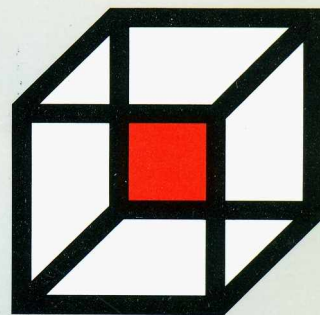

**HRVATSKA
ZAJEDNICA
TEHNIČKE
KULTURE**

**ZBORNIK
SAVJETOVANJA**

**TEMELJNA
PITANJA
PRIMJENE
ZAKONA O
TEHNIČKOJ
KULTURI**

HRVATSKA ZAJEDNICA TEHNIČKE KULTURE

TEMELJNA PITANJA PRIMJENE ZAKONA O TEHNIČKOJ KULTURI

Zbornik savjetovanja održanog 13. studenoga 1993. godine

Zagreb, studeni 1993.

Savjetovanje "Temeljna pitanja primjene Zakona o tehničkoj kulturi":

Zagreb, 13. studenoga 1993. godine

Organizacijski odbor:

Vesna Lendić Kasalo, *koordinator*

Borko Boranić

Marija Dujmović

Ivica Lučić

Ljiljana Krnić Marić

Dubravko Malvić

Prof. dr. Ante Markotić

Antun Petak

Redaktori:

Vesna Lendić Kasalo

Antun Petak

Kompjutorski prijelom:

Zoran Kušan, Zagreb

Izdavač:

Hrvatska zajednica tehničke kulture, Zagreb, Dalmatinska 12

Za izdavača odgovara:

Marija Dujmović

Naklada:

600 primjeraka

Tisak:

Zoran Horvat

KAZALO

Ciljevi, temeljna pitanja i rezultati savjetovanja (Antun Petak)	5
Operativni program i organizacija provedbe Zakona o tehničkoj kulturi u udrugama, savezima i zajednicama tehničke kulture	14

Temeljne teme

1. Pristup i okviri primjene Zakona o tehničkoj kulturi u preobrazbi Hrvatskog društva i djelatnosti tehničke kulture s posebnim osvrtom na pretvorbu vlasništva nad imovinom udruga, saveza i zajednica tehničke kulture (Marijan Prus)	27
2. Preobrazba društvenih organizacija tehničke kulture u udruge (građana) tehničke kulture (Vesna Lendić Kasalo)	34
3. Javne potrebe u tehničkoj kulturi i kriteriji njihova utvrđivanja (Antun Petak)	41
4. Program javnih potreba u tehničkoj kulturi i njihovo financiranje (Vinko Mladineo)	52

Prilozi

1. Pregled aktivnosti Hrvatske zajednice tehničke kulture na preobrazbi (Antun Petak)	57
2. Zakon o tehničkoj kulturi	71
3. Kriteriji i rokovi za utvrđivanje programa zadovoljavanja javnih potreba	79
a) Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi	79
b) jedinica lokalne samouprave i uprave u tehničkoj kulturi	94
4. Nacrt izmjena i dopuna Statuta Hrvatske zajednice tehničke kulture	100
5. Nacrt Statuta udruge tehničke kulture	110
6. Obrasci	123

CILJEVI, TEMELJNA PITANJA I REZULTATI SAVJETOVANJA

1. Uvodna pripomena

Hrvatska je zajednica tehničke kulture 13. studenoga 1993. godine održala savjetovanje "Temeljna pitanja primjene Zakona o tehničkoj kulturi". Pripremom savjetovanja i objavljivanjem zbornika materijala ona ostvaruje jednu od temeljnih zadaća koje su joj Zakonom o tehničkoj kulturi naložene - promicanje stručnog rada i skrb o osposobljavanju djelatnika u tehničkoj kulturi.

Odluku o organiziranju savjetovanja Izvršni je odbor Hrvatske zajednice tehničke kulture donio na 2. sjednici 29. rujna 1993. godine. Ona znači i nastavak preobrazbe konceptijski oblikovane na okruglom stolu "Prinosi razvitku tehničke kulture u Hrvatskoj" 18. lipnja 1992. godine. Savjetovanje je pripremio organizacijski odbor u sastavu: Vesna Lendić-Kasalo - koordinator, Borko Boranić, Marija Dujmović, Ivica Lučić, Ljiljana Marić-Krnić, Dubravko Malvić, prof. dr. Ante Markotić i Antun Petak, članovi.

Savjetovanje je bilo forum dužnosnika u javnoj politici i u udrugama tehničke kulture koji je propitao osnovna pitanja preobrazbe i usvojio dokument Operativni program i organizacija provedbe Zakona o tehničkoj kulturi u udrugama, savezima i zajednicama tehničke kulture. Moderator je bio prof. dr. Ante Markotić, predsjednik Hrvatske zajednice tehničke kulture. Na savjetovanju je bio nazočan 51 sudionik od prijavljenih 97, jer je na odziv bitno utjecala vremenska nepogoda koja je u noći uoči savjetovanja zadesila zemlju.

Sudionici su osobitu pozornost posvetili pretvorbi vlasništva na nekretninama kojima raspolažu i koje koriste udruge, savezi i zajednice tehničke kulture, javnim potrebama u tehničkoj kulturi i operativnom programu provedbe Zakona o tehničkoj kulturi. Pripremu savjetovanja prosudili su uspješnom a materijale vrijednim i korisnim.

Zbornik materijala Hrvatska zajednica tehničke kulture objavljuje kako bi ostvarila poticajnu, instruktivnu i organizacijsku zadaću savjetovanja. Zbornik, osim ovog uvodnog dijela o svrsi, pripremi i rezultatima savjetovanja, obaseže uvodna izlaganja podnijeta na savjetovanju, Operativni program i organizaciju provedbe Zakona o tehničkoj kulturi u udrugama, savezima i zajednicama tehničke kulture i priloge.

Uvodna izlaganja sadrže stručne informacije i prijedloge ili rješenja neophodne za provedbu Zakona, jer osmišljaju Operativni program i uporabu priloga u preobrazbi. Nositeljima preobrazbe će izravno ponajprije poslužiti Operativni program, a poglavito kriteriji i rokovi za utvrđivanje programa zadovoljavanja javnih potreba u tehničkoj kulturi Republike Hrvatske i jedinica lokalne samouprave, Nacrt izmjena i dopuna Statuta Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacrt statuta udruge tehničke kulture, objavljeni iza pregleda aktivnosti Hrvatske zajednice tehničke kulture na preobrazbi i teksta Zakona o tehničkoj kulturi.

Operativni je program vodič koji nositeljima obveza u preobrazbi i primjeni Zakona u udrugama (klubovima, društvima itd.), zajednicama i savezima tehničke kulture korak po korak kazuje što, kako i u kom roku

imaju ostvariti i na koji način i od koga dobiti pomoć. S druge strane, četiri ključna normativna akta, doradena temeljem prinosa sudionika savjetovanja, bitna su u provedbi Zakona.

Nacrti statuta gradske i županijske zajednice tehničke kulture, koje su sudionici primili u materijalima za savjetovanje, ne objavljuju se jer će ih Hrvatska zajednica tehničke kulture korisnicima osigurati na drugi način.

2. Ciljevi i temeljna pitanja savjetovanja

Ciljevi savjetovanja bili su:

1. propitivanje temeljnih pitanja preobrazbe, obavješćavanje o zadaćama i rješenjima uređenim Zakonom o tehničkoj kulturi, te iznošenje prijedloga u svezi primjene Zakona;
2. utvrđivanje operativnog programa i organizacije provođenja Zakona u udrugama tehničke kulture, napose zadaća nacionalnih saveza udruga tehničke kulture i Hrvatske zajednice tehničke kulture;
3. okupljanje i poticanje dužnosnika javne politike, stručnih i javnih djelatnika te dužnosnika u udrugama tehničke kulture na primjeni Zakona, daljnjem razvitku i promičbi tehničke kulture.

Temeljnim pitanjima provođenja Zakona organizacijski je odbor izdvojio:

- a) zakonski okviri preobrazbe djelatnosti tehničke kulture s posebnim osvrtom na pretvorbu vlasništva nad imovinom udruga, saveza i zajednica;
- b) normativni uvjeti preobrazbe društvenih organizacija tehničke kulture u udruge (građana) u tehničkoj kulturi;
- c) javne i privatne potrebe u tehničkoj kulturi, te kriteriji za utvrđivanje i razlikovanje javnih potreba jedinica lokalne samouprave i Republike Hrvatske;
- d) donošenje programa javnih potreba, osiguravanje sredstava za njihovo zadovoljavanje i način financiranja javnih potreba jedinica lokalne samouprave i Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi.

Ciljevi i temeljna pitanja proizlaze iz obveza i rokova ostvarivanja utvrđenih Zakonom o tehničkoj kulturi.

3. Obveze i rokovi u primjeni Zakona o tehničkoj kulturi

Zastupnički je dom Sabora Republike Hrvatske na sjednici 30. srpnja 1993. donio Zakon o tehničkoj kulturi (Narodne novine, 76/1993. od 16. kolovoza 1993.), koji je stupio na snagu 24. kolovoza 1993. godine. Zakon je pravni okvir svekolike preobrazbe djelatnosti tehničke kulture u demokratskom hrvatskom društvu s tržišnom privredom i sastavni dio pravnog ustroja Republike Hrvatske. Posljedice se ostvarenja Zakonom naloženih zadaća imaju ogledati u razvitku i promičbi tehničke kulture i stvaralačkog rada, u tehničkom odgoju i

obrazovanju, znanstvenom i tehničkom opismenjivanju, napose mladih, u cilju promicanja tehnološkog razvitka gospodarstva, znanosti i svekolikog života i rada, te poticanja sklonosti i sposobnosti za tehničko stvaralaštvo. Pretvorba, naime, nije puka reorganizacija. Ona je po svojoj naravi ponajprije promjena vrijednosti, sadržaja i načina rada postojećih organizacija tehničke kulture kojima se Zakonom utvrđuje i poseban pravni status.

Najdalekosežnije Zakonom uređene promjene jesu:

1. određenje djelatnosti tehničke kulture i njezinih temeljnih ciljeva;
2. mogućnost da djelatnost tehničke kulture obavljaju udruge tehničke kulture, poduzeća i druge pravne osobe, te građani samostalnim osobnim radom;
3. način organiziranja građana u tehničkoj kulturi, odnosno pretvorba postojećih društvenih organizacija tehničke kulture u udruge u tehničkoj kulturi, a poglavito

- sloboda interesnog udruživanja građana u cilju zadovoljavanja osobnih i zajedničkih potreba, odnosno njegovanja i potvrđivanja sposobnosti, znanja i vještina građana u svim područjima tehničke kulture,
- pridavanje statusa neprofitne pravne osobe udrugama tehničke kulture, njihovim savezima i zajednicama,
- određivanje udruge tehničke kulture osnovnim organizacijskim oblikom u djelatnosti tehničke kulture koji svojim sadržajima rada može zadovoljavati i javne potrebe u tehničkoj kulturi;

4. udruživanje udruga u više oblike, zajednice i granske saveze tehničke kulture za područje županije i Grada Zagreba, udruga i gradskih i županijskih granskih saveza u nacionalne strukovne saveze udruga tehničke kulture, te nacionalnih saveza, gradskih, županijskih zajednica i Zajednice tehničke kulture Grada Zagreba i institucija čija je djelatnost od značaja za promicanje tehničke kulture u državi u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture;

5. obveza osnivanja županijskih zajednica tehničke kulture i Zajednice tehničke kulture Grada Zagreba, te nacionalnih strukovnih saveza udruga tehničke kulture pod uvjetima utvrđenim Zakonom;

6. ustanovljenje Hrvatske zajednice tehničke kulture kao najvišeg nacionalnog tijela tehničke kulture čija je djelatnost od značenja za promicanje svekolike tehničke kulture u Republici Hrvatskoj (stavak 6. članka 25.) i kojoj je zakonodavac zbog toga u člancima 18., 22., 31. i 33. odredio djelokrug i sadržaj rada te dao ove značajne zadaće i ovlasti:

- poticanje i promicanje svekolike djelatnosti tehničke kulture,
- sudjelovanje u utvrđivanju i ostvarivanju politike promicanja tehničke kulture,
- predlaganje programa sveukupnih aktivnosti, te kriterija i rokova za utvrđivanje programa javnih potreba i osiguranja sredstava i sudjelovanje u utvrđivanju programa javnih potreba Republike Hrvatske, - usklađivanje djelatnosti nacionalnih saveza udruga tehničke kulture na ostvarivanju svekolikog razvitka tehničke kulture,
- promicanje istraživačko-razvojnog i promicanje i izvođenje stručnog rada, te skrb o osposobljavanju djelatnika tehničke kulture,

- vođenje evidencija u informacijskom sustavu tehničke kulture od interesa za Republiku Hrvatsku;

7. osnova i sustav financiranja djelatnosti tehničke kulture, i to

- financiranje rada, poslova i aktivnosti udruga tehničke kulture ponajprije iz sredstava ostvarenih članarinom, prodajom vlastitih usluga na tržištu, donacijom, sponzorstvom i iz ostalih izvora u skladu sa zakonom; udrugama je zato, pod uvjetima utvrđenim Zakonom, omogućeno i obavljanje gospodarskih i negospodarskih djelatnosti,
- sredstva iz proračuna ostvaruju se zadovoljavanjem javnih potreba u tehničkoj kulturi ali na način da se prigodom utvrđivanja javnih potreba polazi od potrebe i mogućnosti uspostavljanja tržišnih odnosa i postignuća u tehničkoj kulturi, a osiguravanje sredstava za njihovo financiranje u jedinicama lokalne samouprave i u Republici Hrvatskoj uvjetuje propisivanjem kriterija opsega i sadržaja javnih potreba te donošenjem programa javnih potreba; u slučaju javnih potreba Republike Hrvatske Zakonom su jedino propisane aktivnosti, poslovi i djelatnosti koji se mogu financirati i iz proračuna i to ako su u svezi s djelovanjem Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza tehničke kulture, a kada je riječ o javnim potrebama jedinica lokalne samouprave da su u svezi s djelovanjem zajednica i saveza tehničke kulture koji se osnivaju za područje Grada Zagreba, županija, općina i gradova,
- iz sredstava proračuna namijenjenih javnim potrebama u tehničkoj kulturi (su)financiraju se sadržaji rada koji se odnose na tehničku kulturu a ne na druga područja i djelatnosti (tzv. dvojni savezi);

8. izvođenje programa znanstvenog i tehničkog opismenjivanja i obrazovne djelatnosti u udrugama tehničke kulture, posebice tehničkog odgoja i obrazovanja te izvanškolskih i izvannastavnih znanstvenih i tehničkih aktivnosti mladeži, pod posebnim uvjetima propisanim Zakonom i podzakonskim aktom;

9. pretvorba društvenog vlasništva na objektima i drugim nekretninama tehničke kulture i novi imovinsko-pravni odnosi.

Strategijski pomak u razvitku tehničke kulture otvara i pitanja. Dio ih je postupovno-provedbene naravi. Većina ih nalaže temeljitije propitivanje u cilju iznalaženja konkretnih rješenja, jer ih je Zakon ili načelno riješio ili u organizacijama tehničke kulture ne postoje znanja o normativnim i drugim pretpostavkama njihova rješavanja. Nadalje, tijekom preobrazbe u konkretnim se sredinama javilo više pitanja o postupku i sredstvima vlastite transformacije. Stanovita datiraju i od dokumenta "Strategija razvitka Republike Hrvatske" - usvojenog na skupnoj sjednici svih vijeća Sabora Republike Hrvatske 6. i 7. prosinca 1990. godine - kojim je Hrvatskoj zajednici tehničke kulture i njenim članicama naložena prilagodba i osuvremenjivanje ciljeva i zadaća, organiziranja i metoda rada.

Prvo, udruge tehničke kulture element su civilnog društva. U njima građani ostvaruju pravo slobodnog interesnog udruživanja kako bi zadovoljili osobne i zajedničke interese u, za civilizaciju utemeljenu na znanosti i tehnici, važnom području ali i stvaraju pretpostavke profesionalizacije društva. Pojedinci se dobrovoljno udružuju prvenstveno zato da bi u određenom području (grani) tehničke kulture vlastitim sredstvima (članarinom i drugim novčanim prilozima te osiguranjem opreme) uspješnije zadovoljavali svoje privatne

potrebe. No sposobnosti, znanja, vještine i vrijednosti koje članovi i korisnici usluga u njima stječu, širinom prelaze razinu privatnih potreba i uvjet su općeg razvitka društva, rada i života ljudi. To nalaže primjereno normativno uređivanje djelatnosti udruga te definiranje odnosa privatnih i javnih potreba i kriterija za utvrđivanje sadržaja i opsega javnih potreba u tehničkoj kulturi.

Drugo, primjena Zakona o tehničkoj kulturi moguća je vodeći računa o sveukupnom pravnom ustroju. Pravni položaj udruga koje nastaju slobodnim udruživanjem građana uređen je Zakonom o društvenim organizacijama i udruženjima građana (Narodne novine, 10/1990.), a novi je Zakon o udrugama (udruženjima) građana u pripremi. Velike su nejasnoće u svezi pretvorbe vlasništva na imovini kojom raspolažu i koju koriste postojeće društvene organizacije tehničke kulture. Probleme usložava i činjenica što izgradnja novih oblika i razina lokalne samouprave i uprave temeljem Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi (Narodne novine, 90/1992.), te Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, 90/1992.) nije okončana. Uslijed toga nasušno je usklađivanje konkretnih zadataka na razini gradova i županija sa poglavarstvima gradova i županija.

Održavanje savjetovanja posebice su nalagali rokovi ostvarivanja obveza utvrđenih Zakonom o tehničkoj kulturi. Člancima 42., 43. i 44. Zakona određeni su rokovi u kojima postojeće društvene organizacije tehničke kulture obvezatno usklađuju svoju organizaciju i akte sa odredbama Zakona, u kojima ministar kulture i prosvjete Republike Hrvatske donosi propise za koje je Zakonom ovlašten a poglavarstva jedinica lokalne samouprave i uprave i Grada Zagreba akte o primjeni novih mehanizama zadovoljavanja javnih potreba u tehničkoj kulturi, te u kojima će Sabor Republike Hrvatske, predstavničko tijelo županije, odnosno Grada Zagreba, i grada ili općine odlučiti o vlasništvu na objektima i drugim nekretninama kojima raspolažu organizacije tehničke kulture.

Obveze važne za sve organizacije i njihova udruženja u državi određene Zakonom jesu:

Red. br.	Sadržaj obveze	Nositelj	Rok
1.	Propisivanje uvjeta za obavljanje djelatnosti tehničke kulture, te stručne spreme djelatnika koji obavljaju stručne poslove u tehničkoj kulturi (članak 3. stavak 2.)	Ministar kulture i prosvjete	24.10.1993.
2.	Propisivanje oblika i sadržaja uvjerenja o stjecanju izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina djelatnošću poduzeća i drugih pravnih osoba (članak 9. stavak 2.)	Ministar kulture i prosvjete	24.10.1993.
3.	Propisivanje oblika i sadržaja uvjerenja koja polaznicima seminara, tečajeva, instrukcija i sl. za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina izdaju osobe koje samostalnom djelatnošću izvode programe obrazovanja i osposobljavanja građana (članak 12. stavak 2.)	Ministar kulture i prosvjete	24.10.1993.

4.	Propisivanje kriterija i rokova za utvrđivanje programa javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi i za osiguravanje sredstava, načina njihova raspoređivanja i dodjele, te načina praćenja njihova korištenja (članak 22. stavak 1.)	Ministar kulture i prosvjete	24.10.1993.
5.	Donošenje Pravilnika o državnoj nagradi tehničke kulture Faust Vrančić (članak 40. stavak 2.)	Ministar kulture i prosvjete	24.10.1993.
6.	Propisivanje kriterija i rokova za utvrđivanje programa javnih potreba jedinica lokalne samouprave u tehničkoj kulturi i osiguravanje sredstava, načina njihova raspoređivanja i dodjele te načina praćenja njihova korištenja (članak 22. stavak 2.)	Poglavarstvo županije, Grada Zagreba, grada i općine	24.10.1993.
7.	Usklađivanje organizacije i akata postojećih društvenih organizacija tehničke kulture s odredbama Zakona (članak 42.) - udruga građana u tehničkoj kulturi, - općinskih-gradskih saveza i zajednica, - nacionalnih saveza u tehničkoj kulturi, - Hrvatske zajednice tehničke kulture	Postojeće društvene organizacije tehničke kulture, njihovi savezi i Hrvatska zajednica tehničke kulture	24.02.1994.
8.	Osnivanje županijskih zajednica tehničke kulture (članak 25. stavak 2. i članak 28. stavak 1.)	Udruge, savezi i poglavarstvo	24.02.1994.
9.	Osnivanje saveza tehničke kulture za područje županije, Grada Zagreba i grada (članak 25. stavak 4.)	Udruge tehničke kulture	Odluka udruga
10.	Donošenje odluke o preuzimanju u vlasništvo Republike Hrvatske objekata i drugih nekretnina tehničke kulture na kojima pravo raspolaganja imaju organizacije tehničke kulture (članak 44. stavak 1.)	Sabor Republike Hrvatske	24.12.1993.
11.	Donošenje odluke o preuzimanju u vlasništvo županije, odnosno Grada Zagreba, objekata i drugih nekretnina koje nije preuzela Republika Hrvatska na kojima pravo raspolaganja imaju organizacije tehničke kulture (članak 44. stavak 2.)	Predstavnička tijela županija, odnosno Grada Zagreba	od 24.12.1993. do 24.03.1994.
12.	Donošenje odluke o predaji nekretnina, koje nisu preuzele Republika ili županija, u vlasništvo grada odnosno općine ili udruga tehničke kulture (članak 44. stavak 3.)	Gradsko i općinsko vijeće	od 24.03.1994. do 24.05.1994.

4. Priprema savjetovanja

Organizacijski je odbor definirao sadržajni okvir temeljnih pitanja koja su nalagala obradu putem uvodnih izlaganja te dokumente čijom se izradom ima pružiti neposredna pomoć nositeljima primjene Zakona u udrugama, zajednicama i savezima tehničke kulture i u poglavarstvima općina, gradova, županija i Grada Zagreba.

Pripremu uvodnih izlaganja u cilju meritorne obrade temeljnih pitanja povjerio je slijedećim autorima:

1. Marijan Prus: **Pristup i okviri primjene Zakona o tehničkoj kulturi u preobrazbi hrvatskog društva i djelatnosti tehničke kulture s posebnim osvrtom na pretvorbu vlasništva nad imovinom udruga, saveza i zajednica tehničke kulture;**
2. Vesna Lendić-Kasalo: **Preobrazba društvenih organizacija tehničke kulture u udruge (građana) u tehničkoj kulturi;**
3. Antun Petak: **Javne potrebe u tehničkoj kulturi i kriteriji njihova utvrđivanja;**
4. Vinko Mladineo: **Program javnih potreba u tehničkoj kulturi i njihovo financiranje.**

Da bi se osigurala instruktivna i stručna pomoć u primjeni Zakona sudionicima savjetovanja priređeni su ovi materijali: uvod i program savjetovanja (pregledni animacijski tekstovi), tekst Zakona o tehničkoj kulturi s obrazloženjem, Nacrt kriterija i rokova za utvrđivanje programa zadovoljavanja javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi, Nacrt kriterija i rokova za utvrđivanje programa zadovoljavanja javnih potreba jedinica lokalne samouprave u tehničkoj kulturi, Nacrt izmjena i dopuna Statuta Hrvatske zajednice tehničke kulture, nacrt statuta zajednice tehničke kulture županije, nacrt statuta zajednice tehničke kulture grada, nacrt statuta udruge tehničke kulture, pregled aktivnosti Hrvatske zajednice tehničke kulture na preobrazbi i prijedlog operativnog programa i organizacije provedbe Zakona o tehničkoj kulturi u udrugama, savezima i zajednicama tehničke kulture.

Nacrte kriterija i rokova za utvrđivanje programa za zadovoljavanje javnih potreba Republike Hrvatske i jedinica lokalne samouprave u tehničkoj kulturi priredila je Radna grupa Hrvatske zajednice tehničke kulture.

Nacrte normativnih akata zajednica i udruge tehničke kulture izradila je V. Lendić-Kasalo uz pomoć M. Dujmović, D. Malvića i A. Petaka. Predložena rješenja u tim aktima temelje se na Zakonu o tehničkoj kulturi i drugim propisima te iskustvu i provjerenim solucijama u nas i u svijetu.

Prijedlog operativnog programa i organizacije provedbe Zakona priredio je A. Petak konzultirajući M. Dujmović i V. Lendić-Kasalo. Njime su utvrđeni: pregled obveza, njihovi nositelji i rokovi; sadržaj i slijed obveza; način djelovanja nositelja i koordinacije u udrugama tehničke kulture i jedinicama lokalne samouprave; nositelji obveza i njihove posebne zadaće u nacionalnim savezima tehničke kulture i sustav usklađivanja priprema i obveza te osiguranja stručne, savjetodavne i organizacijske pomoći u Hrvatskoj zajednici tehničke kulture. Pretvorba društvenih organizacija tehničke kulture, njihovih saveza i zajednica zahtijeva, naime, razradu obveza i usklađivanje rokova niza međusobno povezanih i uvjetovanih radnji - od ustrojavanja, pripreme i donošenja novih statuta kojima se postojeće društvene organizacije (klubovi, društva, savezi i sl.) pretvaraju u udruge, njihove registracije i odluka o udruživanju, preko osnivanja županijskih zajednica, do održavanja

izborne skupštine Hrvatske zajednice tehničke kulture - kako bi se ostvarile u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona.

5. Rezultati savjetovanja

Savjetovanje je potaklo postojeće društvene organizacije na preobrazbu, pružilo instruktivnu pomoć nositeljima aktivnosti i pridonijelo doradi podloga za primjenu Zakona o tehničkoj kulturi.

Dokumenti koji se objavljuju bitno se razlikuju od njihovih nacрта. Dorada se temelji na tri polazišta.

1. Udruge tehničke kulture nastaju dobrovoljnim udruživanjem građana kako bi u nekom području tehničke kulture udruženim vlastitim sredstvima uspješnije zadovoljavali osobne i zajedničke interese. S druge strane, to je udruživanje nestranačke (nepolitičke) naravi kojim se ostvaruje jedno od temeljnih prava čovjeka odnosno građanina. Zato je statut udruge uređen sustav pravila bez kojih organiziran rad više ljudi u pravnoj državi ne može postojati a pravo je članova da samostalno uređuju svoj rad i obveze u klubu ili društvu. To znači da se prigodom izrade statuta konkretnog kluba ili društva, polazeći od općih zakonskih uvjeta, temeljni ciljevi, zadaće, ustroj i druga pitanja prvenstveno uređuju u skladu s posebnim interesima i potrebama članova i osobitostima konkretnog područja tehničke kulture. Budući da se sadržajima rada u klubu mogu zadovoljavati i javne potrebe u tehničkoj kulturi predloškom statuta otvorena je i ta mogućnost. Međutim, skupština kluba mora sama odgovoriti na pitanje koliko ciljevi i sadržaj rada udovoljavaju Zakonom o tehničkoj kulturi i podzakonskim aktima propisanim uvjetima te kriterijima za utvrđivanje javnih potreba one jedinice lokalne samouprave u tehničkoj kulturi na čijem području djeluje.

Pristup statutu gradske i županijske zajednice te Hrvatske zajednice tehničke kulture je, međutim, drugačiji. Ponajprije, obvezni su oblici udruživanja jedino županijske, Zajednica tehničke kulture Grada Zagreba i Hrvatska zajednica tehničke kulture. Nadalje, zakonodavac je propisao zadaće - gradskim i županijskim načelno, a Hrvatskoj zajednici tehničke kulture izričito i određeno. Naposljetku, gradske i županijske zajednice nastaju udruživanjem udruga i strukovnih saveza udruga a njihovi članovi mogu biti i druge pravne osobe u tehničkoj kulturi pod uvjetima propisanim Zakonom dok je Hrvatska zajednica tehničke kulture Zakonom ustanovljena. Zbog toga se odredbe o temeljnim ciljevima i zadaćama i rješenja ustroja u predlošcima statuta gradske i županijske zajednice te u Nacrtu izmjena i dopuna Statuta Hrvatske zajednice tehničke kulture, iako usklađena, bitno razlikuju. No svima im je zajedničko ono što je zakonodavac takvim utvrdio te skrb o i zaštita slobode udruživanja građana.

2. Kriteriji i rokovi za utvrđivanje programa za zadovoljavanje javnih potreba Republike Hrvatske i jedinica lokalne samouprave u tehničkoj kulturi mogu se smatrati novim dokumentima. U njihovoj preradi, ali i u doradi predložaka statuta, pošlo se od zadaća javne politike u razvitku tehničke kulture kao kulturnog fenomena i razvojnog resursa. Javna politika tehničke kulture ima, naime, što većem dijelu pučanstva povećati izgleda što bržeg stjecanja znanstvene i tehničke pismenosti i znanstvenih i tehničko-tehnoloških znanja i putem izvaninstitucionalnih oblika. Oblikovanje tih znanja i sposobnosti opći je uvjet razvitka društva.

3. Jednoobrazna su rješenja moguća na državnoj razini. U svim drugim slučajevima moraju se štovati posebnosti,

potrebe, mogućnosti i potencijal konkretnih sredina i područja tehničke kulture - kluba ili društva, gradskog, županijskog i nacionalnog strukovnog saveza udruga tehničke kulture, te gradske (i općinske), županijske zajednice i Zajednice tehničke kulture Grada Zagreba. Te se posebnosti kabinetski ne mogu i ne smiju rješavati. Zbog toga i nositeljima preobrazbe postojećih društvenih organizacija tehničke kulture na razini grada, Grada Zagreba, te nacionalnih saveza predstoji samostalan stvaralački napor u uređivanju svoje djelatnosti. To podjednako vrijedi i za poglavarstva županija, Grada Zagreba, gradova i općina prigodom donošenja kriterija i rokova za utvrđivanje programa javnih potreba u tehničkoj kulturi. S tog je stajališta predložak samo nastojanje da se unutar jedinstvenog pristupa poglavarstvima pruži pomoć.

Prijedlog Kriterija i rokova za utvrđivanje programa zadovoljavanja javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi, koji se objavljuje, po točkama 1. do 10. stavka 1. članka 18. Zakona o tehničkoj kulturi ponajprije obaseže svrhe (kriterije) temeljem kojih se prosuđuje zadovoljava li ponuđeni program u svezi s djelatnošću Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza tehničke kulture javne potrebe Republike Hrvatske, a potom određuje opseg javnih potreba (sadržaji rada, vrste programa, poslova, aktivnosti i djelatnosti) i za svaku vrstu programa, poslova i djelatnost kvantificiran udjel (postotak) u kojem bi se iz državnog proračuna osiguravala sredstva za njegovo ostvarenje, a prema objektiviziranom troškovniku kojega je predlagatelj programa obvezatan priložiti. U tom se dijelu štiju posebnosti temeljnih područja (grana) tehničke kulture polazeći od zakonskih normi o osnovi financiranja u tehničkoj kulturi, o potrebi i mogućnosti tržišnih odnosa i o osobitostima postignuća u tehničkoj kulturi i o zadaćama i javnim ovlastima Hrvatske zajednice tehničke kulture uređenim Zakonom o tehničkoj kulturi i određenih nacionalnih saveza uređenim drugim propisima.

Kriteriji i rokovi za utvrđivanje programa zadovoljavanja javnih potreba jedinica lokalne samouprave u tehničkoj kulturi razlikuju pak se od ranije verzije prvenstveno u tome što je ispravljen ključan propust -određeni su sadržaji (opseg) kojima se potiče i promiče tehnička kultura (točka 1. stavka 1. članka 20. Zakona). Osim toga, tekst je doraden, sređen po točkama iz Zakona o tehničkoj kulturi i temeljem zahtjeva sudionika savjetovanja izostavljena alternativa za točku 3. u četvrtom poglavlju dokumenta.

Nacrte statuta doradila je V. Lendić-Kasalo uz pomoć M. Dujmović i A. Petaka. Kriterije za utvrđivanje programa zadovoljavanja javnih potreba preradio je A. Petak a utvrdila Radna grupa za izradu kriterija Hrvatske zajednice tehničke kulture uz sudjelovanje tajnika nacionalnih saveza.

OPERATIVNI PROGRAM I ORGANIZACIJA PROVEDBE ZAKONA O TEHNIČKOJ KULTURI U UDRUGAMA, SAVEZIMA I ZAJEDNICAMA TEHNIČKE KULTURE

A. Pregled obveza, njihovi nositelji i rokovi

1. Zakonom o tehničkoj kulturi utvrđeno je novo ustrojstvo organizacija tehničke kulture, koje podrazumijeva pretvorbu dosadašnjih društvenih organizacija u udruge građana i njihovih saveza i zajednica, obveznost i mogućnost udruživanja udruga a time i osnivanja zajednica i saveza u skladu s novim teritorijalnim ustrojem države, te rješavanje imovinsko-pravnih pitanja, sustava financiranja i drugoga. Rok za usklađivanje organizacijskog ustroja i akata postojećih organizacija i njihovih saveza s odredbama Zakona istovjetan je za sve - 24. veljače 1994. godine (članak 42.).

2. Budući da je preobrazba saveza i zajednica i osnivanje županijskih saveza i zajednica (županijskih zajednica

Red. br.	O b v e z a	Nositelj	R o k
1.	Preobrazba postojećih društvenih organizacija tehničke kulture u udruge građana (članak 5. stavci 1., 2. i 3., članak 6. stavci 2. i 3., članak 8., članak 27. stavak 2., te članak 28. stavak 1.)	Postojeći organi; odgovorna osoba: tajnik (ili predsjednik) organizacije	30. 12. 1993.
2.	Preobrazba postojećih općinskih i gradskih saveza i zajednica tehničke kulture (članak 25. stavci 1., 2., 3. i 4., članak 27. stavak 1., članak 28. stavak 1., članak 29., članak 30. i članak 32.)	Postojeći organi ili koordinacijsko tijelo; odgovorna osoba: tajnik postojećeg saveza i zajednice	15. 01. 1994.

3.	Osnivanje gradskih zajednica tehničke kulture u sjedištima onih županija u kojima sada ne postoje ako su ispunjeni uvjeti iz članka 25. stavak 1., članka 27. stavci 1. i 2. i članka 28. stavak 1.	Inicijativni odbor; odgovorna osoba: predsjednik odbora	20. 01. 1994.
4.	Osnivanje novih strukovnih, gradskih i županijskih saveza za određene grane tehničke kulture te u Gradu Zagrebu (članak 25. stavci 1. i 4., članak 27. stavci 1. i 2. te članak 28. stavak 1.)	Inicijativni odbor; odgovorna osoba: predsjednik odbora	Po potrebi i samostalnoj odluci udruga
5.	Preobrazba Zagrebačke zajednice tehničke kulture u Zajednicu tehničke kulture Grada Zagreba (članak 25. stavci 1. i 2., članak 29. i članak 42. stavak 2.)	Postojeća tijela; odgovorna osoba: tajnik Zagrebačke zajednice	25. 01. 1994.
6.	Osnivanje županijskih zajednica tehničke kulture (članak 25. stavci 1. i 2., članak 27. stavak 1., članak 28. stavak 1. i članak 29.)	Inicijativni odbor; odgovorna osoba: predsjednik odbora	31. 01. 1994.
7.	Preobrazba postojećih nacionalnih saveza udruga tehničke kulture (članak 25. stavci 1. i 5., članak 27. stavak 1., članak 28. stavci 2. i 3., članak 32. te članak 42. stavak 2.)	Postojeća tijela; odgovorna osoba: tajnik nacionalnog saveza	31. 01. 1994.
8.	Preobrazba Hrvatske zajednice tehničke kulture (članak 25. stavak 6., članak 30., članak 31., članak 32. i članak 42. stavak 2.)	Postojeća i stručna tijela; odgovorna osoba: tajnik Zajednice	24. 02. 1994.

kao obvezatnog elementa novog ustroja organizacija tehničke kulture) neposredno uvjetovana preobrazbom postojećih društvenih organizacija i njihovih općinskih i gradskih saveza i zajednica tehničke kulture, kako bi se zadovoljio krajnji rok donosi se slijedeći rokovnik obveza s njihovim nositeljima:

B. Sadržaj i slijed obveza

1. Preobrazba postojećih društvenih organizacija tehničke kulture u udruge građana obaseže ove zadaće:

- a) sređivanje članstva i formalnih članskih obveza (članak 5. stavak 1. i članak 42. stavak 1.)
- b) priprema izmjena i dopuna postojećeg ili izrada nacrtu novog statuta (članak 5. stavak 2. i članak 42. stavak 1.)
- c) izrada prijedloga programa i organizacije njegova ostvarivanja koji osigurava osnovu financiranja iz članka 4. - osobito zadovoljavanjem potreba i interesa članova, obavljanjem gospodarskih i drugih djelatnosti te programom zadovoljavanja javnih potreba u tehničkoj kulturi, posebice nastavnim i izvannastavnim aktivnostima (članak 6. stavci 2. i 3., članak 8. i članak 20. stavak 1.)
- d) priprema i održavanje izborne skupštine koja
 - donosi novi statut udruge (članak 42. stavak 1.)
 - izabire predsjednika (i potpredsjednika), tajnika, izvršni i nadzorni odbor (članak 42. stavak 1.)
 - odlučuje o udruživanju (učlanjenju) u općinsku ili gradsku zajednicu i granski savez udruga grada ili županije (ako se osnivaju) - članak 25. stavak 3. i 4., te u županijsku zajednicu tehničke kulture (članak 25. stavak 2.) i nacionalni granski savez (članak 25. stavak 5.), uključujući izbor predstavnika u njihove skupštine
 - utvrđuje program rada
- e) obavještanje zajednica i granskih saveza ili inicijativnih odbora za njihovo osnivanje o udruživanju i izboru predstavnika u skupštine (na obrascu odluke koji će biti objavljen u zborniku materijala savjetovanja)
- f) podnošenje zahtjeva za registraciju
 - županijskom uredu, odnosno uredu Grada Zagreba za opću upravu (članak 5. stavak 3.) /zahtjev se podnosi odmah po održavanju sjednice Skupštine, a najkasnije u roku od 15 dana, zahtjevu se prilaže: zapisnik o radu i odlukama Skupštine, Statut, popis osoba ovlaštenih za predstavljanje i zastupanje - za sve osobe potrebno je priložiti i dokaz o hrvatskom državljanstvu/
 - Državnom zavodu za statistiku (za razvrstavanje) /zahtjevu se prilaže Statut i Rješenje o upisu u registar udruženja građana/

- okružnom privrednom sudu - promjene u obavljanju gospodarskih djelatnosti udruga koje su ih registrirale ili koje žele registrirati obavljanje tih djelatnosti
- g) sudjelovanje u rješavanju imovinskopravnih odnosa spram imovine kojom raspolažu (članak 44. posebice stavak 7.)
- h) podnošenje zahtjeva Ministarstvu kulture i prosvjete Republike Hrvatske za verifikaciju programa obrazovanja i osposobljavanja za stjecanje izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina iz članka 7. i članka 20. stavak 1. točke 2., 3. i 4., te ispunjavanje drugih uvjeta, ako takve programe izvodi (Pravilnik će Ministarstvo objaviti u "Narodnim novinama").

2. Preobrazba postojećih općinskih i gradskih saveza i zajednica tehničke kulture obaseže poslove:

- a) utvrđivanje opravdanosti postojanja odnosno zajedničkih potreba i interesa udruga i ukupnih interesa koje ostvaruju (članak 20. stavak 1. 2. i 3., članak 25. stavak 1. i članak 29.), što je ujedno sastavni dio pripreme programa rada i statuta
- b) utvrđivanje minimalnih uvjeta odnosno postojanja najmanje triju udruga koje su se udružile ili su se spremne udružiti (članak 25. stavci 3. i 4., članak 27. stavci 1. i 2., te članak 28. stavak 1.)
- c) priprema izmjena i dopuna postojećeg ili izrada nacrtu novog statuta (članak 5. stavak 2., članak 32. i članak 42.)
- d) izrada prijedloga programa i organizacije njegova ostvarivanja (članak 29.), uključujući obavljanje gospodarskih i drugih djelatnosti (članak 6. stavci 2. i 3.), te programa kojim se zadovoljavaju javne potrebe u tehničkoj kulturi (članak 20. stavak 1.) radi osiguranja osnove financiranja (članak 4.)
- e) priprema i održavanje izborne skupštine koja
 - donosi novi statut a po potrebi i druge akte (članak 42.)
 - izabire predsjednika, potpredsjednika, izvršni i nadzorni odbor te (prema prihvaćenom rješenju) radna tijela (članak 32. stavak 2. i članak 42.)
 - obvezatno odlučuje o udruživanju granskih saveza u županijske (članak 25. stavak 4.) i nacionalne strukovne saveze udruga tehničke kulture (članak 25. stavak 5.) i zajednica u županijsku zajednicu (članak 25. stavak 2.), te gradskih zajednica u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture (članak 30.) i izabire predstavnike u njihove skupštine (članak 32. stavak 1.)
 - donosi program rada
- f) obavještavanje saveza i zajednica o udruživanju i izboru predstavnika u njihove skupštine (na obrascu odluke koji će biti objavljen u zborniku materijala savjetovanja)
 - gradski savez obavještava županijski (ako se osniva) i nacionalni savez, te gradsku zajednicu tehničke kulture
 - gradska zajednica obavještava županijsku i Hrvatsku zajednicu tehničke kulture

g) podnošenje zahtjeva za registraciju

- upravnom tijelu nadležnom za tehničku kulturu županije, Grada Zagreba, odnosno grada - ovisno na kojem području savez ili zajednica djeluje (članak 26. stavak 1.)
/zahtjev se podnosi odmah po održavanju sjednice Skupštine, a najkasnije u roku od 15 dana, zahtjevu se prilaže: zapisnik o radu i odlukama Skupštine, Statut, popis osoba ovlaštenih za predstavljanje i zastupanje - za sve osobe potrebno je priložiti i dokaz o hrvatskom državljanstvu/
- Državnom zavodu za statistiku (za razvrstavanje)
/zahtjevu se prilaže Statut i Rješenje o upisu u registar udruženja građana/
- okružnom privrednom sudu - promjene u obavljanju gospodarskih djelatnosti ako su registrirane ili radi registracije tih djelatnosti

h) sudjelovanje u rješavanju imovinskopravnih odnosa spram imovine kojom raspolažu (članak 45.)

i) podnošenje zahtjeva Ministarstvu kulture i prosvjete Republike Hrvatske za verifikaciju programa obrazovanja i osposobljavanja za stjecanje izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina iz članka 7. i članka 8. (temeljem članka 29.) te članka 20. stavak 1. točke 2., 3. i 4., te ispunjavanje drugih uvjeta, ako takve programe izvodi (Pravilnik će Ministarstvo objaviti u "Narodnim novinama")

Napomena: Sada postoje općinske i gradske zajednice i savezi tehničke kulture te zajednice i savezi općina i gradova za određene grane tehničke kulture. Nazivlje nije usklađeno sa zakonom. Općinski savezi tehničke kulture i, ponegdje, konferencije Narodne tehnike postaju prema novom rješenju u preobrazbi gradskim (i općinskim) zajednicama tehničke kulture.

3. Osnivanje gradskih zajednica tehničke kulture u gradovima sjedištima onih županija u kojima sada općinske zajednice ili savezi tehničke kulture ne postoje nalaže uspostavljanje novog ustroja organizacija tehničke kulture, a obaseže zadaće:

a) osnivanje inicijativnog odbora

b) ustanovljenje opravdanosti osnivanja, odnosno postojanja zajedničkih potreba i interesa udruga tehničke kulture i ukupnih interesa koje bi ostvarivale (članak 25. stavak 3. te članak 29.)

c) utvrđivanje minimalnih uvjeta za osnivanje odnosno postojanje najmanje triju udruga spremnih na udruživanje (članak 25. stavci 1. i 3., članak 27. stavak 2. i članak 28. stavak 1.), te rješavanje prostornog smještaja, organizacije stručnih poslova, financiranja i drugih preduvjeta za rad

d) priprema statuta i drugih akata (članak 5. stavak 2. i članak 32.)

e) izrada prijedloga programa rada i organizacije njegova ostvarivanja, uključujući obavljanje gospodarskih i drugih djelatnosti (članak 6. stavci 2. i 3.), te programa kojim se zadovoljavaju javne potrebe u tehničkoj kulturi (članak 20. stavak 1. i članak 24.) radi osiguranja financiranja (članak 4.)

- f) priprema i održavanje osnivačke i izborne skupštine, koja
- donosi statut (članak 32. stavak 2.)
 - izabire predsjednika i potpredsjednika, izvršni i nadzorni odbor te (ako predvidi) radna tijela
 - odlučuje o udruživanju u županijsku (članak 25. stavak 2.) i Hrvatsku zajednicu tehničke kulture (članak 30.) i izabire predstavnike u njihove skupštine (članak 32. stavak 1.)
 - donosi program rada
 - odlučuje o osiguravanju prostornih, financijskih i drugih uvjeta rada
- g) obavješćavanje inicijativnog odbora za osnivanje županijske i tajnika Hrvatske zajednice tehničke kulture o udruživanju i izboru predstavnika u skupštine tih zajednica (na obrascu odluke koji će biti objavljen u zborniku materijala savjetovanja)
- h) podnošenje zahtjeva za registraciju
- upravnom tijelu nadležnom za poslove tehničke kulture grada (članak 26. stavak 1.) /zahtjev se podnosi odmah po održavanju sjednice Skupštine, a najkasnije u roku od 15 dana, zahtjevu se prilaže: zapisnik o radu i odlukama Skupštine, Statut, popis osoba ovlaštenih za predstavljanje i zastupanje - za sve osobe potrebno je priložiti i dokaz o hrvatskom državljanstvu/
 - Državnom zavodu za statistiku (za razvrstavanje) /zahtjevu se prilaže Statut i Rješenje o upisu u registar udruženja građana/
 - okružnom privrednom sudu za registraciju gospodarskih djelatnosti ako će ih obavljati
- i) osiguranje prostornih, financijskih i drugih uvjeta rada
- j) rješavanje obavljanja stručnih poslova (stručna služba, natječaj za tajnika ako je profesionalac itd.)
- k) podnošenje zahtjeva Ministarstvu kulture i prosvjete Republike Hrvatske za verifikaciju programa obrazovanja i osposobljavanja za stjecanje izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina iz članka 7. i članka 20. stavak 1. točke 2., 3. i 4., te ispunjavanje drugih uvjeta, ako takve programe namjerava izvoditi (Pravilnik će Ministarstvo objaviti u "Narodnim novinama")

Napomena: Uvid kazuje da su minimalni uvjeti za osnivanje (najmanje tri udruge) ispunjeni u svim gradovima u kojima su sjedišta županija.

4. Osnivanje novih strukovnih gradskih i županijskih saveza za određene grane tehničke kulture te u Gradu Zagrebu obaseže istovjetne zadaće kao i osnivanje gradskih zajednica tehničke kulture u sjedištima onih županija u kojima ne postoje. Razlike su u posebnostima i udruživanju gradskih saveza u gradsku zajednicu tehničke kulture, županijski i nacionalni savez udruga tehničke kulture i u udruživanju županijskih saveza u županijske zajednice tehničke kulture i nacionalne strukovne saveze udruga tehničke kulture. Osim toga, gradski se savezi upisuju u registar upravnog tijela nadležnog za poslove tehničke kulture grada, a županijski u registar upravnog tijela nadležnog za poslove tehničke kulture županije (u Zagrebu Grada Zagreba).

5. Preobrazba Zagrebačke zajednice tehničke kulture u Zajednicu tehničke kulture Grada Zagreba obaseže zadaće:

- a) sređivanje članstva, odnosno prikupljanje odluka udruga građana, granskih saveza i drugih pravnih osoba koje u Zagrebu ostvaruju programe tehničke kulture u skladu sa Zakonom (članak 25. stavak 2., članak 27. i članak 28. stavak 1)
- b) priprema izmjena i dopuna postojećeg ili novog statuta (članak 32. i članak 42. stavak 1.)
- c) izrada prijedloga programa i organizacije njegova ostvarivanja u skladu sa člankom 6. stavci 2. i 3., člankom 8., člankom 20. stavak 1., člankom 24. i člankom 29.
- d) priprema i održavanje izborne skupštine koja
 - donosi izmjene i dopune postojećeg statuta (članak 42.) ili novi statut (članak 32. stavak 2.)
 - izabire predsjednika i potpredsjednika, izvršni i nadzorni odbor te radna tijela skupštine
 - donosi odluku o udruživanju u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture (članak 30.) i izabire predstavnika u njezinu skupštinu (članak 32. stavak 1.)
 - donosi program rada
- e) obavještanje tajnika Hrvatske zajednice tehničke kulture o udruživanju i izboru predstavnika u skupštinu (na obrascu koji će biti objavljen u zborniku materijala savjetovanja)
- f) podnošenje zahtjeva za registraciju
 - upravnom tijelu nadležnom za poslove tehničke kulture Grada Zagreba (članak 26. stavak 1.)
/zahtjev se podnosi odmah po održavanju sjednice Skupštine, a najkasnije u roku od 15 dana, zahtjevu se prilaže: zapisnik o radu i odlukama Skupštine, Statut, popis osoba ovlaštenih za predstavljanje i zastupanje - za sve osobe potrebno je priložiti i dokaz o hrvatskom državljanstvu/
 - Državnom zavodu za statistiku (za razvrstavanje)
/zahtjevu se prilaže Statut i Rješenje o upisu u registar udruženja građana/
 - Okružnom privrednom sudu Zagreb za promjene u obavljanju gospodarskih djelatnosti ili za registraciju takvih djelatnosti
- g) podnošenje zahtjeva Ministarstvu kulture i prosvjete Republike Hrvatske za verifikaciju programa obrazovanja i osposobljavanja za stjecanje izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina iz članka 7. i članka 20. stavak 1. točke 2., 3. i 4., te ispunjavanje drugih uvjeta, ako takve programe izvodi (Pravilnik će Ministarstvo objaviti u "Narodnim novinama")
- h) sudjelovanje u rješavanju imovinskoopravnih odnosa spram imovine kojom raspolaže (članak 45.).

6. Osnivanje županijskih zajednica tehničke kulture, kao obvezatnog oblika udruživanja u tehničkoj kulturi (članak 20. stavak 1. i članak 25. stavak 2.) obaseže ove zadaće:

- a) osnivanje inicijativnog odbora
- b) utvrđivanje minimalnih uvjeta za osnivanje, odnosno dobivanje odluka o udruživanju najmanje triju udruga građana (članak 28. stavak 1.), te rješavanje prostornog smještaja, organizacije stručnih poslova, financiranja i drugih uvjeta rada
- c) izrada prijedloga programa rada i organizacije njegova ostvarivanja, uključujući obavljanje gospodarskih i drugih djelatnosti (članak 6. stavci 2. i 3.), te programa kojim se zadovoljavaju javne potrebe u tehničkoj kulturi (članak 8., članak 20. stavak 1., članak 24. i članak 29.)
- d) priprema i održavanje osnivačke i izborne skupštine koja
 - donosi statut i druge akte (članak 32. stavak 2.)
 - izabire predsjednika i potpredsjednika, izvršni i nadzorni odbor te stalna radna tijela skupštine
 - donosi odluku o udruživanju u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture (članak 30.) i izabire predstavnika u njezinu skupštinu (članak 32. stavak 1.)
 - donosi program rada
 - odlučuje o prostornim, financijskim i drugim uvjetima rada
- e) obavještanje tajnika Hrvatske zajednice tehničke kulture o udruživanju i izboru predstavnika u skupštinu (na obrascu koji će biti objavljen u zborniku materijala savjetovanja)
- f) podnošenje zahtjeva za registraciju
 - upravnom tijelu nadležnom za poslove tehničke kulture županije (članak 26. stavak 1.) /zahtjev se podnosi odmah po održavanju sjednice Skupštine, a najkasnije u roku od 15 dana, zahtjevu se prilaže: zapisnik o radu i odlukama Skupštine, Statut, popis osoba ovlaštenih za predstavljanje i zastupanje - za sve osobe potrebno je priložiti i dokaz o hrvatskom državljanstvu/
 - Državnom zavodu za statistiku (za razvrstavanje) /zahtjevu se prilaže Statut i Rješenje o upisu u registar udruženja građana/
 - okružnom privrednom sudu za registraciju gospodarskih djelatnosti ako će ih obavljati
- g) osiguranje prostornih, financijskih i drugih uvjeta rada
- h) rješavanje obavljanja stručnih poslova (stručna služba, natječaj za tajnika ako je profesionalac itd.)
- i) podnošenje zahtjeva Ministarstvu kulture i prosvjete Republike Hrvatske za verifikaciju programa obrazovanja i osposobljavanja za stjecanje izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina iz članka 7. i članka 20. stavak 1. točke 2., 3. i 4., te ispunjavanje drugih uvjeta, ako takve programe namjerava izvoditi (Pravilnik će Ministarstvo objaviti u "Narodnim novinama").

7. Preobrazba postojećih nacionalnih saveza udruga tehničke kulture obaseže ove zadaće:

- a) organiziranje za učinkovito poticanje i pružanje pomoći u preobrazbi svojim članovima
- b) sređivanje članstva, odnosno prikupljanje odluka udruga građana u grani tehničke kulture u kojoj djeluju o udruživanju u nacionalni savez i o imenovanju predstavnika u skupštinu saveza (članak 28. stavci 2. i 3. i članak 32. stavak 1.), a što se odnosi na pravne osobe iz članka 27. stavak 1.
- c) priprema izmjena i dopuna postojećeg statuta ili izrada nacrtu novog statuta i drugih akata (članak 29. članak 42. stavak 2. i članak 32.)
- d) izrada prijedloga programa rada i organizacije njegova ostvarivanja u skladu sa člankom 6. stavci 2. i 3., člankom 7., člankom 8., člankom 18. stavak 1., člankom 25. stavak 1. i člankom 29., te drugim zakonima i podzakonskim aktima kojima im je povjereno obnašanje javnih ovlaštenja
- e) priprema i održavanje izborne skupštine, koja
 - razmatra i usvaja izvještaj o preobrazbi članova/ica
 - donosi izmjene i dopune postojeg statuta i akata (članak 42. stavak 2.) ili novi statut (članak 32. stavak 2.) i akte
 - izabire predsjednika i potpredsjednika, izvršni i nadzorni odbor te radna tijela skupštine
 - donosi odluku o udruživanju u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture (članak 30.) i izabire predstavnika u njezinu skupštinu (članak 32. stavak 1.)
 - donosi odluku o udruživanju u međunarodne asocijacije
 - donosi program rada
- f) obavještavanje tajnika Hrvatske zajednice tehničke kulture o udruživanju i izboru predstavnika u skupštinu na obrascu koji će biti objavljen u zborniku materijala savjetovanja
- g) podnošenje zahtjeva za registraciju
 - Ministarstvu uprave Republike Hrvatske (članak 26. stavak 2.)
/zahtjev se podnosi odmah po održavanju sjednice Skupštine, a najkasnije u roku od 15 dana, zahtjevu se prilaže: zapisnik o radu i odlukama Skupštine, Statut, popis osoba ovlaštenih za predstavljanje i zastupanje - za sve osobe potrebno je priložiti i dokaz o hrvatskom državljanstvu/
 - Državnom zavodu za statistiku (za razvrstavanje)
/zahtjevu se prilaže Statut i Rješenje o upisu u registar udruženja građana/
 - okružnom privrednom sudu za promjene u obavljanju gospodarskih djelatnosti ili za registraciju takvih djelatnosti ako se njima počinje baviti
- h) sudjelovanje u rješavanju imovinskopravnih odnosa spram imovine kojom raspolažu (članak 45.)
- i) podnošenje zahtjeva Ministarstvu kulture i prosvjete Republike Hrvatske za verifikaciju programa obrazovanja i osposobljavanja za stjecanje izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina iz članka 7., članka 8. i članka 20. stavak 1. točka 1., te ispunjavanje drugih uvjeta, ako te programe ostvaruju (Pravilnik će Ministarstvo objaviti u "Narodnim novinama").

8. Preobrazba Hrvatske zajednice tehničke kulture obaseže ove zadaće:

- a) stvaranje uvjeta za pružanje i pružanje stručne, savjetodavne, organizacijske i druge pomoći čitavoj mreži udruga, saveza i zajednica tehničke kulture u državi u njihovoj preobrazbi, a u skladu sa zadaćama koje su joj kao najvišem nacionalnom tijelu tehničke kulture izravno naložene u članku 31. stavak 2.
- b) sređivanje članstva, odnosno prikupljanje odluka o udruživanju gradskih i županijskih zajednica tehničke kulture, zajednice tehničke kulture Grada Zagreba, nacionalnih strukovnih saveza udruga tehničke kulture i institucija čija je djelatnost od značenja za promicanje tehničke kulture u Republici Hrvatskoj (članak 30.) i o imenovanju njihovih predstavnika u skupštinu Zajednice (članak 32., stavak 1.)
- c) priprema izmjena i dopuna postojećeg statuta i drugih akata (članak 31. i članak 42. stavak 2.)
- d) preobrazba zajedničkih oblika djelovanja Zajednice (pokreta znanstvenog i tehničkog opismenjivanja i osposobljavanja mladeži, izdavačke djelatnosti)
- e) izrada programa rada i organizacije njegova ostvarivanja u skladu sa člankom 6. stavci 2. i 3., člankom 7., člankom 8., člankom 18. stavak 1., člankom 22. stavak 1., člankom 29., člankom 31. i člankom 33. i javnim ovlaštenjima koja joj se povjeravaju drugim zakonima i podzakonskim aktima
- f) sudjelovanje u donošenju i ostvarivanju politike promicanja tehničke kulture u Republici, te izrada prijedloga programa svekolikih aktivnosti u tehničkoj kulturi, te sudjelovanje u utvrđivanju programa javnih potreba tehničke kulture u Republici Hrvatskoj sukladno članku 18. (članak 31. stavak 2. točke 2. i 3.)
- g) priprema i održavanje skupštine koja
 - razmatra i usvaja izvještaj o preobrazbi mreže udruga, zajednica i saveza tehničke kulture
 - donosi izmjene i dopune statuta (članak 31.) i drugih akata (članak 42. stavak 2.)
 - izabire predsjednika i potpredsjednika, izvršni i nadzorni odbor te radna tijela skupštine (članak 32.)
 - odlučuje o udruživanju u međunarodne asocijacije
- h) podnošenje zahtjeva
 - Ministarstvu uprave Republike Hrvatske za registraciju izmjena i dopuna Statuta Hrvatske zajednice tehničke kulture i upis u registar udruženja građana (članak 26. stavak 2.)
 - Državnom zavodu za statistiku (za razvrstavanje)
 - za registraciju gospodarskih djelatnosti Okružnom privrednom sudu u Zagrebu ako njezini organi odluče da će Zajednica obnašati i gospodarske djelatnosti
 - Ministarstvu kulture i prosvjete za verifikaciju programa obrazovanja i osposobljavanja za stjecanje izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina iz članka 18. stavak 1. točka 1. i članka 29. koje izvodi, i drugim upravnim tijelima za utvrđivanje ispunjavanja ostalih uvjeta (postavljenih Pravilnikom koji će Ministarstvo kulture i prosvjete objaviti u "Narodnim novinama")

- i) sudjelovanje u rješavanju imovinsko-pravnih odnosa spram imovine kojom raspolaže (članak 45.).

Napomena: Promjene do kojih dolazi u konstituiranju Skupštine Hrvatske zajednice tehničke kulture uvjetuju mogućnost da se rok održavanja zasjedanja Skupštine na kojem će biti usvojene izmjene i dopune Statuta te program rada odvoji od roka zasjedanja izborne Skupštine.

C. Način djelovanja nositelja i koordinacije u udrugama, savezima i zajednicama jedinica lokalne samouprave i uprave

1. Preobrazbu postojećih društvenih organizacija tehničke kulture samostalno izvode tijela tih organizacija. Radi učinkovitosti općinska odnosno gradska zajednica tehničke kulture formira koordinacijsko tijelo koje usklađuje preobrazbu postojećih društvenih organizacija i njihovih zajednica ili ako općinska-gradska zajednica (savez) tehničke kulture ne postoji
 - osniva se inicijativni odbor za njezino formiranje (ocijeni li se da su uvjeti ispunjeni) ili
 - udruge neposredno surađuju sa inicijativnim odborom za osnivanje županijske zajednice odnosno u Zagrebu sa Zajednicom tehničke kulture Grada Zagreba.

Koordinacijsko tijelo ili inicijativni odbor pruža savjetodavnu i organizacijsku pomoć i izravno surađuje s organom poglavarstva općine ili grada nadležnim za poslove tehničke kulture. Po mogućnosti valja osigurati da predstavnik organa uprave uđe u sastav takva tijela.

2. Sustav u točki 1. analogno se primjenjuje na općinske i gradske granske saveze tehničke kulture.
3. Za osnivanje županijskih zajednica tehničke kulture formira se inicijativni odbor koji osigurava sve pretpostavke.

U sastav inicijativnog odbora ulaze: tajnici sadašnjih općinskih saveza i zajednica tehničke kulture koji će postati gradskima, predstavnik organa nadležnog za poslove tehničke kulture županijskog poglavarstva, povjerenik Hrvatske zajednice tehničke kulture za konkretnu županiju, te određen broj drugih pojedinaca. Inicijativni odbor ima od 7 do 9 članova i samostalno se konstituira.

Sjedište inicijativnog odbora je u gradskoj zajednici tehničke kulture u sjedištu županije, koja osigurava uvjete njegova rada, osim u Ličko-senjskoj, Virovitičko-podravskoj i Istarskoj županiji u kojima je sjedište ili u nekoj od gradskih zajednica s područja županije, ili u određenom društvu (klubu) ili u gradskom poglavarstvu sjedišta županije. Odluku o sjedištu inicijativnog odbora u ta tri grada donosi inicijativni odbor u dogovoru s predstavnikom organa nadležnog za tehničku kulturu gradskog i županijskog poglavarstva te tajnicima najaktivnijih udruga tehničke kulture u tim gradovima.

4. Na osnivanje gradskih zajednica tehničke kulture u Gospiću, Pazinu i Virovitici analogno se primjenjuje rješenje u točki 3. Alternativno je rješenje da u ta tri grada djeluje jedinstveni inicijativni odbor za osnivanje gradske i županijske zajednice tehničke kulture.

D. Nositelji obveza i njihove posebne zadaće u nacionalnim savezima tehničke kulture

1. U nacionalnim strukovnim savezima udruga tehničke kulture njihova postojeća tijela (odgovorna je osoba tajnik saveza):
 - osiguravaju izravan kontakt sa svojim članicama
 - članicama pružaju savjetodavnu i organizacijsku pomoć u suradnji s općinskim i gradskim zajednicama tehničke kulture
 - osiguravaju organizacijske, programske i normativne pretpostavke preobrazbe nacionalnog saveza.
2. Nacionalni savezi svoje zadaće ostvaruju u izravnoj suradnji s Hrvatskom zajednicom tehničke kulture, koja slijedom članka 31. usklađuje djelovanje svojih članica, time i nacionalnih saveza.

Usklađivanje ostvaruje tajnik Hrvatske zajednice tehničke kulture izravno s tajnicima nacionalnih saveza.

E. Sustav usklađivanja priprema i obveza te osiguranja stručne, savjetodavne i organizacijske pomoći u Hrvatskoj zajednici tehničke kulture

1. Hrvatska zajednica tehničke kulture osigurava stručnu, savjetodavnu i organizacijsku pomoć u procesu preobrazbe.
2. Radi racionalizacije tih zadaća i provođenja ovog operativnog programa u Hrvatskoj zajednici djeluje Organizacijski odbor za provedbu Zakona o tehničkoj kulturi.

Odbor čine: Marija Dujmović, tajnica Zajednice, voditeljica Odbora i članovi Borko Boranić, Vesna Lendić-Kasalo, Ivica Lučić, Dubravko Malvić, prof. dr. Ante Markotić, Ljiljana Marić-Krnić i Antun Petak.

3. Organizacijski odbor iz točke 2. skrbi se o provođenju zadaća iz ovog operativnog programa. Djeluje izravno i putem mreže povjerenika Hrvatske zajednice tehničke kulture za osnivanje županijskih zajednica.

Pomoć posebno osigurava: objavljivanjem zbornika materijala sa savjetovanja, pružanjem pravnih savjeta i osiguranjem normativnih rješenja, te stručne i savjetodavne pomoći u svezi s pripremom programa rada, napose kriterija financiranja javnih potreba.

Pravna pomoć obaseže izradu oglednih primjeraka statuta, savjete u svezi s registracijom udruga, rješavanje imovinskoopravnih pitanja i drugih pravnonormativnih rješenja.

Stručna pomoć u svezi s pripremom programa rada odnosi se na izradu prijedloga kriterija za utvrđivanje i financiranje javnih potreba u tehničkoj kulturi, na potporu u izradi prijedloga programa rada koje udruge, zajednice i savezi pripremaju za financiranje iz proračuna jedinica lokalne samouprave i uprave i državnog proračuna, te na sustav praćenja njihova zadovoljavanja.

4. Organizacijski odbor za provedbu Zakona Hrvatske zajednice tehničke kulture izravno surađuje u ostvarivanju svojih zadaća s Ministarstvom kulture i prosvjete, Uredom za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske, Ministarstvom uprave i drugim nadležnim ministarstvima, Državnim zavodom za statistiku te sa sudovima.

F. Zaključna pripomena

S danom održavanja savjetovanja "Temeljna pitanja primjene Zakona o tehničkoj kulturi" počinje rasprava o statutima udruga tehničke kulture (klubova, društava), općinskih i gradskih zajednica tehničke kulture (koje će se formirati), županijskih zajednica tehničke kulture i Zajednice tehničke kulture Grada Zagreba, te o Nacrtu izmjena i dopuna statuta Hrvatske zajednice tehničke kulture.

PRISTUP I OKVIRI PRIMJENE ZAKONA O TEHNIČKOJ KULTURI U PREOBRAZBI HRVATSKOG DRUŠTVA I DJELATNOSTI TEHNIČKE KULTURE S POSEBNIM OSVRTOM NA PRETVORBU VLASNIŠTVA NAD IMOVINOM UDRUGA, SAVEZA I ZAJEDNICA TEHNIČKE KULTURE

Marijan Prus, predstojnik Ureda za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske

1. Uvod

Zakon o tehničkoj kulturi stupio je na snagu 24. kolovoza 1993. godine. Dakle, prošlo je nešto više od dvije godine kako je u organizaciji, danas Hrvatske zajednice tehničke kulture, a tada njezina prednika Narodne tehnike Hrvatske, pokrenut značajan stručni i organizacijski posao da se tada važeći zakon, odnosno do 24. kolovoza ove godine važeći Zakon o tehničkoj kulturi, koji je stupio na snagu još 1980. godine, uskladi s Ustavom Republike Hrvatske iz 1990. godine.

Ustav Republike Hrvatske niz je pitanja uredio onako kako odgovara promjenama političkog i društvenog ustroja koji se želi postići u Republici Hrvatskoj i postavio je Ustavnim zakonom za provođenje Ustava rokove za usklađivanje postojećeg zakonodavstva u Republici Hrvatskoj s Ustavom.

Težak je bio posao na izradi ovog Zakona. Međutim značajno uporište sadržano je u činjenici da je područje, ili kao što to sada Zakon uređuje, djelatnost tehničke kulture Ustavom označena zajedno s ostalim društvenim djelatnostima u ustavnoj odredbi koja govori o lokalnoj samoupravi. Međutim, bez obzira na to što je samo u toj ustavnoj odredbi tehnička kultura označena kao djelatnost koja, znači, zavređuje i pozornost ustavotvorca, sigurno je da sama djelatnost tehničke kulture i njezino zakonsko uređivanje prelazi granice onoga što je pitanje lokalne samouprave.

2. Bitne značajke Zakona o tehničkoj kulturi

Zakon o tehničkoj kulturi karakterističan je po nekoliko osnovnih elemenata. Ponajprije, on određuje što je djelatnost tehničke kulture. To je jako značajno zbog toga što među djelatnostima, posebno društvenim djelatnostima, postoji nekoliko njih za koje je uvijek bilo dvojbeno, pa i danas je dvojbeno određenje radi li se o djelatnostima ili se radi o područjima ljudskih aktivnosti i kako odrediti te djelatnosti. To je posebno

bilo karakteristično za djelatnosti kulture i za djelatnosti tehničke kulture. Dakle, značajno je da je Zakon o tehničkoj kulturi precizno odredio što se smatra djelatnostima tehničke kulture, i to u tri osnovna smjera.

Prvo, to je odgoj, obrazovanje i osposobljavanje za stjecanje tehničkog, tehnološkog, informatičkog znanja i vještina i sve ono što je u svezi s tom ključnom odrednicom u odredbi alineje 1. članka 2. određeno. Zatim je to inventivni rad radi razvoja i uvođenja novih i unapređenja postojećih proizvodnih uređaja, materijala, postupaka, metoda, usluga u gospodarstvu i drugim područjima društvenog života. I treće, to je širenje znanstvenih i tehničkih dostignuća.

Bez obzira na moguće prigovore je li se zakonodavno djelatnost tehničke kulture mogla šire, uže, bolje ili manje uspješno odrediti zakonom, ovako prilično široko određenje djelatnosti tehničke kulture omogućuje da te djelatnosti, radi se sigurno o više djelatnosti na polju tehničke kulture, mogu obavljati pravne osobe i građani na onaj način kako to Zakon o tehničkoj kulturi u svojim daljnjim odredbama propisuje.

Takvo određenje djelatnosti omogućuje propisivanje da djelatnost tehničke kulture obavljaju udruženja (udruge) tehničke kulture, dakle udruženja građana, njihovi savezi i šira udruženja, zatim poduzeća i druge pravne osobe, te građani samostalnim osobnim radom.

Kad se radi o poduzećima koja obavljaju djelatnost tehničke kulture, onda je riječ o onim pravnim osobama koje se osnivaju radi obavljanja gospodarske djelatnosti s ciljem stjecanja dobiti. Takvo određenje poduzeća je prema važećem Zakonu o poduzećima, a ono je sadržano i u budućem Zakonu o trgovačkim društvima koji poduzeća određuje kao pravne osobe koje obavljaju gospodarske djelatnosti s ciljem stjecanja dobiti.

Zakonsko određenje da se radi o pravnim osobama koje obavljaju gospodarske djelatnosti s ciljem stjecanja dobiti ne znači da i društvene djelatnosti ne bi mogla obavljati poduzeća. Uostalom i tehnička kultura ulazi u krug tzv. društvenih djelatnosti prema propisima o jedinstvenoj klasifikaciji djelatnosti. Kada će bilo koju društvenu djelatnost - počevši od zdravstva preko obrazovanja do tehničke kulture - neka pravna osoba obavljati s ciljem stjecanja dobiti, onda će radi obavljanja te djelatnosti, s ciljem stjecanja dobiti, morati osnovati poduzeće koje će ući u režim Zakona o poduzećima u jednom od onih organizacijskih oblika koje već danas poznaje Zakon o poduzećima, kao dioničko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću, odnosno u te ili druge organizacijske oblike koje poznaje, odnosno poznavat će novi Zakon o trgovačkim društvima.

Što znači obavljanje gospodarske ili društvene djelatnosti s ciljem stjecanja dobiti? To je značajno i radi udruga tehničke kulture. To ne znači ništa drugo nego da dobit, dakle razlika koja ostane nakon što se od prihoda koji se obavljanjem djelatnosti ostvare podmire svi troškovi, da ta dobit (razlika) pripada vlasniku pravne osobe. Postoji niz pravnih osoba koje obavljanjem djelatnosti, prodajom proizvoda i usluga, ostvaruju dobit, ali kad dobit pripada vlasniku (nosiocima vlasničkih uloga, dioničarima), onda se radi o pravnoj osobi za koju kažemo da djelatnost obavlja s ciljem stjecanja dobiti. Kad dobit ne pripada vlasniku nego ostaje pravnoj osobi za proširenje materijalne osnove njezinog rada, onda se radi o nedobitnoj (neprofitnoj) pravnoj osobi, koja obavlja djelatnost i stječe dobit, ali je njezina osnovna karakteristika da se dobit ne dijeli vlasnicima.

Zbog toga i Zakon o tehničkoj kulturi određuje da djelatnost tehničke kulture mogu obavljati i druge pravne osobe misleći pri tom prvenstveno na ustanove, jer prema Zakonu o ustanovama, kada se osniva pravna osoba da obavlja društvene djelatnosti i bez cilja stjecanja dobiti, onda se osniva kao ustanova. To je ustanova u zdravstvu, ustanova u kulturi, muzejskoj djelatnosti, arhivskoj djelatnosti, bibliotečnoj djelatnosti, knjižničarskoj djelatnosti, kazališnoj djelatnosti, filmskoj djelatnosti, ustanove u području odgoja i obrazovanja (osnovne škole, srednje škole, visoke škole), znanstveno-istraživačke ustanove i ustanove tehničke kulture.

Dakle, pojedinac sam ili zajedno s grupom drugih građana, ili bilo koja pravna osoba mogu osnovati pravnu osobu za obavljanje djelatnosti tehničke kulture i ako će htjeti da dijele dobit (dakle razliku između prihoda i rashoda) tada će osnovati poduzeće. Kada neće to htjeti, kada će htjeti da ta dobit ostaje isključivo za proširenje materijalne osnove rada, osnovat će ustanovu.

Prema Zakonu o ustanovama, ustanove društvene djelatnosti mogu osnivati Republika Hrvatska te, jedinice lokalne samouprave u okviru svog samoupravnog djelokruga. Zakon o lokalnoj samoupravi i upravi, objavljen u "Narodnim novinama" br. 90/1990., propisuje da to mogu županije, Grad Zagreb, kotarevi, općine odnosno gradovi samoupravnog djelokruga kad im je to dopušteno Zakonom. Pravne i fizičke osobe mogu osnivati ustanove za obavljanje tih djelatnosti tamo gdje im je to dopušteno zakonom.

Kad se konzultiraju zakoni koji su usklađeni s Ustavom Republike Hrvatske, primjerice, Zakon o visokim učilištima, Zakon o znanstvenoistraživačkoj djelatnosti, Zakon o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju, Zakon o tehničkoj kulturi onda će se ustanoviti da su se ti zakoni jasno odredili tko može obavljati neku od tih društvenih djelatnosti. Primjerice Zakon o zdravstvenoj zaštiti je kazao koje to vrste zdravstvenih ustanova može osnivati i vlasnik im biti samo Republika, a koje to vrste zdravstvenih ustanova može osnovati i vlasnik im biti županija, odnosno Grad Zagreb, a koje to vrste ustanova može osnivati i vlasnik im biti druga pravna ili fizička osoba.

Zakon o tehničkoj kulturi nije slijedio logiku Zakona o zdravstvenoj zaštiti, nije slijedio ni logiku Zakona o visokim učilištima, koji je odredio da visoka učilišta mogu biti u vlasništvu Republike ili pod uvjetima određenima zakonom. On je jednom jednostavnom odredbom, propisujući da djelatnost tehničke kulture mogu obavljati osim poduzeća i druge pravne osobe, odredio da svaka fizička ili pravna osoba može osnovati i biti vlasnik bilo poduzeća koje obavlja djelatnost tehničke kulture i uz tu djelatnost obavljati druge djelatnosti koje su u svezi s obavljanjem te djelatnosti.

Za djelatnost tehničke kulture značajno je ovo: kao i gospodarske djelatnosti, ali i stanovit broj društvenih djelatnosti, Zakon omogućuje da djelatnost tehničke kulture obavljaju građani samostalnim osobnim radom.

Zakon o tome sadržava nekoliko odredaba, tako da obavljanje djelatnosti tehničke kulture samostalnim osobnim radom treba promatrati u svjetlu ne samo tih odredaba koje su specifične za djelatnost tehničke kulture nego i u svjetlu odredaba zakona koji uređuje samostalno obavljanje gospodarskih djelatnosti (ubuduće Zakon o obrtu, koji će se početi primjenjivati 1. lipnja 1994. godine).

Ali za djelatnost tehničke kulture nije najznačajnije to da djelatnost tehničke kulture mogu obavljati pravne osobe organizirane kao poduzeće ili kao ustanova ili građani samostalnim radom. Najznačajnije je - ono što je prošlost, ali i ono što je sadašnjost u ovom Zakonu - da djelatnost tehničke kulture obavljaju udruženja građana, udruge kako to naznačuje Ustav Republike Hrvatske. Pretpostavljam da slično športu i u tehničkoj kulturi, vjerojatno 90 i više posto ukupnog opsega obavljanja djelatnosti tehničke kulture, mjereno prema bilo kojem parametru, obavljaju udruge tehničke kulture.

3. Vlasništvo u neprofitnim organizacijama

Danas još uvijek (pretpostavljam da se nijedna od postojećih organizacija nije uskladila s Zakonom o tehničkoj o kulturi) djelatnost tehničke kulture obavljaju društvene organizacije tehničke kulture koje su pravne osobe,

a zato jer obavljaju tu djelatnost društvenim sredstvima one imaju položaj (status) društvenih pravnih osoba. Ustav iz 1974. godine definirao je jedan surogat vlasništva koji je tim Ustavom, pa kasnije Zakonom o udruženom radu, nazvan društvenim vlasništvom i odredio da se gotovo sve djelatnosti i u republikama mogu obavljati samo društvenim sredstvima, dakle sredstvima u tzv. društvenom vlasništvu. Samim time pravne osobe koje te djelatnosti obavljaju sredstvima u društvenom vlasništvu imaju status društvenih pravnih osoba. Postojalo je samo nekoliko vrsta pravnih osoba koje nisu obavljale određene gospodarske i društvene djelatnosti društvenim sredstvima nego sredstvima u vlasništvu. To su bila udruženja građana i vjerske zajednice.

Ustav Republike Hrvatske iz 1990. godine više ne poznaje društveno vlasništvo. No, Ustav nije uredio pretvorbu društvenog vlasništva u sredstva u nečijem vlasništvu. Nije kazao ni način ni postupak kako će se ta pretvorba obaviti, niti je samim donošenjem Ustava izvršena pretvorba društvenih sredstava (društvenog kapitala). Ustavni zakon za provođenje Ustava Republike Hrvatske odredio je da će se one odredbe Ustava koje se ne mogu neposredno primjenjivati, razraditi zakonima, a to znači da će se pretvorba društvenih sredstava i društvenih pravnih osoba urediti zakonom. To je učinjeno nizom zakona. Najznačajniji među zakonima koji su uredili pretvorbu društvenih sredstava i društveno pravnih osoba u pravne osobe u nečijem vlasništvu, a društvenih sredstava u sredstva u vlasništvu određene pravne osobe ili fizičke osobe, jest Zakon o poduzećima. Taj zakon je pretvorbu uredio na način da se pretvorba vrši u postupku i u rokovima određenim Zakonom. Drugo značajno područje obavljanja djelatnosti, i to društvenih djelatnosti, uredio je Zakon o ustanovama. Taj zakon je uredio pretvorbu društvenih sredstava onih pravnih osoba u društvenom vlasništvu koje su obavljale društvene djelatnosti do dana stupanja na snagu Zakona o ustanovama. To je isti dan kada je i stupio na snagu i Zakon o tehničkoj kulturi, 24. kolovoza 1993. godine.

Stupanjem na snagu tog Zakona Republika Hrvatska stekla je osnivačka prava nad svim radnim organizacijama koje obavljaju društvene djelatnosti a te radne organizacije postale su vlasnicima onih sredstava kojima su imale kao društveno pravne osobe pravo raspolaganja, ako već prije nekim posebnim zakonom nije uređena pretvorba vlasništva takvih pravnih osoba. Takav zakon bio je Zakon o kazalištima koji je dijelom uredio pretvorbu društvenih sredstava kojima su pravo raspolaganja imala kazališta i pretvorbu kazališta kao pravnih osoba. To je i Zakon o srednjim školama koji najvećim dijelom nije proveden onako kako je bilo predviđeno, pa su srednje škole ušle u režim Zakona o ustanovama. I tako dalje.

Bilo je i slučajeva da je za određene pravne osobe koje obavljaju djelatnost zakonodavac odmah odredio tko postaje vlasnikom pravne osobe, i da takva pravna osoba postaje vlasnikom društvenih sredstava kojima je do tada imala pravo raspolaganja. Bilo je više takvih zakona; počevši od Zakona o šumama, o poljoprivrednom zemljištu, o Hrvatskim željeznicama, o Hrvatskoj elektroprivredi, o Hrvatskim cestama, o Hrvatskom PTT-poduzeću. Dakle, zakonodavac je na različit način uređivao pretvorbu u tome tko postaje vlasnikom društvenih sredstava i tko postaje vlasnikom pravne osobe.

Kad se radi o udrugama, što znači i udrugama tehničke kulture, onda je to nešto drukčije zakonodavac postavio. Naime, u udruge se prema odredbi članka 43. Ustava Republike Hrvatske građani udružuju svojom slobodnom voljom. I prije su se građani svojom slobodnom voljom udruživali u društvene organizacije, ali je te društvene organizacije karakteriziralo to da sva sredstva koja su stekle obavljanjem svojih djelatnosti postaju društvenim sredstvima. Kako je rečeno to su bile društvenopravne osobe, jer društvenu pravnu osobu karakterizira - još uvijek tamo gdje ih ima i gdje pretvorba nije dovršena - činjenica da rade društvenim sredstvima. Prestat će biti društvenopravna osoba onim časom kad njena sredstva postanu sredstvima u nečijem vlasništvu.

Za sve pravne osobe, uvjetno rečeno, osnovni je princip taj da nad njima postoji vlasništvo. Međutim kada se radi o udrugama građana, onda je moguće odrediti tko postaje vlasnikom sredstava kojima su udruge građana kao društvenim sredstvima obavljale svoju djelatnost, ali se udrugama ne određuje vlasnik. Nije moguće postaviti organizaciju tehničke kulture, nije moguće postaviti ribolovno društvo, nije moguće postaviti športski i nogometni klub da taj športski nogometni klub, da ribolovno društvo, da organizacija tehničke kulture bude vlasnik svojih sredstava kao pravna osoba, a da ima vlasnika. Tko bi bili njihovi vlasnici? Ako pretpostavimo da su njihovi vlasnici članovi udruge, onda nam ne treba kao udruga, kao slobodno dobrovoljno udruženje građana u koje se ulazi i istupa kako se želi bez sile zakonodavca, jer se onda može organizirati ustanova ili poduzeće.

Što će vlasnik nekome tko obavlja djelatnost neprofitno? Ako je obavlja profitno, ako se dobit dijeli, onda se osniva poduzeće. Zakon to omogućuje. Dakle, kad se radi o udrugama, i ne samo o udrugama tehničke kulture, onda osnovna logika zakonodavnog pristupa počiva na tome. Ta pravna osoba, to udruženje građana koje slobodno organizira grupa od najmanje deset građana, bit će vlasnik svojih sredstava, dakle neće više raditi društvenim sredstvima, gubit će značajke društvenopravne osobe, jer takve pravne osobe kao i društvena sredstava moraju nestati iz pravnog i ekonomskog sustava u Republici Hrvatskoj, ali neće biti određen vlasnik udruzi. Kada bi udruzi bio određen vlasnik ona bi se morala organizirati ili kao dioničko društvo ili kao društvo s ograničenom odgovornošću ili kao društvo slično javnom trgovačkom društvu. To bi značilo da kada netko tko izlazi iz tog udruženja onda prodaje svoju dionicu, svoj udjel. Zato je čitav pristup zakonodavnog uređivanja udruženja građana postavljen na tom osnovnom i čvrstom temelju da su vlasnici svojih sredstava, da su neprofitna i da nemaju vlasnika.

Za udruge se mora znati koje djelatnosti obavljaju pojedine vrste udruga - od kulturnih, humanitarnih, staleških, športskih do udruga tehničke kulture, ali neće imati svog vlasnika. To je svakako najznačajnija karakteristika koja je došla do izražaja u dva zakona koji su doneseni u Zastupničkom domu Sabora. To su Zakon o športu i Zakon o tehničkoj kulturi. Taj je pristup normalan i neće se mijenjati niti u Zakonu o Hrvatskom auto-klubu, koji je trenutačno u saborskoj proceduri. Donosi se poseban zakon zbog toga što auto-klubovi i Hrvatski auto-klub imaju značajne javne ovlasti, pa zakonodavac osjeća potrebu da ih specifično i posebno uredi. Prije nekoliko mjeseci priređen je tekst Zakona o udruženjima građana. Ministarstvo uprave koje priprema taj Zakon nije se još odredilo hoće li ga nazvati Zakonom o udrugama građana ili udruženjima. Branim stav da se zove Zakon o udruženjima građana, zbog toga što su prema Ustavu udruge širi pojam od udruženja građana. Udruge su i političke stranke, udruge su i sindikati.

Novi Zakon o udrugama (udruženjima) građana uredit će sva ona pitanja o udrugama građana koja nisu uređena za športska udruženja, Zakonom o športu niti ovim našim Zakonom o tehničkoj kulturi za udruge u tehničkoj kulturi. Zato bismo na pitanje u kojem se to pravnom režimu danas nalazi bilo koja organizacija tehničke kulture, odgovorili da se nalazi u režimu Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana jer je on još na snazi. Onog časa kad se prema Zakonu o tehničkoj kulturi bude pretvorila u udrugu tehničke kulture i kad bude izvršena pretvorba njezinih sredstava nad kojim sada kao društvenopravna osoba ima pravo raspolaganja, ući će u režim Zakona o tehničkoj kulturi, i ako u tom času bude stupio na snagu novi Zakon o udruženjima građana ili udrugama građana bit će i u režimu tog zakona; ako ne, onda u režimu onih odredaba koje govore o udruženjima građana prema Zakonu o društvenim organizacijama i udruženjima građana.

Za nadati se da će i do konca godine biti donesen Zakon o udruženjima građana i da neće biti značajnijih problema.

Čim dobijemo taj zakon, poslat ćemo ga i u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture da se u izradi statuta pojedinih udruga i općih akata vodi računa o budućim zakonodavnim rješenjima i da se ona odgovarajuće ugrađuju kako kasnije bi bilo izmjena i dopuna općih akata.

4. Dvostruka pretvorba udruge tehničke kulture

Ustav, a onda slijedom toga i Zakon o tehničkoj kulturi zahtjeva za udruge tehničke kulture, dvostruku pretvorbu. Jedno je pretvorba postojećih društvenih organizacija u drugi pravni položaj, u položaj udruženja građana, a drugo je pretvorba društvenih sredstava. To je zakonodavac uredio u odredbi članka 44. Zakona o tehničkoj kulturi i kada se radi o udruženjima i savezima u odredbi članka 45. Ovaj zakon je slijedio logiku Zakona o športu, a Zakon o športu je slijedio logiku toga da športske organizacije u obavljanju svojih djelatnosti raspolažu tako velikim i tako značajnim društvenim sredstvima koja su se formirala najvećim dijelom društvenim sredstvima, različitim dotacijama iz proračuna i iz fondova, da Zakon o športu nije ni mogao proći drukčije nego tako da zakonodavac propiše da Republika Hrvatska ima pravo odrediti što ona uzima od tih objekata u svoje vlasništvo, pa onda nakon toga dalje jedinice lokalne samouprave i uprave opet utvrđujući što je to od interesa za njih. I Zakon o tehničkoj kulturi jednim je dijelom, nešto blaže, slijedio tu istu logiku.

Zakon o tehničkoj kulturi dakle propisuje: ako je nešto od interesa za Republiku Hrvatsku kad se radi o nekretninama, može ih uzeti Republika u svoje vlasništvo. Zatim, ako je nešto od interesa za razvoj tehničke kulture u Gradu Zagrebu ili županiji, onda Grad Zagreb ili županija mogu to uzeti (u zakonskom roku) u svoje vlasništvo, a onda ako nekretnine tehničke kulture postaju nekretninama u vlasništvu općine odnosno grada, skupština ih općine odnosno grada time može svojom odlukom dati u vlasništvo udruge tehničke kulture. To je nespretna formulacija. Nadam da će se uskoro predložiti izmjena i dopuna Zakona o tehničkoj kulturi da se to popravi. Bolja bi bila odredba da po sili zakona ono što nije netko uzeo u svoje vlasništvo s istekom rokova postane vlasništvom udruge. U najmanju ruku, bilo bi mnogo manje birokratiziranja i donošenja odluka i u tom smislu pokušat ćemo provesti izmjene i dopune Zakona.

Interes udruga tehničke kulture štiti odredba, stavak 6. članka 44.: ako Republika Hrvatska uzme u svoje vlasništvo, ako županija ili Grad Zagreb uzmu u svoje vlasništvo nekretninu na kojoj je pravo raspolaganja imala društvena organizacija tehničke kulture, one nekretnine ne mogu mijenjati namjenu. Znači, mora biti u istoj namjeni i mora se dati na upotrebu udruzi tehničke kulture. Dakle, udruga ne stječe vlasništvo na pretvorenoj nekretnini, na kojoj sada druga pravna osoba, osoba javnog prava, dakle županija, Grad Zagreb, grad odnosno općina ili Republika ima pravo vlasništva, ali je dobiva na korištenje. Ministarstvo će kulture i prosvjete morati povesti računa da ta upotreba bude u realnim relacijama, da zakupnina bude simbolična. Premda u Zakonu nema odredbe da će radi provođenja tih odredaba ministar kulture i prosvjete donijeti pravodobne propise, čini nam se da je moguće da to izvede Ministarstvo. Radi se o odnosu u kojem udruga drži u najmu i preuzima odgovarajuće obveze u pogledu održavanja tog objekta, čuvanja njegove supstancije

itd. a u cilju obavljanja djelatnosti isključivo tehničke kulture. U tom slučaju takav bi se objekt udruzi, savezu ili zajednici udruga tehničke kulture mogao i imao iznajmiti ni uz kakvu ili simobličnu naknadu. Više bih volio kad bismo uspjeli promijeniti formulaciju s takvim rješenjem da će samo mali, vrlo mali broj objekata, eventualno doći u vlasništvo tih jedinica lokalne samouprave, a najveći dio da će prijeći u vlasništvo udruga. Tu bismo imali čistu, kvalitetnu i pravnu situaciju što se tiče udruga. Sigurno je da se drukčije odnosimo prema vlastitim sredstvima, drukčije prema tuđima, pa makar nam ona bila dana i na neograničen rok.

5. Nadzorne ovlasti

Nešto o pitanju nadzornih ovlasti. Zakon je stručni nadzor dobro uredio. Dobro je uredio i upravni nadzor. Upravni se nadzor, međutim, odnosi samo na pravne osobe, koje imaju javne ovlasti, što nemaju sve udruge tehničke kulture. Zakon nije uredio inspekcijski nadzor. To ćemo morati urediti, jer ispada da inspekcijskog nadzora obavljanja djelatnosti najvećeg broja udruga nema. To ćemo iskoristiti da predložimo poboljšanja pitanja za koje se pokazalo da bi bilo dobro da ih je Zakon drukčije uredio.

6. Temeljna vrijednost Zakona

Zaključujući ovaj, načelni prikaz mogu kazati da svi zajedno koji se bavimo područjem tehničke kulture (ja se bavim, istina, samo normativno, jednako kao i kolega Vinko Mladineo, jer nismo članovi nijedne udruge tehničke kulture) možemo biti jako zadovoljni što je tehnička kultura dobila svoj zakon. Možda bi bilo bolje da smo ga dobili malo kasnije, pričekavši neka druga zakonska rješenja, jer bismo onda lakše proveli neka povoljnija rješenja. Bilo je dosta shvaćanja da ne treba tehničkoj kulturi poseban zakon, da ionako postoji zakon koji će uređivati udruživanje građana. Međutim, to bi sigurno bilo lošije rješenje zbog načina financiranja ove djelatnosti, jer ovim Zakonom djelatnost dobiva svoju poziciju i prema državi, i sredstvima državnog proračuna i prema jedinicama lokalne samouprave i uprave. To je sigurno jedna od najvećih vrijednosti.

PREOBRAZBA DRUŠTVENIH ORGANIZACIJA TEHNIČKE KULTURE U UDRUGE (GRAĐANA) TEHNIČKE KULTURE

Vesna Lendić Kasalo, pomoćnica tajnika Hrvatske zajednice tehničke kulture

1. Uvodne pripomene

Svestrano razmatranje preobrazbe društvenih organizacija tehničke kulture u udruge (građana) tehničke kulture ima namjeru razjasniti najvažnija pitanja koja je pred organizacije tehničke kulture - osnovni oblik udruživanja građana u tehničkoj kulturi - postavio Zakon o tehničkoj kulturi s ciljem pronalaženja konkretnih rješenja, jer ih je Zakon ili načelno riješio ili u organizacijama tehničke kulture nema znanja o normativnim i drugim pretpostavkama njihova rješavanja. Držimo korisnim svim djelatnicima - volonterima u organizacijama tehničke kulture objasniti njihove zadaće u preobrazbi organizacija, kako bi ih ispunili što kvalitetnije i u predviđenim rokovima. Predmet ove teme su dakle, osnovne značajke udruga tehničke kulture kako ih je definirao Zakon o tehničkoj kulturi, te zadaće društvenih organizacija tehničke kulture na preobrazbi u udruge tehničke kulture.

1.1. Organizacije tehničke kulture (klubovi, društva i sl.) do sada su organizacijski bile ustrojene temeljem Zakona o tehničkoj kulturi (Narodne novine 41/80) i Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana (Narodne novine 10/90. - pročišćeni tekst) kao društvene organizacije. Društvene organizacije tehničke kulture kao pravne osobe u ostvarivanju svoje djelatnosti mogle su stjecati sredstva, odnosno prava (korištenja i raspolaganja) na sredstvima i tim sredstvima (društvenom imovinom) kao društvenim koristiti se za ostvarivanje svojih ciljeva, te njima raspolagati u skladu sa statutom i zakonom.

1.2. U postupku usklađivanja zakona, drugih propisa i općih akata s Ustavom Republike Hrvatske, Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske na sjednici 30. srpnja 1993. donio je novi Zakon o tehničkoj kulturi (Narodne novine 76/93.), koji je stupio na snagu 23. kolovoza 1993. godine.

Novi Zakon o tehničkoj kulturi određuje da djelatnost tehničke kulture obavljaju udruge tehničke kulture, poduzeća i druge pravne osobe, te građani samostalnim osobnim radom.

Iako su formalno-pravno ravnopravne, udruge tehničke kulture kao udruženja građana i subjekt tehničke kulture u smislu Zakona o tehničkoj kulturi nedvojbeno zaslužuju detaljnije elaboriranje. Posebice stoga što se nalazimo u svojevrsnom prijelaznom razdoblju, kada udruživanje građana još uvijek nije regulirano novim zakonom i kada je izgradnja novog ustroja lokalne uprave i samouprave u Republici Hrvatskoj još uvijek u tijeku.

a) Od novih propisa kojima bi se trebalo urediti slobodno udruživanje građana očekuje se da će

urediti osnivanje, ustrojenje, djelovanje i prestanak udruženja građana, jedinstveni registar udruženja građana, te niz otvorenih pitanja glede vlasništava nad objektima i drugim nekretninama udruženja građana, pa tako i objekata i nekretnina udruga tehničke kulture.

- b) Ustroj i normalno funkcioniranje lokalne uprave i samouprave bitni su za udruge tehničke kulture iz dva osnovna razloga:
- Zakonom o tehničkoj kulturi i drugim propisima ustanovljene su jedinice lokalne uprave i samouprave su kao razine na kojima se namiruju javne potrebe, pa samim tim i osiguravaju sredstva za njihovo financiranje, te
 - Zakonom o tehničkoj kulturi utvrđena je obveza, odnosno mogućnost povezivanja udruga tehničke kulture u saveze i zajednice upravo na razinama jedinica lokalne samouprave i uprave.

2. Osnovne značajke udruga tehničke kulture (prema Zakonu o tehničkoj kulturi)

2.1. Zakon o tehničkoj kulturi u članku 5. stavak 1. određuje udruge tehničke kulture kao **oblik slobodnog udruživanja građana**, a osnivaju se, ustrojavaju, djeluju i prestaju u skladu s propisima kojima se uređuje slobodno udruživanje građana, ako Zakonom o tehničkoj kulturi, za pojedina pitanja, nije drukčije određeno.

2.2. Udruge tehničke kulture su **pravne osobe** (članak 5. stavak 3.). Svojstvo pravne osobe stječu upisom u registar kod nadležnog tijela državne uprave. Pravna osobnost osnovni je formalni preduvjet za:

- udruživanje udruga tehničke kulture u saveze i zajednice i
- stjecanje vlasništva na objektima i drugim nekretninama temeljem Zakona o tehničkoj kulturi.

2.3. Udruge tehničke kulture su **neprofitne** pravne osobe (članak 6.), koje mogu radi ostvarivanja svojih ciljeva i zadaća, te radi pribavljanja sredstava neposredno obavljati gospodarske i druge djelatnosti i osnivati poduzeća za obavljanje gospodarske djelatnosti u skladu sa zakonom. Ovakva definicija udruga tehničke kulture znači da one sredstva koja ostvare obavljanjem svoje osnovne i dopunskih djelatnosti, mogu koristiti isključivo za obavljanje i unapređenje djelatnosti tehničke kulture, a ne za stjecanje dobiti određenih fizičkih i pravnih osoba odnosno članova udruga. Istovremeno tim se zakonskim odredbama potiče inicijativa, tržišno ponašanje i racionalno gospodarenje u udrugama tehničke kulture, s osnovnom namjerom da se smanje sredstva koja se za tehničku kulturu izdvajaju iz proračuna, a kao nužnost nameće značajnija financijska participacija korisnika programa tehničke kulture, posebice onih kojima se pretežito zadovoljavaju osobni interesi članova.

2.4. U udrugama tehničke kulture **zadovoljavaju se različiti interesi** članova - od pojedinačnih preko skupnih do javnih interesa i potreba. Premda osnovu financiranja udruga tehničke kulture čine sredstva ostvarena vlastitom djelatnošću, prodajom usluga na tržištu, članarinom, donacijom ili iz drugih izvora u skladu sa zakonom Zakon o tehničkoj kulturi pobliže regulira (članak 17. do 24.) da se javni interesi i potrebe u tehničkoj kulturi financiraju temeljem posebno određenih kriterija i sredstvima državnog proračuna, proračuna županije, Grada Zagreba, grada i općine. Zakon je otvorio mogućnost da se djelatnost udruga tehničke

kulture financira i iz sredstava ostvarenih priređivanjem igara na sreću i zabavnih igara, ali nije se upuštao u razradu ove mogućnosti.

2.5. Okviri djelovanja udruga tehničke kulture određeni su člankom 1. Zakona o tehničkoj kulturi, i to su: odgoj, obrazovanje i osposobljavanje za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina, inventivni rad i širenje znanstvenih i tehničkih dostignuća.

Udruge tehničke kulture kao i ostali subjekti u tehničkoj kulturi (poduzeća i građani koji samostalnim osobnim radom obavljaju djelatnost tehničke kulture) mogu obavljati poslove obrazovanja i osposobljavanja za stjecanje izvanškolskih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina i polaznicima izdavati uvjerenja kao javne isprave (članak 7.), ali samo udrugama tehničke kulture Zakon o tehničkoj kulturi povjerio je da mogu za osnovne i srednje škole izvoditi i nastavne i izvannastavne programe tehničkog, tehnološkog i informatičkog obrazovanja u skladu sa zakonom (članak 8.).

Iako su okviri djelovanja definirani prilično široko u praksi postoje brojne organizacije, članice velike obitelji Hrvatske zajednice tehničke kulture, buduća udruženja građana koje istovremeno njeguju različite djelatnosti (uz djelatnost tehničke kulture i športske ili kulturne djelatnosti - tzv. dvojne udruge). Takve udruge Zakon o tehničkoj kulturi posebno ne spominje, ali njihovo razmatranje i probleme nije moguće zaobići, jer to ima konkretne posljedice na osiguravanje sredstava kojima se zadovoljavaju javne potrebe u pojedinim od navedenih djelatnosti, kao i na vlasničku pretvorbu (npr. za objekte i druge nekretnine športsko-tehničkih, tzv. dvojnih udruga nije nevažno po kojem će zakonu provesti pretvorbu vlasništva).

2.6. Zakon vrlo značajno pitanje vlasništva udruga tehničke kulture regulira odredbama o pretvorbi društvenog vlasništva u svojim prijelaznim i završnim odredbama (članak 44. i 45.), tako da objekti odnosno druge nekretnine tehničke kulture prestaju biti sredstva u društvenom vlasništvu i postaju sredstva u vlasništvu. Zakon je omogućio Republici, a potom županiji i Gradu Zagrebu, da u određenim rokovima u svoje vlasništvo preuzmu nekretnine na kojima su pravo raspolaganja do sada imale organizacije tehničke kulture, odnosno gradu i općini da ih daju u vlasništvo udrugama tehničke kulture koje su pravni sljednici odgovarajućih društvenih organizacija tehničke kulture koje su tom imovinom raspolagale kao sredstvima u društvenom vlasništvu.

Ovdje je Zakon učinio svojevrсни presedan jer je uredio da grad ili općina postaju vlasnicima objekata odnosno drugih nekretnina tehničke kulture, koje u svoje vlasništvo nisu preuzele Republika ili županija, ne donošenjem odluke, nego upravo propuštanjem da se odgovarajuća odluka donese. Iako je Zakon istovremeno zajamčio da se objektima odnosno drugim nekretninama na kojima su vlasništvo stekli Republika, županija, Grad Zagreb, grad ili općina na može mijenjati namjena, te da će biti dani na korištenje udrugama tehničke kulture koje su pravni sljednici organizacija tehničke kulture koje su bile nositelj prava raspolaganja tim objektima odnosno drugim nekretninama, ne bi li rješenje iz Zakona o športu (Narodne novine 60/92 članak 88. stavak 3.) bilo prihvatljivije i za udruge tehničke kulture (a to je da udruge tehničke kulture steknu vlasništvo na objektima i drugim nekretninama tehničke kulture u svim slučajevima kada grad ili općina nisu donijeli odgovarajuću odluku o preuzimanju tih nekretnina u svoje vlasništvo)?

U međuvremenu postojeće društvene organizacije tehničke kulture, odnosno udruge tehničke kulture osnovane kao udruženja građana, pravni sljednici dosadašnjih društvenih organizacija, imaju pravo koristiti se i upravljati imovinom, uz uvjet da objekte i nepokretnu imovinu, kao i druga sredstva velike vrijednosti ne mogu otuđiti iz društvenog vlasništva.

Udruga tehničke kulture, koja postane vlasnikom objekata i drugih nekretnina tehničke kulture, ne može te objekte i nekretnine otuđiti iz svojeg vlasništva niti im mijenjati namjenu bez suglasnosti poglavarstva općine odnosno grada koji je odlučio o vlasništvu objekta, a u slučaju prestanka i zabrane djelovanja udruge tehničke kulture, ti objekti, druge nekretnine i sredstva postaju vlasništvom općine odnosno grada na području na kojem se nalaze (članak 44. stavak 7.).

2.7. Zakon uređuje da se udruge tehničke kulture slobodno udružuju u zajednice i saveze tehničke kulture (članak 27. stavak 2.) i to na gradskoj, županijskoj i državnoj razini, što za udruge tehničke kulture konkretno znači da mogu biti istovremeno članovi gradskog, županijskog i nacionalnog saveza tehničke kulture, te gradske i županijske zajednice tehničke kulture, ovisno naravno, o potrebama udruge tehničke kulture za zadovoljavanje zajedničkih potreba udruge specifičnih za određenu razinu udruživanja. Svrha toga udruživanja, kao i sadržaj njihova djelovanja bit će različiti, što odgovarajuće trebaju izraziti statuti ovih saveza i zajednica i njihova programska i djelatna usmjerenja.

Jedini uvjet koji je Zakon postavio za osnivanje **zajednica** tehničke kulture županije, Grada Zagreba, odnosno grada, jest taj da na području županije, Grada Zagreba, odnosno grada djeluju najmanje **tri udruge tehničke kulture različitog područja (grane) tehničke kulture**. Zakon je predvidio obvezno osnivanje županijske zajednice tehničke kulture i zajednice tehničke kulture Grada Zagreba, ako je ispunjen zakonski uvjet o postojanju najmanje triju udruge tehničke kulture, a gradska se zajednica osniva fakultativno, ako osim zakonskog uvjeta postoji i interes i potreba udruge za udruživanje u gradsku zajednicu tehničke kulture. Smatramo da je Zakon neopravdano izostavio mogućnost da se zajednica tehničke kulture može osnovati i u općini, pod istim uvjetima kao i u gradu, s obzirom na to da se već sada u praksi iskazuje potreba za osnivanje općinskih zajednica tehničke kulture (npr. u Ludbregu).

Zakon nije predvidio što onda ako se pojedine udruge tehničke kulture u nekom gradu žele udružiti u županijsku, a ne i u gradsku zajednicu (ili savez) tehničke kulture. Kako teorijski takva mogućnost postoji, držimo da bi se u županijsku zajednicu (ili savez) mogle u pravilu udružiti one udruge tehničke kulture koje djeluju na području grada u kojem postoji gradska zajednica (ili savez) tehničke kulture, koja se udružila i u gradsku zajednicu (ili savez) tehničke kulture, kako ne bi bilo kolizije u djelovanju i financiranju udruge i zajednica (ili saveza) tehničke kulture na različitim razinama lokalne samouprave i uprave.

Savezi tehničke kulture osnivaju se temeljem potreba i interesa udruge tehničke kulture na području županije, Grada Zagreba i grada, kao strukovni savezi udruge tehničke kulture odgovarajućeg područja (grane) tehničke kulture. Iako to Zakon nije izričito propisao smatra se da je analogno, za njihovo osnivanje potrebno da najmanje tri udruge iste grane djelatnosti na području jedinice lokalne samouprave izraze potrebu za osnivanje granskog saveza.

Nacionalni savez tehničke kulture osniva se obvezno ako na području Republike Hrvatske djeluju najmanje tri udruge tehničke kulture istog područja (grane) tehničke kulture. U jednom području (grani) tehničke kulture može se osnovati samo jedan nacionalni savez tehničke kulture, čime je omogućeno pravovaljano zastupanje određene grane djelatnosti u međunarodnim odnosima.

2.8. Svoje ustrojstvo i način djelovanja udruge tehničke kulture uređuju statutom i drugim aktom u skladu sa Zakonom (članak 5. stavak 2.). Zakon je propisao da postojeće društvene organizacije tehničke kulture trebaju uskladiti svoju organizaciju i akte sa Zakonom u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu Zakona, to jest do 24. veljače 1994. godine. Zakon nije predvidio, ali bi svakako trebala naći mjesta u statutima

svih udruga tehničke kulture i njihovih zajednica i saveza odredba o nepolitičkom i nestranačkom karakteru udruga tehničke kulture.

3. Zadaće društvenih organizacija tehničke kulture na preobrazbi u udruge tehničke kulture

3.1. Organizacije tehničke kulture, ako to već nisu učinile, prije svega trebaju okupiti svoje sadašnje i potencijalne članove, te s njima regulirati formalne članske odnose (koji su u dijelu organizacija tehničke kulture iz raznih razloga u proteklom vremenu izgubili svoje značenje), jer iako to Zakon eksplicitno ne naglašava članstvo je temelj djelovanja, pravne opstojnosti i funkcioniranja organa udruge i financiranja njezine djelatnosti. Organizacije tehničke kulture - buduće udruge nužno moraju srediti formalne oblike potvrđivanja članstva članarinom, iskaznicom i na druge načine, sukladno svojim statutima. Organizacije tehničke kulture moraju iskoristiti sve svoje aktivnosti za animiranje potencijalnog članstva.

3.2. Istodobno treba početi s pripremama za sazivanje i održavanje skupštine organizacije tehničke kulture, za koju je potrebno izraditi nacrt statuta udruge tehničke kulture. Neke gradske zajednice tehničke kulture već su to učinile za svoje postojeće organizacije tehničke kulture, ali radi pružanja stručne pomoći svim ostalim organizacijama tehničke kulture, odmah poslije ovog savjetovanja, temeljem njegovih odrednica, Hrvatska zajednica tehničke kulture izradit će ogledni primjerak statuta udruge tehničke kulture.

Da bi se izvršila preobrazba društvene organizacije tehničke kulture u udrugu tehničke kulture kao udruženje građana u formalno-pravnom smislu, potrebno je da najviše tijelo upravljanja dosadašnjom društvenom organizacijom tehničke kulture - skupština (ili ako još negdje postoji konferencija) društvene organizacije donese Statut koji će biti usklađen sa Zakonom o tehničkoj kulturi - kojim će udruga tehničke kulture biti definirana kao udruženje građana (pravni sljednik društvene organizacije tehničke kulture i koja preuzima sva njezina prava i obveze). Statutom je potrebno urediti i način raspolaganja, upravljanja i korištenja imovinom koja će temeljem Zakona postati njezinim vlasništvom.

Osim toga na sjednici skupštine treba:

- izabrati predsjednika (i potpredsjednika), izvršni i nadzorni odbor,
- odlučiti o učlanjenju u šira udruženja tehničke kulture:
 - granske saveze na razini grada i/ili županije ako se osnivaju,
 - nacionalni granski savez,
 - gradsku zajednicu tehničke kulture ako se osniva i
 - županijsku zajednicu tehničke kulture, te
- izabrati svoje predstavnike u skupštine tih udruženja.

Nakon skupštine udruga tehničke kulture podnosi zahtjev za registraciju:

- a) nadležnom tijelu državne uprave - županijskom uredu za opću upravu (koji će brisati društvenu organizaciju tehničke kulture iz registra društvenih organizacija i istodobno upisati udrugu tehničke kulture u registar udruženja građana),

- b) Državnom zavodu za statistiku za razvrstavanje i
- c) Okružnom privrednom sudu - za promjene u obavljanju ili prijavi obavljanja gospodarskih djelatnosti (to vrijedi za udruge koje imaju registriranu tu djelatnost ili je žele registrirati temeljem novog statuta i zadaća djelovanja).

Realno gledajući, očekuju se **problemi prilikom registracije udruga tehničke kulture** kod nadležnih tijela državne uprave. Naime, nalazimo se u svojevrsnom prijelaznom razdoblju, kada udruživanje građana još nije regulirano novim zakonom, kada je postupak upisa u registar udruženja građana propisan postojećima Zakonom o društvenim organizacijama i udruženjima građana, koji organizacije tehničke kulture tretira kao društvene (s obzirom na to da se u njih udružuju građani radi ostvarivanja aktivnosti od šireg društvenog interesa, a u udruženja građana radi zadovoljavanja svojih osobnih i zajedničkih potreba), što će u praksi, poučeni iskustvom registracije športskih organizacija, vjerojatno otežati (odgoditi) registraciju udruga tehničke kulture kao udruženja građana, pravnih sljednika postojećih društvenih organizacija. Ipak, ta **neusklađenost pravnih propisa ne oslobađa organizacije tehničke kulture obveze da navedenu preobrazbu provedu i poštuju odredbe Zakona o tehničkoj kulturi**. Ona, štoviše, obvezuje zakonodavca da što prije donese novi zakon o udruženjima građana.

Pravni učinak registracije udruga tehničke kulture od osobite je važnosti i za udruživanje u zajednice i u saveze jer se temeljem Zakona o tehničkoj kulturi mogu u zajednice i saveze udružiti samo one organizacije tehničke kulture koje su ustrojene u skladu sa Zakonom, odnosno one koje su provele cjelokupni postupak preobrazbe.

3.3. Pravni učinak preobrazbe društvenih organizacija tehničke kulture u udruge tehničke kulture (kao udruženja građana) važan je i za pretvorbu vlasništva udruga tehničke kulture. Iz odredbi Zakona proizlazi da udruga tehničke kulture samo ako je organizirana kao udruženje građana, kao pravni sljednik društvene organizacije tehničke kulture, postaje vlasnikom svih sredstava koje je koristila i na kojima je pravo raspolaganja imala ta društvena organizacija, kao i objekata i nekretnina za koje je predstavničko tijelo grada odnosno općine u zakonskom roku odlučilo da postanu njezinim vlasništvom.

Dakle, da bi ta sredstva postala njezinim vlasništvom, bitno je da se društvena organizacija tehničke kulture preobrazi u udruženje građana i organizira prema odredbama Zakona o tehničkoj kulturi.

Imovinom koja je postala vlasništvom udruge tehničke kulture, ona se služi za obavljanje svoje djelatnosti. Tu imovinu ne stječu njezini članovi u nekom određenom dijelu, ne mogu je otuđiti svojim odlaskom iz udruge tehničke kulture, niti na njoj ostvariti vlastitu materijalnu dobit. Očekuje se da će budući Zakon o udruženjima građana pobliže odrediti imovinu udruženja građana (pa tako i udruge tehničke kulture) i način upravljanja njome. Iako za to ni sada nema zakonske odredbe, u praksi je uobičajeno da je upravljanje nepokretnom imovinom u nadležnosti skupštine udruge tehničke kulture, a upravljanje pokretnom imovinom u nadležnosti izvršnog odbora. U svakom slučaju statutom udruge tehničke kulture treba urediti način raspolaganja, upravljanja i korištenja imovinom koju udruga tehničke kulture ima u vlasništvu.

Također, Zakon u odredbama o vlasničkoj pretvorbi nije uredio karakter odnosa koji se uspostavljaju između vlasnika (Republike, županije, Grada Zagreba, grada ili općine) i udruge tehničke kulture kao korisnika preuzete nekretnine (u formalno-pravom smislu radilo bi se o zakupnini), te ovo pitanje za praksu ostaje zasad otvoreno i upućuje na nužnost eksplicitnog zakonodavnog izražavanja pravnog karaktera vlasništva

na objektima i drugim nekretnimama udruga tehničke kulture, koje se udrugama tehničke kulture daje na korištenje. U dosadašnjim raspravama o primjeni Zakona o tehničkoj kulturi pojavilo se i mišljenje da bi, polazeći od svrhe ove imovine, a to je materijalna pretpostavka ostvarivanja javnih potreba sadržanih u programu udruge tehničke kulture, zbog kojih država ili jedinica lokalne samouprave i preuzimaju nekretninu u svoje vlasništvo, preuzimanjem nekretnine vlasnik (Republika, županija, Grad Zagreb, grad ili općina) morao preuzeti i sve (materijalne i druge) uz nju vezane troškove, što znači da bi održavanje objekata odnosno njihove troškove trebalo financirati iz sredstava proračuna.

Zakon nije predvidio ni tretman imovine velike vrijednosti organizacija tehničke kulture koju su stekle darovnicama i na slične načine od pravnih (ali ne paradržavnih ili društvenih) i fizičkih osoba. Postoji tumačenje da je činom darovanja društvenoj organizaciji tehničke kulture i ta imovina postala društvenom i kao takva ulazi u pretvorbu po Zakonu o tehničkoj kulturi.

4. Umjesto zaključka

Bez ambicije da se jednim izlaganjem može obuhvatiti cjelokupno pitanje preobrazbe društvenih organizacija tehničke kulture u udruge (građana) tehničke kulture, umjesto zaključka stavlja se pred sudionike savjetovanja na raspravu **Prijedlog operativnog programa i organizacije provedbe Zakona o tehničkoj kulturi u udrugama, savezima i zajednicama tehničke kulture.**

JAVNE POTREBE U TEHNIČKOJ KULTURI I KRITERIJI NJIHOVA UTVRĐIVANJA

Antun Petak,

Institut za duštvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu

1. Uvod

Javne potrebe u tehničkoj kulturi i kriterije njihova utvrđivanja uređeni su člankom 18. stavak 1., člankom 20. stavak 1., člancima 22., 31., 33., 37.-40., te na stanoviti način člancima 8., 11., 24. i 44. Zakona o tehničkoj kulturi. Javne su potrebe u dijelu u kojem se odnose na udruge tehničke kulture i njihove saveze i zajednice te Hrvatsku zajednicu tehničke kulture uređene člancima 18., 20., 31. i 33., a kriteriji njihova utvrđivanja člankom 22.

Važnost tih zakonskih normi je nemjerljiva. Ponajprije, njima se potvrđuje i konkretizira normalna uloga države i njene javne uprave u djelatnosti tehničke kulture, koja pripada nedržavnom sektoru, odnosno utvrđuju obveze države spram zadovoljavanja legitimnih interesa znatnog broja interesenata (Pusić, 1985: I-499). Drugo, tim su odredbama priznati bitni pravni elementi kako bi država osigurala obavljanje djelatnosti tehničke kulture: deklariran je javni interes za obavljanje djelatnosti, taksativno su navedene javne potrebe zbog kojih država preuzima obvezu osiguravanja njenog obavljanja i uređen način na koji se to ostvaruje u Republici Hrvatskoj i u jedinicama lokalne samouprave (Šmidovnik, 1992: 97). Pojednostavljeno ali ne i nategnuto: sa stajališta udruga građana i djelatnika u tehničkoj kulturi ovaj je dio Zakona presudan. Barem jednako, ako ne i više, kao i pridavanje statusa neprofitne pravne osobe udrugama tehničke kulture. Tim se normama Republika Hrvatska obvezala da za obavljanje ove djelatnosti, kada je to u javnom interesu odnosno javna potreba, i ona i jedinice lokalne samouprave, sredstva osiguravaju i u svojim proračunima i na Zakonom propisan način raspodjeljuju i dodjeljuju za ostvarivanje programa javnih potreba u tehničkoj kulturi. Što više, zakonodovac je javne potrebe u tehničkoj kulturi izrijekom vezao jedino uz aktivnosti, poslove i djelatnosti udruga tehničke kulture i njihovih saveza i zajednica! Takvu se pogodnost može samo priželjkivati. Riječ je o ekskluzivnom zakonom uređenom pravu koje nije priznato nijednom drugom nositelju ove djelatnosti - ni poduzećima i drugim pravnim osobama (uključujući institucije čija je djelatnost od značaja za promicanje tehničke kulture u Hrvatskoj), ni građanima koji ovu djelatnost obavljaju samostalnim radom. Jedina iznimka koju Zakon za te druge nositelje u lepezi javnih potreba priznaje jest pravo na Državnu nagradu tehničke kulture Faust Vrančić (članak 37.).

No ma koliko ta rješenja bila povoljna ona se ne mogu motriti jednostrano i u njihovoj će se primjeni javljati problemi.

1. Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske "nije potpisao bjanko mjenicu". Naprotiv. On je tim normama uredio tzv. normalnu društvenu ulogu države i njene javne uprave u tehničkoj kulturi po principu "ne više nego je najmanje potrebno". Normalna je društvena uloga države i javne uprave u parlamentarnom uređenju s tržišnom privredom da koristeći svoju iznimnu sposobnost odlučivanja temeljem vlasti, u okviru ustava i zakona, opskrbljuje svoj teritorij djelatnostima po načelu: sve što - bez štete po društvo - može poslovati temeljem tržišnih i drugih samoregulacijskih mehanizama svojstvenih udrugama građana u tehničkoj kulturi prepušteno je poduzetničkim organizacijama i pojedincima, a ono što se tako ne može osigurati, a normalan je uvjet života i razvoja društva, osigurava država. Država to inače u pravilu osigurava obnašanjem zadaća i proizvodnjom kolektivnih dobara i usluga koji su opći uvjet razvitka u svojoj javnoj upravi ili intervencionističkim mjerama kojima korigira neekvivalentnu tržišnu razmjenu da bi djelatnostima od javnog interesa omogućila potreban ulaz novca.

Zakonodavac je obveze države spram tehničke kulture, za koju drži da se ne treba obnašati u javnoj upravi (zavodu i sl.), ograničio (a) uvjetujući u stavku 2. članka 17. utvrđivanje javnih potreba sagledavanjem potreba i mogućnosti uspostavljanja tržišnih odnosa i (osobitosti) postignuća u tehničkoj kulturi; (b) postulirajući, u svezi s tim, u prvom dijelu stavka 1. članka 18. i stavka 1. članka 20. unaprijed da se javne potrebe ne financiraju u cijelosti iz Državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne samouprave nego da se za njih "sredstva osiguravaju i iz Državnog proračuna", odnosno "i iz proračuna županije, Grada Zagreba, grada i općine"; (c) navođenjem u točkama 1. do 10. stavka 1. članka 18. aktivnosti, poslova i djelatnosti koje jedine smatra javnim potrebama Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi te (d) taksativnim navođenjem u točkama 1. do 6. stavka 1. članka 20. aktivnosti, poslove i djelatnosti lokalnog značenja koje jedine županije, Grad Zagreb, grad i općina u okviru prava na lokalnu samoupravu mogu odrediti javnom potrebom i (su)financirati iz svog proračuna.

Pače, ugrađena su dva dodatna "osigurača": (i) programi se javnih potreba utvrđuju temeljem kriterija i rokova koje za Republiku Hrvatsku na prijedlog Hrvatske zajednice tehničke kulture propisuje ministar kulture i prosvjete a za jedinice lokalne samouprave organ njihovog poglavarstva nadležan za poslove tehničke kulture (članak 22.) i (ii) dvostupnjevitosti u utvrđivanju iznosa i dodjeli sredstava - program javnih potreba Republike Hrvatske predlaže Vlada Republike Hrvatske a, zajedno s Državnim proračunom, donosi Sabor Republike Hrvatske dok program javnih potreba županije, Grada Zagreba, grada i općine predlažu njihova poglavarstva a, zajedno s godišnjim proračunom, donose njihova predstavnička tijela. Time se štuje podjela ovlasti zakonodavne i izvršne vlasti - politika promicanja tehničke kulture i njen ključni dio, utvrđivanje iznosa sredstava koja se iz proračuna usmjeravaju za ostvarivanje programa javnih potreba, u nadležnosti su zakonodavne (predstavničke) vlasti.

2. Razmatranje primjene normi o javnim potrebama u tehničkoj kulturi i o kriterijima njihovog utvrđivanja ima, međutim, uvažiti četiri okolnosti i ograničenja, koja nalažu sustavan profesionalni istraživački napor. Ta su ograničenja: načelnost zakonskih normi i prepuštanje konkretnih rješenja podzakonskim aktima; izuzetnu skromnost znanstvenog i stručnog bavljenja potrebama i financiranjem programa kojima se zadovoljavaju javne potrebe u tehničkoj kulturi; interesnu podijeljenost sudionika utvrđivanja programa javnih potreba, te ozbiljne poteškoće u izradi modela alokacije sredstava iz proračuna za zadovoljavanje javnih potreba u

tehničkoj kulturi.

Zakonodavac je u člancima 18. i 20. načelno utvrdio opseg javnih potreba. Naveo je aktivnosti, poslove i djelatnosti. Uređivanje opsega i sadržaja koji će se u tim aktivnostima, poslovima i djelatnostima priznati javnim potrebama prepustio je člankom 22. podzakonskom aktu, odnosno propisima. Opseg i sadržaj javnih potreba, način osiguravanja sredstava, njihova raspoređivanja i dodjele, te način praćenja njihova korištenja prepušteni su kriterijima za utvrđivanje programa javnih potreba i osiguravanje sredstava. Kriteriji su ključan dio provedbe Zakona. Njima se, naime, utvrđuju funkcije, odnosno svrhe, i temeljem njih i opseg sadržaja aktivnosti, poslova i djelatnosti udruga tehničke kulture, njihovih saveza i zajednica koji su javne potrebe i za koje se - prema algoritmu (načinu izračunavanja) koji je sastavni dio kriterija -osiguravanju sredstva iz proračuna kako bi se postigle javne svrhe, probici koji su opći uvjet razvitka društva i ostvarivanja Zakonom legitimiranih interesa deklariranih interesenata. Kriterije je moguće utvrditi, pod uvjetom da se radi o objektiviziranom i egzaktnom sustavu, temeljem znanstvenih i stručnih pretpostavki.

Tu zadaću bitno otežava posve nerazvijen i skroman znanstveni i stručni rad čiji je predmet određivanje i financiranje javnih potreba u tehničkoj kulturi. Zbog toga se eventualni prijedlozi prvenstveno mogu vezivati uz sustave programskog i financijskog vrednovanja u srodnim, ali ipak različitim, djelatnostima ili pak na primjeni općih pravila i postupaka. Najbliža se rješenja, ovisno o vrsti programa, mogu naći u područjima kao što su razvojna istraživanja i inovacijsko-inventivni rad, obrazovanje i kultura uopće. Gotovo nijedno od njih nije izravno primjenjivo, jer su dio ostvarivanja drugih javnih politika (tehnološke, inovacijske, prosvjetne i kulturne).

Određivanje opsega i sadržaja javnih potreba, kriterija i postupaka alokacije sredstava iz proračuna za ostvarivanje programa tehničke kulture izvor je stalnih konflikata između potencijala tehničke kulture i tijela javne politike. Članovi udruga i djelatnici u tehničkoj kulturi osporavaju način utvrđivanja sredstava ili barem žele saznati šifru na koji način državnu blagajnu otvoriti da bi se iz nje izdašnije financirali njihovi programi. S druge strane predstavnici javne politike ponašaju se kao čuvari državne blagajne. Naime, algoritam određivanja sredstava iz proračuna nije puko tehničko pitanje i ono izlazi iz okvira tehničke procedure i javnih financija. Sredstva se određuju i dodjeljuju procesom odlučivanja u kojem se, per definitonem, radi o odnosima moći upravnog (birokratskog) aparata, zajednice tehničke kulture, lobbyja, grupa za pritisak i drugih. Proračun je uvijek "ograničen kolač".

Alokacija je sredstava iz proračuna, napokon, mjesto na kojem se prelamaju temeljne kontroverze o mogućnosti javne politike kao racionalnog sustava usmjeravanja proizvodnje određenih znanja i vještina, inovacija i njegovanja sposobnosti i vrijednosti primjenom izvanjskih društvenih izričitih ili pretpostavljenih ciljeva kako bi se ostvarile određene javne i/ili privatne svrhe, odnosno da se proizvodnjom znanja u takvim kooperativnim stvaralačkim sustavima kakvi su udruge tehničke kulture proizvodnjom znanja može izvanjski upravljati temeljem poželjnih društvenih ciljeva (poznata kontroverza zastupnika "knowledge push" i "demand pull" hipoteze u teoriji izvora novoga znanja i inovacija). Pozicija u proračunu namijenjena tehničkoj kulturi nije samo izraz potreba i objektivno utvrđenih kriterija vrednovanja programa, nego ponajprije odnosa konkretnoga društva spram tehničke kulture kao kulturnog fenomena i razvojnog resursa, njezinoga razumijevanja, te spremnosti i mogućnosti države da ih kao predstavnik općeg razvojnog interesa društva podupire (Petak, 1991: 63-68). Iako tim postupkom država nastoji osigurati zadovoljavanje javnih interesa i potači privatni sektor na određeno ponašanje neki autori ukazuju na raskorak između interesa i politike države i javnih

potreba odnosno na ograničene mogućnosti države da izrazi interese čitavoga društva (Šmidovnik, 1987: 33).

U ovom se radu ne iznose i ne obrazlažu znanstvene i stručne dileme. Čitatelja se jedino upućuje na literaturu u kojoj se o njima može obavijestiti. No kako je alokacija novčanih sredstava glavni instrument javne politike, jer je izlaz te politike, u grubom smislu, novac dodijeljen za određene aktivnosti prema izričitim ili prešutnim ciljevima vlade ili poglavarstva jedinica lokalne samouprave kako bi se postigle stanovite javne i/ili privatne svrhe odnosno probitci, nužno je reći dvije-tri riječi o javnoj politici promicanja tehničke kulture. Iako novčanim ulazom u djelatnost tehničke kulture i uvjetima njezina obnašanja država ostvaruje javnu politiku, a mijenjajući načine financiranja utječe na razvoj tih djelatnosti, to nije jedini način intervencije.

2. Mjesto proračunskog financiranja u javnoj politici promicanja tehničke kulture

Temeljno načelo javne politike promicanja tehničke kulture od početka osamdesetih godina našega stoljeća, grosso modo, jest: država jednaku pozornost ima posvetiti znanstvenom i tehničkom opismenjivanju i osposobljavanju pučanstva te zadovoljavanju proširenog kruga interesa i potreba građana u udrugama tehničke kulture kao i profesionalnom obrazovanju i osposobljavanju znanstvenika, inženjera i tehničara (Klopfer, 1981: 1-2), odnosno njezina je zadaća da što većem dijelu pučanstva poveća izgleda što bržeg stjecanja znanstvene i tehničke pismenosti i znanstvenih i tehničko-tehnoloških znanja putem izvaninstitucionalnih oblika. To proizlazi iz uloge tehničke kulture, znanja svakodnevnog rada i života, u prinosu gospodarskom razvitku, znanstvenom i tehničkom napretku i općem društvenom i kulturnom razvitku.

Tehnička je kultura postala predmetom javne politike zbog toga jer je i sastavni dio opće kulture i razvojni resurs. U doba rafiniranih tehnologija i "softwareske industrije" pokazalo se da privrede razvijenih zemalja iz mrtvila više nije moguće pokrenuti samo klasičnim makroekonomskim mjerama, investicijama u znanstvenoistraživački rad i uspostavom svjetski konkurentne infrastrukture nego i podizanjem razine obrazovanja radne snage u izvanškolskim oblicima i amaterskom (tzv. laičkom) bavljenju tehnikom. Glavni izvor znanja (redovito školovanje) u suvremenosti više ne ispunjava zahtjeve doživotnog obrazovanja i stjecanja tehničke kulture pučanstva primjerene sve većoj stopi tehnološkog inoviranja. To ne omogućuju ni osposobljavanje u poduzećima ni učenje u procesu rada, jer ne daju znanje šireg profila i ne njeguju individualne sklonosti i sposobnosti u onoj mjeri u kojoj svo radno pučanstvo ima postati proizvođačima znanja, neprofesionalnim istraživačima koji u primjeni tehnologija koriste i proizvode nova znanja. U stjecanju takvih sposobnosti, znanja i vještina te oslobađanja stvaralačkih potencijala i poboljšanja kvalitete ljudskih resursa važni su izvori amatersko bavljenje tehnikom, "neprofesionalno" izumiteljstvo itd. u udrugama tehničke kulture koji - polazeći od osobnih sklonosti, interesa i sposobnosti pojedinaca mimo svake izvanjske prinude ili novčane nagrade - omogućuju novi tip funkcionalnog znanstvenog i tehničkog opismenjivanja i osposobljavanja (Petak, 1992a: 56-57). Zbog toga se predlaže besplatno ili beneficirano znanstveno i tehničko opismenjivanje, koje bi se otplaćivalo većom produktivnošću budućeg rada.

Javna se politika promicanja tehničke kulture ostvaruje mjerama prosvjetne, kulturne, znanstvene, tehnološke, inovacijske, industrijske, patentne, carinske, porezne politike i politike radne snage. No njezin je središnji dio (su)financiranje javnih potreba iz proračuna. Ta je uloga države nasušna jer korigira nedostatke tržišnih

i drugih mehanizama usmjeravanja i osiguravanja sredstava za aktivnosti čiji su probici uvjet općeg razvitka. Tom se intervencijom osigurava obnašanje tih aktivnosti odnosno uspostavlja neophodna ravnoteža, jer profitno usmjereni poduzetnici i privatni sektor uopće (nedržavni organizmi) ne osiguravaju optimalnu konfiguraciju ulaganja za njihovo obnašanje. Temeljno je načelo privatnog sektora da vlastita sredstva ulaže u one programe i djelatnosti iz kojih može prisvojiti sve ili većinu probitaka i na osnovi njih steći povoljniju poziciju na tržištu. Zbog toga država u osiguravanju uvjeta za djelatnosti (programe) tehničke kulture u kojima javni (društveni) probici premašuju privatne, oporezivanjem prikuplja sredstva koja preusmjerava prema kriterijima javne politike kako bi omogućila proizvodnju dobara, usluga i vrijednosti koji su uvjet općeg razvitka, pa prema tome i razvitka poreznih obveznika.

Suvremene su države, pače, sve više intervencionističke i iskoračuju iz klasične definicije javnih potreba. Zbog gotovo nemogućeg lučenja općeobrazovne od profesionalne pripreme za život i rad u novom znanstveno proizvedenom tehnološkom miljeu dolazi do neslućenog porasta i samopomoći po principu "uradi-to-sam". Takva proizvodnja premašuje razinu hobbyja i poprima sve veći gospodarski značaj. To je razlogom što sve veći broj pojedinaca, da bi zadovoljili prošireni krug interesa i potreba, traži načine udruživanja i djelovanja s drugima koji imaju slične interese i potrebe. Poradi toga je i država izložena sve jačem pritisku da te oblike uređuje na funkcionalniji način i da kao reprezentant općeg razvojnog interesa primjenjuje poticajne mjere.

3. Odnos javnih i privatnih potreba u tehničkoj kulturi

Odgovor na pitanje što su javne a što privatne potrebe u tehničkoj kulturi pretpostavlja analizu tehničke kulture i sagledavanje naravi probitaka obnašanja djelatnosti te mogućnosti njihova prisvajanja od neposrednih korisnika. Zbog toga jer je zakonodavac javne potrebe prepoznao samo u svezi aktivnosti, poslova i djelatnosti udruga tehničke kulture, njihovih saveza i zajednica pokušaj odgovora svodi se na pregled probitaka (koristi) koji proizlaze iz njihovog djelovanja. Jednako se tako izostavlja razmatranje bitnog razgraničenja djelatnosti tehničke kulture (društveno organiziranog sustava obnašanja funkcija) i tehničke kulture kao obilježja ljudskog potencijala ("kapitala znanja").

Udruge građana izvorno nastaju slobodnim interesnim udruživanjem građana kako bi zadovoljili osobne i zajedničke interese u konkretnim područjima (granama) tehničke kulture. Prema tome, probici takvog oblika djelovanja izvorno su privatne naravi i zato se njihovo postizanje financira sredstvima članova i drugih korisnika usluga. Kako se temelje na privatnoj (osobnoj ili neke skupine) inicijativi i amaterskom zalaganju (entuzijazmu) ključni motiv bavljenja određenim tehničkim sadržajima (opismenjivanjem, osposobljavanjem, konstrukterstvom, samogradnjom, odnosno inovatorstvom itd.) jest zadovoljstvo i samoispunjenje u bavljenju aktivnošću u slobodnom vremenu (pa bilo ono i kompenzacija), a ne neka vanjska svrha ili prinuda. Osnovna nagrada jest zadovoljstvo i ponos "zanesenjaka" ili "entuzijaste" (kako sami sebe nazivaju) zbog toga jer "zna nešto što drugi ne zna". No po tome se razlikuju "hobisti-natjecatelji" i "hobisti-konstruktori" (samograditelji). Za "natjecatelja" je bitna pobjeda, jer tako dokazuje da je najbolji, a za "konstruktor" da riješi problem. "Konstruktori" u rješavanju problema (a) nikad ne posustaju, (b) kontaktiraju svaku osobu koja posjeduje sređeno znanje o predmetu na kojem rade i sustavno prikupljaju sve informacije kako bi problem riješili,

(c) vladaju znanstvenim pristupom i tehnikama stvaralaštva, (d) sustavno se odnose spram problema, (e) pokazuju i njeguju inventivnost ne robujući ustaljenim pristupima i (f) moraju raspolagati ili moći koristiti opremu za ispitivanje rješenja.

Podjela na natjecatelje i konstruktore je posve uvjetna. Osim toga u suvremenosti se krug interesa i potreba zbog kojih se građani u područjima tehničke kulture udružuju bitno proširio i obaseže: znanstveno i tehničko opismenjivanje i obrazovanje u cilju stjecanja tehničkih, tehnoloških, informatičkih i drugih znanja, sposobnosti i vještina koji su uvjet korištenja znanstvenih i tehničkih dostignuća u privatnom životu, mogućnosti i sigurnosti zaposlenja, sudjelovanja u odlučivanju o tehnološkim projektima u vlastitoj lokalnoj i radnoj sredini itd.

Grubo govoreći, privatne potrebe koje članovi udruga i drugi korisnici njihovih usluga sudjelovanjem u programima zadovoljavaju ona su znanja, vještine i sposobnosti koje stječu da bi zadovoljili svoje osobne interese i potvrdili svoje mogućnosti, odnosno oplemenili vlastiti život, zadovoljili neke hobije, povećali izgled sigurnost zaposlenja i korisnim sadržajima ispunili slobodno vrijeme. Naposljetku, privatne potrebe čine i tzv. ciljani programi tehničkog opismenjivanja i osposobljavanja koji se ostvaruju za privatne poduzetnike i druge nedržavne (i ne-javne) organizme.

Sudjelujući, međutim, u takvim programima članovi i korisnici usluga stječu sposobnosti, znanje, vještine i vrijednosti koji svojom širinom prelaze razinu privatnih potreba i uvjet su općeg razvitka društva, rada i života ljudi. Štoviše, u probicima je gotovo nemoguće razlučiti udjel privatnih i javnih. Rječju, takvim se djelovanjem oblikuje tehnička kultura i omogućuje zadovoljavanje legitimnih interesa znatnog broja interesenata. Stečena znanja, vještine i sposobnosti svojom širinom bitno prelaze mogućnost izravnog privatnog prisvajanja te se u udrugama zadovoljavaju i javne potrebe. Te se javne potrebe mogu konkretizirati kao ostvarivanje prava slobodnog interesnog udruživanja građana, stvaranje pretpostavki profesionalizacije društva i uvjeta za korištenje sveukupnog potencijala znanstvenih i tehničkih dostignuća, širenja i primjene tih dostignuća a time i povećanja međunarodne konkurentnosti gospodarstva i sektora usluga te kakvoće života pojedinaca i svih građana Republike Hrvatske.

Članovi udruga i korisnici njihovih programa stječu tehničku kulturu koju čine različiti elementi, posebice tehnoloških, slabo kodificiranih (know-how, know-why, know-what) i "kako učiti" znanja i vještina, vrijednosti i stavove spram znanosti i tehnike i primjenom njihovih rezultata izazvanih tehnoloških promjena. Zbog toga ona obaseže i opće poznavanje i razumijevanje dosega znanosti i tehnike, aktivno vladanje općim elementima tehničkih i tehnoloških znanja, sposobnost komuniciranja s kupcem, sposobnost rješavanja problema i poduzetničke vještine. Tehnička je kultura pučanstva tzv. "softwareski" element ponajprije tehnološkog razvitka gospodarstva ali i promicanja znanosti i svekolikog života i rada te oblikovanja sklonosti i sposobnosti za tehničko stvaralaštvo, jer omogućuje lakše i brže učenje, brže promjene proizvodnje i industrijskih struktura, prisvajanje svih probitaka stvaranja, prihvatanja, primjene i korištenja znanja i tehnologija, kritičan stav spram tehnologije ali i pozitivan odnos prema tehnološkoj promjeni, prilagođavanje tehnološkoj promjeni i rješavanje problema na racionalan način. Posebnim oblicima znanstvenog i tehničkog opismenjivanja, tehničkog odgoja, obrazovanja i osposobljavanja namijenjenim građanstvu, a poglavito mladeži izrazitijih sklonosti i sposobnosti za znanstveno i tehničko stvaralaštvo, ostvaruju se nedvojbeni javni interesi. Te se probitke više ne može tumačiti teorijom tzv. društvenog viška, nego uvjetom profesionalizacije i razvitka civilnog (otvorenog) društva u kojem na sposobnostima i znanju pojedinca počiva napredak i kvaliteta života društva, društva koje visoko vrednuje znanje i sposobnosti te na njima utemeljen društveni uspon.

Hrvatski je zakonodavac tu isprepletenost i uvjetovanost javnih i privatnih potreba u tehničkoj kulturi jasno sankcionirao definiranjem osnove financiranja i (su)financiranja javnih potreba iz proračuna.

Sadržajima odnosno programima rada udruga tehničke kulture, prema tome, zadovoljavaju se javne potrebe u onom dijelu i opsegu u kojem pridonose profesionalizaciji društva i u kome omogućuju širu i stvaralačku primjenu i korištenje novih tehnika i tehnologija te pridonose razvitku ljudskog potencijala i tehničkog stvaralaštva. Primjena novih tehnologija ovisi o kvaliteti ljudskih resursa, jer potencijal (iako prvenstveno ipak ne samo gospodarski) tih tehnologija mogu iskoristiti zaposleni i građani koji posjeduju više tipova i šire znanje i sposobnosti. Građanin oblikovane tehničke kulture komparativna je prednost nacije jer je pojam konkurentnosti nacionalnog gospodarstva i sektora usluga promijenio svoj sadržaj. Stoga se status javne potrebe u tehničkoj kulturi ima priznati svemu onome u obnašanju aktivnosti, poslova i djelatnosti navedenih u točkama 1. do 10. stavka 1. članka 18. i u točkama 1. do 6. stavka 1. članka 20. i u drugim spomenutim člancima čiji je učinak javni probitak odnosno nužan uvjet života i rada ljudi, razvoja gospodarskih, društvenih i drugih negospodarskih djelatnosti te čitava društva kao i onome što izražava legitimne interese znatnog broja interesenata a gdje samoregulacijski mehanizmi tržišta i narav djelatnosti ne omogućuju optimalnu konfiguraciju ulaganja privatnog sektora (znači i građana) za potrebit razvitak ljudskog potencijala i tehničke kulture. To je opće određenje zakonodavac vezao uz djelovanje udruga, saveza i zajednica tehničke kulture Grada Zagreba, županije, općina i gradova, te djelovanje Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza tehničke kulture, jer oni posjeduju one komparativne prednosti spram drugih nositelja djelatnosti zbog kojih javne koristi iz stečenog znanja, sposobnosti i vještina sudjelovanjem u njihovim određenim programima premašuju privatne.

4. Narav i sadržaj javnih potreba jedinica lokalne samouprave i Republike Hrvatske

Zakon razlikuje javne potrebe Republike Hrvatske i javne potrebe jedinica lokalne samouprave u tehničkoj kulturi. Razlike su u: (a) značaju, (b) opsegu, (c) naravi postuliranja i (d) nositeljima aktivnosti, poslova i djelatnosti s čijim su djelovanjem te potrebe u svezi.

1. Javne potrebe Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi one su aktivnosti, poslovi i djelatnosti koji su od nacionalnog interesa - od interesa za Republiku Hrvatsku i iz kojih proizlaze dobra, usluge i vrijednosti kojima se opskrbljuje čitav teritorij države. Javne su potrebe jedinica lokalne samouprave u tehničkoj kulturi aktivnosti, poslovi i djelatnosti čiji su probici od značaja za određenu županiju, Grad Zagreb, grad i općinu.

2. Usporedba stavka 1. članka 18. i stavka 1. članka 20. pokazuje da su javne potrebe Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi bitno šire od javnih potreba jedinica lokalne samouprave. Javne potrebe Republike Hrvatske, izuzmu li se javne ovlasti Hrvatske zajednice tehničke kulture, obasežu 10 područja aktivnosti, poslova i djelatnosti, a javne potrebe jedinica lokalne samouprave šest. No ovdje valja ukazati na tri problema.

- (a) Javne potrebe Republike i jedinica lokalne samouprave dijelom su gotovo istovjetne, dijelom srodne i međusobno programski vertikalno povezane a dijelom različite. Istovjetne su, osim po tome jesu li od nacionalnog ili lokalnog značenja, dvije: nabavka opreme i održavanje objekata tehničke kulture te promaknuće tehnoloških inovacija. Srodne su i međusobno programski

vertikalno povezane javne potrebe Republike Hrvatske koje se ostvaruju u dva područja (obrazovanje i osposobljavanje za stjecanje izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina; programi smotri, natjecanja i izložbi od interesa za Republiku Hrvatsku) i javne potrebe jedinica lokalne samouprave koje se zadovoljavaju u tri područja (programi odgoja, obrazovanja i osposobljavanja djece i mladeži za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina; specifični programi odgoja, obrazovanja i osposobljavanja djece i mladeži za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina koji obuhvaćaju darovitu i hendikepiranu djecu; programi prekvalifikacije i dokvalifikacije djelatnika i programi organiziranja inventivnog rada). Zakonodavac je izdvojio šest područja koja su samo od interesa za Republiku Hrvatsku i jedno područje koje je samo od lokalnog značenja. Od interesa za Republiku Hrvatsku su: međunarodna suradnja; informativno-nakladnička i nakladnička djelatnost; istraživačko-razvojni i stručni rad na obrazovanju i osposobljavanju stručnih djelatnika i inovatora; informacijski sustav od interesa za Republiku; nagrada tehničke kulture; poticanje i promicanje tehnoloških inovacija kao nacionalnih dostignuća i organiziranje promaknuća hrvatskih tehnoloških inovacija u inozemstvu, a od lokalnog značenja je poticanje i promicanje tehničke kulture.

Uočljiva je isprepletenost i potreba primjerenog normiranja provedbenim propisom o kriterijima. To posebice proizlazi iz iduće dvije pripomene.

- (b) Osobiti problem sa stajališta definiranja javnih potreba jest što je u Zakonu primijenjen teritorijalno-organizacijski umjesto programsko-funkcijskog pristupa (navođenja svrha). Opće prihvaćena definicija javne potrebe podrazumijeva identificiranje učinaka neke djelatnosti koji su ili opći uvjet razvitka društva ili i opći uvjet razvitka društva i privatnog sektora.
- (c) Podjela javnih potreba na potrebe Republike Hrvatske i na potrebe jedinica lokalne samouprave teško je do kraja branjiva. Zakon ne vodi računa o širenju učinaka. Uvođenjem značenja i opsega kao kriterija podjele, a osobito vezivanjem potreba određene razine uz djelovanje konkretnih nositelja aktivnosti, poslova i djelatnosti, previđena je činjenica da program neke udruge po svojim učincima (primjerice, osposobljavanje određenih ključnih profila) može biti od interesa za čitavu državu.

3. U Zakonu se posve različito postuliraju javne potrebe Republike Hrvatske od javnih potreba jedinica lokalne samouprave. Zakonodac je izrijekom i iscrpno normirao aktivnosti, poslove i djelatnosti koji su nacionalne javne potrebe. Pače, uredio je i javne ovlasti Hrvatske zajednice tehničke kulture. Javne potrebe jedinica lokalne samouprave, naprotiv, odredio je okvirno prepuštajući županijama, Gradu Zagrebu, gradovima i općinama da koristeći pravo samouprave i svoje posebnosti samostalno urede što su njihove javne potrebe.

4. Javne potrebe Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi (osim Državne nagrade tehničke kulture) one su aktivnosti, poslovi i djelatnosti koji su u svezi s djelovanjem Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza tehničke kulture a javne potrebe jedinica lokalne samouprave prepoznaju se u aktivnostima, poslovima i djelatnostima lokalnog značenja koje jedinice lokalne samouprave utvrde kao svoje javne potrebe u svezi s djelovanjem zajednica i saveza tehničke kulture u Gradu Zagrebu, na području županije, općine i grada, te udruge tehničke kulture.

Takvo normiranje pretpostavlja da se kriterijima koje će propisati ministar kulture i prosvjete i propisom

koji će donijeti poglavarstvo županije, Grada Zagreba, grada i općine (i) urede kriteriji za utvrđivanje programa javnih potreba odnosno opseg i sadržaj rada koji se drže javnim potrebama i (b) da se ti kriteriji međusobno usklade kako bi se dobile racionalne osnove za program javnih potreba Republike Hrvatske i program javnih potreba jedinice lokalne samouprave (okvirno uređeni stavkom 2. članka 18. i alinejom 3. stavka 2. članka 31. za Republiku Hrvatsku te stavkom 2. članka 20. i člankom 23. za jedinice lokalne samouprave).

5. Kriteriji utvrđivanja javnih potreba u tehničkoj kulturi

Iznos i način dodjele sredstava za zadovoljavanje javnih potreba u tehničkoj kulturi pretpostavlja postojanje i mogućnost da se putem izričitih i izravnih ili pretpostavljenih i posrednih kriterija, instrumenata i mehanizama izvanjski potiče razvitak tehničke kulture. Zakonodavac se, što je izuzetno značajno, odlučio za propisivanje izričitih i izravnih a time i javnih kriterija. Štoviše, kriterije za utvrđivanje javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi ministar kulture i prosvjete propisuje na prijedlog Hrvatske zajednice tehničke kulture. Time je uvažena i potreba da u pripremi ključnog dokumenta za utvrđivanje javnih potreba i njihovo financiranje sudjeluje najviše nacionalno tijelo tehničke kulture odnosno potencijal tehničke kulture Republike Hrvatske kojem se tim propisom određuju uvjeti rada.

Zakonom su odvojeni kriteriji od programa i od financiranja. Kriteriji su, naime, pretpostavka da bi se program ponudio i vrednovao te da bi se definirala metoda (način odnosno algoritam dobivanja ukupnog iznosa i njegove raspodjele) financiranja programa i djelatnosti. Donošenje tog propisa dio je normalne uloge države u tehničkoj kulturi, jer je država jedina organizacija u društvu koja svojom intervencijom - kao reprezentant javnog interesa - može osigurati stvaranje uvjeta općeg razvitka društva ili potreba velikog broja interesenata.

Javna politika pretpostavlja postojanje skupa unaprijed postavljenih i objektiviziranih ciljeva, pravila ponašanja, normi i akcija, odnosno svrha temeljem kojih će se u programu nekog podnositelja moći prosuditi jesu li njegovi probici po svojoj naravi opći uvjeti razvitka, tj. u kojoj mjeri će ostvarivanje programa rezultirati javnim i/ili privatnim probicima. Pri tom uvijek valja držati na umu da se u civilizaciji utemeljenoj na znanosti i tehnologiji stalno širi krug javnih potreba.

Propisivanje kriterija jedno je od najosjetljivijih pitanja primjene Zakona, jer se tim propisima utvrđuje stvarni opseg i sadržaj javnih potreba, uvjeti pod kojima deklarirani nositelji djelatnosti tehničke kulture mogu steći pravo na potporu iz proračuna i iznos ukupnih sredstava te njihova raspodjela koji će se u programu zadovoljavanja javnih potreba u tehničkoj kulturi predložiti Saboru Republike Hrvatske i predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave.

Dvije su svrhe kriterija: određivanje što je javna potreba i utvrđivanje prioriteta u financiranju programa, aktivnosti i djelatnosti kojima se zadovoljavaju javne potrebe, te dobivanje ukupno potrebnog iznosa i načina raspodjele i dodjele sredstava. Tu zapravo i nastaju problemi.

1. Sadržaj i opseg javnih potreba u tehničkoj kulturi te prioriteta u njihovom (su)financiranju mogu se odrediti tek kombinacijom unutarnjih kriterija djelatnosti tehničke kulture i vanjskim kriterijima (javnim svrhama koje

se imaju postići). Jedino se tako može dobiti produktivan i racionalan sustav usmjeravanja razvitka djelatnosti tehničke kulture, odnosno "identificirati pobjednici" (picking the winners).

Unutarnji kriteriji odgovaraju na pitanje kako se kvalitetno i prema standardima struke (djelatnosti) izvodi neki program ili djelatnost tehničke kulture uopće. Te kriterije stvaraju grane (područja) tehničke kulture i izvrsnici u tehničkoj kulturi uopće. Pod tim se kriterijima razumijevaju: spremnost (dozrelost) određenog područja za eksploataciju i kompetentnost (izvrsnost) djelatnika u području (izvoditelja programa).

Vanjski kriteriji odgovaraju na pitanje čemu izvjesna grana ili program tehničke kulture služi, odnosno koje se javne svrhe i probici njime (mogu) postižu. Te kriterije postavlja okruženje - državni i nedržavni (privatni) sektor ili država kao reprezentant javnog interesa. Vanjski su kriteriji:

- (a) profesionalna izvrsnost - prvenstvo imaju dobiti područja i programi koji najviše pridonose razvitku tehničke kulture uopće i susjednim područjima;
- (b) društvena izvrsnost - potporu valja dati područjima i programima koji pridonose rješavanju nekih problema šireg, javnog značenja, ostvarenju javnog interesa i poboljšanju kakvoće života;
- (c) "tehnološka" izvrsnost - financirati se mogu prvenstveno područja i programi čiji se rezultati (artefakti, znanje, vještine i sposobnosti) mogu primijeniti.

Temeljno je načelo: financirati valja programe koji kombinacijom ocjena dobivenih prosudbom u obje skupine kriterija postignu najviši rang.

2. Problem je kako objektivizirati kriterije i koliko je njihova objektivizacija moguća? Bez obzira čije je pravo usmjeravanje djelatnosti. Taj problem nije riješen unatoč naporu ulozenom u objektivizaciju i u razvoj tehnika identifikacije nacionalnih i lokalnih prioriteta. Problem je što ne postoji utemeljen model stvaranja u tehničkoj kulturi. Rješenja koja su iz drugih područja primjenjiva odnose se ponajprije na programe tehničkog odgoja, obrazovanja i osposobljavanja mladeži, programe izdavačke djelatnosti, istraživačko-razvojnog i stručnog rada, te poticanje inovacija.

3. Dosad nije ponuđena egzaktna metoda izračunavanja potrebnog iznosa novčanih sredstava za programe javnih potreba na nacionalnoj i lokalnoj razini kako bi se postigli očekivani učinci. Taj problem usložava i tranzicija kooperativnih amaterskih sustava obnašanja tehničke kulture.

4. Suvremena država prigodom financiranja programa iz tehničke kulture i njoj srodnih djelatnosti primjenjuje dva pristupa: (a) meko budžetsko ograničenje za programe koji su opći uvjet razvitka društva i tehničke kulture i (b) kruto budžetsko ograničenje za aktivnosti kojima se zadovoljavaju privatne potrebe - takvi se programi podupiru tek ako to svojim postignućima opravdaju a poticajna se uloga države ponajprije ostvaruje pogodnostima koje udrugama tehničke kulture daje status neprofitne pravne osobe.

Taj je pristup u najtješnjoj svezi s utvrđivanjem opsega i sadržaja u kojima se programima tehničko-umjetničkih i tehničko-športskih područja zadovoljavaju javne potrebe u tehničkoj kulturi.

S tog stajališta nacrtje kriterija koje su sudionici primili valja držati radnim predlošcima podložnim preradi. Naime, oni su manje-više iskustveno izvedeni primjenom nekih općih pravila u nastojanju da se očuva i potencijal tehničke kulture i udruge, jer je organizacija jedan od najvećih izuma. Bitne su im manjkavosti što se ne temelje na egzaktnoj analizi potreba i mogućnosti tržišnih odnosa i što nisu cjeloviti (u kriterijima

za lokalnu razinu nije pokriveno prvo područje, a u kriterijima za utvrđivanje potreba Republike Hrvatske izostala je kvantifikacija).

Sve što će se u ovom području dešavati i hoće li se ostvariti uvjeti normalnog funkcioniranja određeno je količinom slobodnog kapitala, pretvorbom privrednih subjekata i nestajanjem srednjih slojeva zbog - agresijom na Republiku Hrvatsku i drugim razlozima - izazvanog siromašenja stanovništva. Time su određene mogućnosti uspostavljanja tržišnih odnosa ali i volumen svih proračuna.

Literatura

KLOPFER, L. E.: Scientific and Technological Literacy for All : A National Polity. - **Science Education**, Vol. 65, 1981, No. 1, pp. 1-2.

PETAK, Antun: Alokacija resursa : predmet i izazov znanstvenih i tehnoloških politika (Pristup poredbenoi analizi modela), u: **Prilozi o znanstvenom i tehnološkom potencijalu Hrvatske**. - Zagreb : Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, 1991, str. 59-151.

PETAK, Antun: Tehnička kultura i suvremena društva, u: **Prinosi razvitku tehničke kulture u Hrvatskoj : zbornik priloga za okrugli stol, Zagreb, 18. lipnja 1992.** / urednik Antun Petak. - Zagreb : Narodna tehnika Hrvatske, 1992, str. 41-74.

PETAK, Antun: Tehnička kultura u Hrvatskoj : od početaka tehničkog amaterizma i znanstvenog i tehničkog opismenjivanja do Hrvatske zajednice tehničke kulture. - Zagreb : Hrvatska zajednica tehničke kulture, 1992. - 314 str.

PUSIĆ, Eugen: Upravni sistemi. Vol. 1-2. - Zagreb : Grafički zavod Hrvatske ; Pravni fakultet, 1985.

ŠMIDOVNIK, Janez: Država in družbene dejavnosti. - **IB Revija za planiranje**, Ljubljana, let. 21, 1987, št. 8-9, str. 32-42.

ŠMIDOVNIK, Janez: Odnos države spram organizacija tehničke kulture, u: **Prilozi razvitku tehničke kulture u Hrvatskoj : zbornik priloga za okrugli stol, Zagreb, 18. lipnja 1992.** / urednik Antun Petak. - Zagreb : Narodna tehnika, 1992, str. 93-102.

PROGRAM JAVNIH POTREBA U TEHNIČKOJ KULTURI I NJIHOVO FINANCIRANJE

Vinko Mladineo, pomoćnik ministra
Ministarstvo kulture i prosvjete Republike Hrvatske

1. Uvod

U izlaganju ću otvoriti neka pitanja i pokušati dati rješenja koja nisu toliko vezana za sadržaj Zakona o tehničkoj kulturi koliko za njegovu primjenu.

Jedna od zadaća Ministarstva kulture i prosvjete kao tijela središnje državne vlasti jest da skrbi o primjeni i provedbi zakona. S tim u svezi eksplikaciju koja se odnosi na program javnih potreba u tehničkoj kulturi i njihovo financiranje svest ću na dvije osnovne skupine pitanja. Prva se skupina pitanja odnosi na zakonsko određenje financiranja javnih potreba u tehničkoj kulturi. To je iznimno značajno, jer će - rečeno je već - biti poteškoća u primjeni i provedbi Zakona. Posebno u utvrđivanju javnih potreba u tehničkoj kulturi ili pak u financiranju javnih potreba. Druga se skupina pitanja odnosi na operacionalizaciju zakonom propisanih postupaka utvrđivanja javnih potreba u području tehničke kulture, odnosno utvrđivanja programa javnih potreba u tehničkoj kulturi, osiguranje sredstava i raspologanje tim sredstvima.

Međutim, u eksplikaciji bih se prije svega osvrnuo na one javne potrebe u tehničkoj kulturi koje su utvrđene javnim potrebama na razini Republike Hrvatske. Jasno je da se to na odgovarajući način može primijeniti na zadovoljavanje javnih potreba u djelatnosti tehničke kulture na razini jedinica lokalne samouprave.

2. Osnova financiranja u tehničkoj kulturi

Određenje financiranja djelatnosti tehničke kulture, te način financiranja aktivnosti i poslova u tehničkoj kulturi propisani su Zakonom o tehničkoj kulturi, i to posebice člancima 4., 17., 18., 19., 20., 21., 22. i 23. Iako u svezi s ovim pitanjem u Zakonu postoje i neki drugi članci, ovo su članci Zakona kojima se izriekom određuje utvrđivanje javnih potreba u tehničkoj kulturi i njihovo financiranje.

Osnovu financiranja u tehničkoj kulturi čine sredstva ostvarena vlastitom djelatnošću, prodajom usluga na tržištu, sredstva prikupljena članarinom, donacijom i iz drugih izvora u skladu sa zakonom. To izriekom

propisuje članak 4. stavak 1. Zakona. Zakonodavac je tim stavkom propisao sve moguće izvore financiranja ne opredjeljujući se pri tom koji su osnovni, a koji dopunski. Međutim, kad s tim u svezi promatramo stavak 2. članka 4. Zakona, onda je vidljivo da se, prvo, Zakonom te na osnovi Zakona određuju aktivnosti, poslovi i djelatnosti u tehničkoj kulturi koji predstavljaju javne potrebe i, drugo, da se financiraju, osim sredstvima iz stavka 1. članka 4., i sredstvima iz državnog proračuna, proračuna županije, Grada Zagreba, grada i općine. Zakonodavac, dakle, utvrđuje dva uporišta financiranja. Prvo i osnovno uporište financiranja čine vlastiti prihodi, donacije, prihodi ostvareni temeljem sponzorstva, članarine i svi ostali prihodi koji se mogu ostvariti temeljem propisa. Drugo, kada se radi o javnim potrebama, to su sredstva državnog proračuna, proračuna županije, Grada Zagreba, grada i općine.

Pažljivo iščitavanje pokazuje da je zakonodavac predvidio sve moguće izvore financiranja, a iz koliko će se izvora sredstva ostvariti - to je pitanje provedbe ovog zakona.

Zakonodavac je odredio da će osnovu financiranja činiti i sredstva državnog proračuna, proračuna županije Grada Zagreba, grada i općine. Izričit je, međutim, da se sredstva iz proračuna ostvaruju samo kada se radi o zadovoljavanju javnih potreba.

Podsjećam da je člankom 17. Zakona propisano da Republika Hrvatska, županije, Grad Zagreb, gradovi i općine donose programe javnih potreba u tehničkoj kulturi i da za njihovo provođenje osiguravaju sredstva iz svojih proračuna, ali uvijek u skladu s ovim Zakonom.

Pri utvrđivanju javnih potreba polazi se i od potreba i mogućnosti tržišnih odnosa i postignuća u tehničkoj kulturi. Držim da je stavak 2. članka 17. Zakona deklarativan, te se postavlja pitanje koliko je ova odredba određiva i mjerljiva u polazištu financiranja tehničke kulture. No ne otvaram ovo teorijsko pitanje. Samo ga na neki način notiram, jer je ova mogućnost kao polazište faktički određena u Zakonu. Naime, prema odredbi članka 17. stavak 2., pri utvrđivanju javnih potreba treba polaziti od potreba i mogućnosti tržišnog odnosa i postignuća u tehničkoj kulturi, da bi se svi ovlaštenici u donošenju programa javnih potreba mogli odrediti u opsegu i sadržaju javnih potreba. To je ono što zaista moramo na neki način odrediti.

3. Utvrđivanje i financiranje programa javnih potreba u tehničkoj kulturi

Člankom 18. Zakona propisane su aktivnosti, poslovi i djelatnosti koje se kao javne potrebe u tehničkoj kulturi mogu financirati i iz državnog proračuna. Pri tom, aktivnosti, poslovi i djelatnosti za koje se osiguravaju sredstva iz državnog proračuna, izrijekom su propisane člankom 18. stavak 1., točke 1. do 10. To znači da zakonodavac ne omogućuje financiranje nekih drugih javnih potreba izvan onih utvrđenih člankom 18. stavak 1. točke 1. do 10. Zakona. I ono što je iznimno značajno jest da su to aktivnosti, poslovi i djelatnosti u svezi s djelovanjem Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih strukovnih saveza udruga tehničke kulture.

Prvo, zakonodavac je izrijekom odredio koje su to javne potrebe u tehničkoj kulturi koje se mogu financirati iz državnog proračuna. Pri tome nije odredio da će se te potrebe u cijelosti financirati iz državnog proračuna. I drugo, odredio je da su te javne potrebe u cijelosti u djelokrugu Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza.

Ove dvije pretpostavke omogućuju da se lakše odredimo pristup kriterijima za utvrđivanje programa zadovoljavanja javnih potreba u tehničkoj kulturi. To znači da se mimo aktivnosti koje su Zakonom izrijekom propisane i koje se odnose na Hrvatsku zajednicu tehničke kulture i nacionalne saveze, sredstva iz državnog proračuna ne mogu koristiti za druge sadržaje, druge programe i druge namjene.

Nadalje, člankom 18. stavak 2. propisano je da program javnih potreba na razini Republike Hrvatske donosi Sabor Republike Hrvatske na prijedlog Vlade Republike Hrvatske zajedno s državnim proračunom. Pitanje utvrđivanja programa javnih potreba i osiguravanja sredstava također je uređeno Zakonom i to različito u slučaju programa javnih potreba koje se ostvaruju na razini Republike od programa javnih potreba koje se ostvaruju na razini jedinica lokalne samouprave.

Kako bi se odredio program javnih potreba Republike i osigurala sredstva, Ministarstvo kulture i prosvjete obvezno je na prijedlog Hrvatske zajednice tehničke kulture osigurati ove pretpostavke:

1. propisati kriterije i rokove za utvrđivanje programa javnih potreba u tehničkoj kulturi i za osiguravanje sredstava,
2. propisati kriterije za način raspoređivanja i dodjelu sredstava,
3. odrediti se o načinu korištenja sredstava.

Jasno, radnje koje se provode na razini Republike, provode se na odgovarajući način i na razini jedinica lokalne samouprave. Taj se postupak primjenjuje i za utvrđivanje javnih potreba i osiguravanje sredstava na razini županije, Grada Zagreba, grada i općine.

A sada o onome što je posebice značajno i što vas posebno zanima - o kriterijima. Imajući u vidu izloženo, zakonodavac je propisao obvezu da se utvrde kriteriji i rokovi za utvrđivanje programa javnih potreba i osiguravanje sredstava. To nije novina. Kriteriji u kulturi uopće već postoje. Međutim, ono što je prigodom utvrđivanja kriterija značajno, a vodeći računa o zakonskom određenju, jest da moraju postojati parametri kojima će se odrediti način utvrđivanja programa, te način osiguranja sredstava. Zato se taj provedbeni akt ima donijeti u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Zakona.

Pogledajmo sada kako bi se to moglo primijeniti na ove dvije pravne osobe za koje se zakonodavac unaprijed odredio da će sadržaje njihova rada financirati iz državnog proračuna. Poslužimo se primjerom Hrvatske zajednice tehničke kulture. Držim da se za Hrvatsku zajednicu tehničke kulture ti kriteriji mogu lakše odrediti jer je sadržaj rada Hrvatske zajednice tehničke kulture određen Zakonom, iako okvirno. Tom je okvirnom sadržaju potrebno dati i nešto širi opseg i sadržaj, što je i predviđeno Statutom Hrvatske zajednice tehničke kulture. Međutim, taj širi sadržaj rada ne može odstupiti od sadržaja rada i djelatnosti, odnosno od djelokruga Hrvatske zajednice tehničke kulture utvrđenog Zakonom. No on može biti odredljiviji i određeniji, jer je već Zakon propisao sadržaj rada Hrvatske zajednice tehničke kulture. Pače odredio ju je najvišim nacionalnim tijelom tehničke kulture čija je djelatnost od značaja za promicanje tehničke kulture i dao joj istaknutu ulogu u utvrđivanju i ostvarivanju politike promicanja tehničke kulture, odredio je predlagateljem svekolikih aktivnosti i sudionikom u utvrđivanju programa javnih potreba tehničke kulture Hrvatske itd.

Nacionalnim savezima zakonodavac, međutim, nije izrijekom odredio sadržaj rada i aktivnosti. U članku 29. on je samo definirao njihovu funkciju, ali nije taksativno nabrojio sadržaje njihova rada. Zato se treba odrediti glede sadržaja rada nacionalnih saveza i drugih udruga, te kriterija za financiranje njihovih aktivnosti, poslova i djelatnosti.

Naime, niti dva saveza nisu jednaka, ni po broju udruga, ni po broju granskih saveza na razini jedinica lokalne samouprave, ni po broju članova, a niti po vrijednosti kapitala koji je u funkciji nacionalnih saveza. Zbog toga se može naći niz kriterija za financiranje pojedinih nacionalnih saveza.

To znači da u načinu rada, ustrojstvu, broju udruga, broju članova, postoje faktičke pretpostavke da nacionalni savezi iz državnog proračuna ne mogu ostvarivati ista sredstva. To bi mogli biti odgovarajući kriteriji. Posebno želim naglasiti da će Ministarstvo kulture i prosvjete na prijedlog Hrvatske zajednice tehničke kulture propisati te kriterije, utvrditi rokove i na temelju toga predložiti i osiguranje odgovarajućih sredstava. Bez tih kriterija neće se moći utvrditi ni program javnih potreba, a niti će se moći predložiti Vladi Republike Hrvatske (a Vlada je predlagatelj Saboru Republike Hrvatske) program javnih potreba koje će biti financirane iz državnog proračuna, jer Sabor - usvajanjem državnog proračuna - usvaja i program javnih potreba.

Prigodom utvrđivanja programa javnih potreba prijeko je potrebno utvrditi sredstva, i to po svim izvorima utvrđenim Zakonom, koja će se koristiti za njihovo zadovoljavanje. Držim da je za programe javnih potreba kako je propisano u Zakonu, potrebno da se sredstva utvrde po svim izvorima uključujući i sredstva iz državnog proračuna, odnosno proračuna županije, Grada Zagreba, grada i općine. Prema Saboru Republike Hrvatske potrebno se odrediti koje programe treba financirati iz državnog proračuna.

Držim da Sabor može odrediti koji će se programi iz državnog proračuna financirati u cijelosti, jer postoji poseban državni interes, a koje će se programe sufinancirati u odgovarajućem iznosu. Ta je odluka u nadležnosti Vlade Republike Hrvatske kao predlagača i Sabora Republike Hrvatske koji usvaja program.

4. Raspoređivanje sredstava iz proračuna za financiranje javnih potreba u tehničkoj kulturi

Sredstva koja se osiguravaju u državnom proračunu za financiranje javnih potreba utvrđenih člankom 18. Zakona, izdvajaju se iz državnog proračuna na račun Ministarstva kulture i prosvjete koje raspolaže tim sredstvima. Dakle, Ministarstvo kulture i prosvjete će raspolagati sredstvima. Kada se radi o sredstvima za financiranje javnih potreba iz članka 20. Zakona, a koja se izdvajaju iz proračuna županije, Grada Zagreba, grada i općine, ta se sredstva izdvajaju na račune upravnih tijela jedinica lokalne samouprave nadležnih za poslove tehničke kulture, koja onda njima i raspolažu.

Način raspolaganja i praćenje korištenja sredstava izdvojenih za javne potrebe u tehničkoj kulturi iz državnog proračuna propisuje ministar kulture i prosvjete. U jedinicama lokalne samouprave je to u nadležnosti poglavarstva županije, Grada Zagreba, grada i općine. Ovdje se potkrala pogreška u tiskanju u Zakonu. Naime, u članku 22. piše "poglavarstva nadležna za poslove tehničke kulture". Ne postoje poglavarstva za poslove tehničke kulture, nego se radi o poglavarstvu županije, Grada Zagreba, grada i općine. Zato ćemo predložiti ispravak u tekstu Zakona, koji će biti objavljen u "Narodnim novinama". Ovdje se radi o poglavarstvu koje će kao nadležno tijelo propisati kriterije.

Nadalje, člankom 24. Zakona o tehničkoj kulturi omogućuje se Ministarstvu kulture i prosvjete, a na nižoj razini poglavarstvu županija, Grada Zagreba, gradova i općina, da obavljanje određenih stručnih poslova

u svezi s proračunskim financiranjem tehničke kulture mogu povjeriti Hrvatskoj zajednici tehničke kulture, odnosno u jedinicama lokalne samouprave drugim udrugama tehničke kulture. Pri tome se ne radi o prenošenju prava na raspolaganje sredstvima, nego samo o prenošenju prava na obavljanje odgovarajućih stručnih poslova koji su vezani za proračunska sredstva.

5. Zaključak

Temeljem izloženog, a posebice uzimajući u obzir Zakon o tehničkoj kulturi koji uređuje osnove financiranja, način financiranja tehničke kulture, poslove i djelatnosti u tehničkoj kulturi koji predstavljaju javne potrebe, potrebno je čim prije donijeti provedbene propise, odnosno utvrditi odgovarajuće programe rada. To znači da Ministarstvo kulture i prosvjete, sukladno članku 22., a u svezi s člankom 43. Zakona o tehničkoj kulturi koji postavlja rok od 60 dana, mora donijeti akt kojim će propisati kriterije i rokove za utvrđivanje programa javnih potreba i osiguranje sredstava iz članka 18. Zakona, te način njihova ostvarivanja, dodjele i korištenja. Istodobno i sukladno tome Ministarstvo treba pokrenuti postupak za utvrđivanje programa javnih potreba Republike, a radi osiguranja potrebnih sredstava u 1994. godini iz državnog proračuna.

Jasno je da će se ova rješenja na odgovarajući način primijeniti i na razinama lokalne samouprave.

Ministarstvo kulture i prosvjete Republike Hrvatske je i zaduženo i zainteresirano da pristupi izradi kriterija i pripremi sve što je potrebno da tehnička kultura iz državnog proračuna u 1994. godini, makar što se tiče državne razine, dobije i primjerena sredstva.

PREGLED AKTIVNOSTI HRVATSKE ZAJEDNICE TEHNIČKE KULTURE NA PREOBRAZBI

1. Uvod

Vlastite pretpostavke pretvorbe i pretvorba organizacija tehničke kulture u hrvatskom društvu parlamentarne demokracije, privatne inicijative i tržišnog gospodarstva predmetom su stalne pozornosti Hrvatske zajednice tehničke kulture i članica od 1989. godine. Nakon što su, trgom vrijednosne orijentacije i zalaganja članstva afirmirani izvorni principi udruživanja i djelovanja građana u tehničkoj kulturi, 1989. je prigodom izrade Statuta Narodne tehnike - Saveza organizacija tehničke kulture Hrvatske, prednika Hrvatske zajednice tehničke kulture provedena i normativna depolitizacija. Usvajanjem tog statuta 20. ožujka 1990., prije demokratskih izbora, otvorena su temeljna pitanja preobrazbe i perspektive organizacije, te dokinute osnove negativnih konotacija - posebice jer su od 1986. prekidane sveze s političkim patronima socijalističkog sustava i napuštena njegova nomenklatura.

Aktivnost Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza udruga tehničke kulture, obaseže stvaranje unutarnjih pretpostavki i izvođenje pretvorbe te, povezano, sudjelovanje u kreiranju izvanjskih uvjeta pretvorbe. U oba su područja postignuti značajni rezultati.

Ponajprije, odgovorom na temeljna pitanja preobrazbe i perspektive organizacije definirani su koncepcija pretvorbe i novi Statut, promijenjeno ime, usvojen novi vizualni identitet, osnove programske orijentacije i novi program Zajednice, otpočeta rekonceptualizacija zajedničkih i infrastrukturnih djelatnosti, pokrenute konkretne općinske-gradske zajednice i nacionalni savezi na pretvorbu i izvedene promjene unutarnjeg ustrojstva, načina rada i sistematizacije radnih mjesta u stručnoj službi Hrvatske zajednice tehničke kulture.

Drugo, Hrvatska zajednica tehničke kulture i njezine članice stvarale su pozitivno javno mnijenje spram djelatnosti i organizacija tehničke kulture a njihovi predstavnici sudjelovali su u predlaganju zakonskog uređivanja djelatnosti. Tome valja pridodati i zadaće u provedbi Zakona o tehničkoj kulturi.

Od početka 1990. do 4. studenoga 1993. bile su to središnje teme 12 sjednica Odbora za organizacijski razvoj i kadrove, 18 sjednica Predsjedništva i Izvršnog odbora, četiri zasjedanja Konferencije Narodne tehnike Hrvatske i Skupštine Hrvatske zajednice tehničke kulture (20. ožujka 1990., 29. veljače i 3. srpnja 1992. i 10. ožujka 1993.), sedam sjednica Savjeta za popularizaciju i širenje znanstvenih i tehničkih dostignuća, te brojnih sastanaka drugih tijela.

Svi su koraci ostvareni u suradnji sa članicama i u članicama Hrvatske zajednice tehničke kulture.

Preobrazba i naponi na preporodu zbivali su se u uvjetima agresije Srbije, Crne Gore i tzv. JNA na Republiku Hrvatsku i svekolikog angažmana članstva i organizacija u obrani Republike Hrvatske i u programu redovite djelatnosti. Bitna je značajka programa prilagođavanje potrebama domovinskog obrambenog rata i saniranju posljedica agresije, inoviranje sadržaja, načina izvedbe i organizacije.

2. Pristup i koncepcija pretvorbe

Kako bi se utvrdio smjer i način izvedbe pretvorbe Hrvatska je zajednica tehničke kulture organizirala savjetovanje "Neka pitanja položaja i djelovanja organizacija tehničke kulture i Narodne tehnike Hrvatske" i okrugli stol "Prinosi razvitku tehničke kulture u Hrvatskoj".

Savjetovanje je održano 10. veljače 1992. temeljem materijala i uvodnog izlaganja Marijana Prusa, tada zamjenika predstojnika Ureda za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske. Pedesetak sudionika razmotrilo je zakonsko uređenje položaja i djelovanja organizacija tehničke kulture, pristup propisivanju pretvorbe društvenog vlasništva kojim te organizacije raspolažu, zakonsko normiranje udruživanja građana u tehničkoj kulturi, određivanje javnih potreba u tehničkoj kulturi, status centara za tehnički odgoj i obrazovanje, udruživanje organizacija tehničke kulture u nacionalne i međunarodne asocijacije, uređivanje javnih ovlasti u tehničkoj kulturi, te sustav financiranja u prijelaznom razdoblju.

Okrugli je stol, održan 18. lipnja 1992. godine, bio forum dužnosnika javne politike, znalaca i osoba koje obnašaju istaknute zadaće u organizacijama tehničke kulture. Temeljem podloga koje su priredili znanstvenici i stručnjaci imao je odgovoriti na temeljna pitanja preobrazbe i perspektive organizacije i pridonijeti ostvarivanju zadaće naloženih dokumentom "Strategija razvitka Republike Hrvatske" usvojenim na skupnoj sjednici svih vijeća Sabora Republike Hrvatske 6. i 7. prosinca 1990. Okrugli je stol pripremio organizacijski odbor u sastavu: Antun Petak, predsjednik, Marija Dujmović, tajnica, Davor Brunčić, Marijan Grgoković, Ladislav Keler, Dubravko Malvić, prof. dr. Ante Markotić i Željko Orešković, članovi. Za okruglim je stolom promovirano i novo ime organizacije.

Za okrugli je stol priređen zbornik. U proslavu su iznijeti svrha i priprava okruglog stola, opći pristup ulozi tehničke kulture, sažeci priloga i temeljna pitanja preobrazbe (Antun Petak). U radovima su obrađeni: uloga tehničke kulture u suvremenim društvima i javne politike tehničke kulture (A. Petak); razvitak sustava tehničke kulture u Hrvatskoj (Marijan Grgoković i prof. dr. Ante Markotić); obveze države u promicanju tehničke kulture (dr. Janez Šmidovnik); interesna osnova i pravno reguliranje udruživanja građana u tehničkoj kulturi (Davor Brunčić); gospodarska uloga tehničke kulture kao izvora znanja i sposobnosti sa stajališta javnih potreba (dr. Slavo Radošević); mogućnosti profitabilnog obavljanja djelatnosti tehničke kulture (Robert Solomun); i formiranje znanstvene kulture pučanstva, poglavito mladih, Pokretom "Znanost mladima" (dr. Siniša Maričić).

⁷Nazočno je bilo 86 sudionika među kojima mr. Vesna Girardi-Jurkić, ministrica kulture i prosvjete, Marijan Prus, zamjenik predstojnika Ureda za zakonodavstvo Vlade i mr. Željko Kuprešak, direktor Fonda za znanost Ministarstva znanosti i tehnologije Republike Hrvatske. U raspravi, u kojoj je sudjelovalo 20 ličnosti među kojima i mr. V. Girardi-Jurkić, propitana su, prihvaćena i dopunjena ponuđena rješenja za što bržu i uspješniju preobrazbu djelatnosti tehničke kulture i Hrvatske zajednice tehničke kulture. Osobita je pozornost posvećena pitanjima: tehnička kultura kao kulturni fenomen i razvojni resurs; pravni status udruga građana i organizacija u tehničkoj kulturi i normativno reguliranje djelatnosti i odnosa u njoj; definiranje javnih i odnos spram privatnih potreba; znanstveno i tehničko-tehnološko opismenjivanje i obrazovanje pučanstva u udrugama tehničke kulture kao izvor nekomercijalnog (i komercijalnog) znanja; uloga javne politike i organizacija tehničke kulture u namirivanju javnih i privatnih potreba; te ključni čimbenici preobrazbe tehničke kulture i članica

Hrvatske zajednice tehničke kulture.

Rezultati su poslužili za dovršenje Statuta Hrvatske zajednice tehničke kulture, a sažete u "Promemoriji o okruglom stolu 'Prinosi razvitku tehničke kulture u Hrvatskoj'" Izvršni je odbor Hrvatske zajednice tehničke kulture 23. rujna 1992. godine prihvatio kao programsko usmjerenje za izradu operativnog programa razvitka organizacije. Temeljem Promemorije priređen je Program rada Hrvatske zajednice tehničke kulture u 1993. godini.

3. Novo ime, novi statut i novi identitet

Prvi neposredni rezultati u pretvorbi bili su **promjena imena** organizacije u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture i **donošenje Statuta** Hrvatske zajednice tehničke kulture na Skupštini održanoj 3. srpnja 1992. godine.

Te promjene izražavaju smisao, smjer i dubinu pretvorbe. Posebice određenje udruga građana i njihovih saveza u tehničkoj kulturi, ciljeva zajedničkog djelovanja članica Hrvatske zajednice tehničke kulture, te naravi djelatnosti i očekivanog sustava javne potpore. Statutom je uređeno i suvremenije ustrojstvo organizacije: afirmacijom izvornih principa udruživanja građana jednim kriterijima racionalne mreže i djelovanja udruga ima biti primjeđenost stvarnim potrebama i interesima čovjeka, te potrebama razvitka tehničke kulture i hrvatskog društva.

Udruge su građana (klubovi, društva i sl.) u tehničkoj kulturi normativno određene neprofitnim i nestranačkim organizacijama. Građani se udružuju kako bi zajedničkim djelovanjem uspješnije i racionalnije zadovoljavali svoje osobne interese, izrazili, razvijali i potvrđivali svoje znanje, vještine i sposobnosti u tehničkoj kulturi. Udruživanje u nacionalne strukovne saveze i Hrvatsku zajednicu tehničke kulture uvjetovano je potrebama usklađivanja i racionalnijeg djelovanja pokreta tehničke kulture i obnašanja javnih ovlaštenja koje im povjerava država. Budući da redoviti školski sustav i drugi oblici obrazovanja građana (ustanove za obrazovanje odraslih, osposobljavanje u poduzećima itd.) u uvjetima sve bržeg znanstvenog i tehničkog razvitka ne omogućuju stjecanje znanja i vještina svagdašnjega rada i života programi su tih udruga komplementarno-dopunski izvor znanja, vještina, sposobnosti, vrijednosti i stavova ključnih za razvitak gospodarstva, društva, kakvoće života i za unapređenje tehničke kulture. Omogućujući bavljenje tehnikom, znanstveno i tehničko opismenjivanje pučanstva i stjecanje znanja šireg profila te udruge osim privatnih zadovoljavaju i javne potrebe u tehničkoj kulturi. Pače, kako je tehnička kultura temelj različitih elemenata tehnološkog znanja, slabo kodificiranog i znanja "kako učiti", te stavova i kulture mladih, zaposlenih i pučanstva uopće spram znanstvenih i tehnoloških promjena tim se oblicima znanstvenog i tehničkog opismenjivanja i osposobljavanja uvelike zadovoljavaju javne potrebe.

Hrvatska je zajednica tehničke kulture izraz potrebe za središnjom nacionalnom točkom koja racionalno obnaša infrastrukturne zadaće i ostvaruje zajedničke interese članica, poglavito poticanjem i promicanjem tehničke kulture i jačanjem pokreta tehničke kulture, sudjelovanjem u utvrđivanju i ostvarivanju politike promicanja tehničke kulture, predlaganjem aktivnosti i sudjelovanjem u donošenju prijedloga programa javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi, usklađivanjem aktivnosti nacionalnih saveza tehničke kulture u razvitku tehničke kulture, te promicanjem i izvođenjem stručnog rada u tehničkoj kulturi i skrbi o

osposobljavanju djelatnika u tehničkoj kulturi. Njezino postojanje i djelovanje nalaže i uklanjanje posljedica rata i rješavanje velikih razvojnih problema hrvatskog društva, koji pretpostavljaju usklađen razvitak, pokretanje i iskorištavanje vrlo ograničenih resursa. Time nacionalna infrastrukturna točka zadovoljava javne potrebe, postaje elementom civilnog društva i čimbenikom njegove profesionalizacije.

Ciljevi zajedničkog djelovanja udruženih članica jesu: razvijanje i promicanje tehničke kulture građana, tehnički odgoj i obrazovanje mladog naraštaja, te poticanje i razvitak znanosti i tehnike i populariziranje znanosti i tehnike i njihovih postignuća, odnosno znanstveno i tehničko opismenjivanje.

Riječju, okruglim stolom i Statutom Hrvatske zajednice tehničke kulture anticipirano je rješenje u Zakonu o tehničkoj kulturi prema kojem je Hrvatska zajednica tehničke kulture "najviše nacionalno tijelo tehničke kulture ... čija je djelatnost od značenja za promicanje tehničke kulture" (stavak 6. članka 25. i članak 30.) i sa čijim su djelovanjem u svezi javne potrebe Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi (članak 18. stavak 4.).

Statut je rezultat pomnog rada Odbora za organizacijski i kadrovski razvoj. Kasnije je poslužio kao svojevrsan predložak za pripremu statuta članica. U fazi pripreme Statuta 2. je lipnja 1992. održan i sastanak s predsjednicima i tajnicima nacionalnih saveza i zajednica tehničke kulture ondašnjih većih općina i Grada Zagreba.

Hrvatska je zajednica tehničke kulture temeljem novog Statuta i pod novim imenom 30. srpnja 1992. upisana u Registar društvenih organizacija Republike Hrvatske pri Ministarstvu pravosuđa i uprave Republike Hrvatske.

Respektirajući mehanizme tržišta, poduzetništvo i slobodnu inicijativu pojedinaca te potrebu osmišljenog marketinga vlastite djelatnosti - u mreži u kojoj nijedan vlasnički oblik organiziranja u tehničkoj kulturi nema monopol ali u kojoj udruge građana u tehničkoj kulturi imaju nedvojbene komparativne prednosti - Izvršni je odbor Hrvatske zajednice tehničke kulture na 18. sjednici 23. rujna 1992. donio odluku o **novom vizualnom identitetu Zajednice** (znak, logotip i zastava). Rješenje je izabrano između 14 prijedloga pristiglih na javni natječaj. Radove je prosudio ocjenjivački odbor u sastavu: Zvonimir Baričević, Zvonimir Jakobović, Branka Hlevnjak, Branko Kralj, Zdenko Kuzmić i Vesna Lendić-Kasalo. Osnovni grafički standardi vizualnog identiteta s odlukom o sadržaju, izgledu i uporabi znaka, logotipa i zastave Hrvatske zajednice tehničke kulture objavljeni su u posebnom svesku u svibnju 1993. godine.

4. Animiranje članica i neposredne akcije u pretvorbi

Doseg pretvorbe Hrvatske zajednice tehničke kulture i njezinih članica određen je **pretežito izvanjski**: djelatnost tehničke kulture na novim je osnovama uređena Zakonom o tehničkoj kulturi tek 30. srpnja 1993. ali ne i Zakonom o lokalnoj samoupravi i upravi (donijetim 30. prosinca 1992.), sporo teče pretvorba vlasništva, nema slobodnog kapitala, zemlja se nalazi u stanju "ni-rata-ni-mira" i njezini su dijelovi još uvijek privremeno okupirani.

U takvoj situaciji na razini Hrvatske zajednice tehničke kulture poduzete su sljedeće akcije:

- (a) u drugoj polovici 1992. godine otpočela je **rekonceptualizacija i osuvremenjivanje zajedničkih i infrastrukturnih djelatnosti**;
- (b) pojačana je djelatnost s ciljem **unapređenja suradnje članica i poticanja njihove pretvorbe**;
- (c) poduzete su **mjere reorganizacije i osuvremenjivanja stručne službe** primjereno novim okolnostima i zadaćama, te je Izvršni odbor 23. prosinca 1992. usvojio i **Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada i sistematizaciji radnih mjesta u stručnoj službi Hrvatske zajednice tehničke kulture** u čija su rješenja pretočena opredjeljenja o ulozi nacionalne infrastrukturne točke.

4.1. Pretvorba zajedničkih i infrastrukturnih djelatnosti

Ove aktivnosti obasežu pretvorbu i osuvremenjivanje oblika znanstvenog i tehničkog opismenjivanja mladeži (Pokret "Znanost mladima" i tehničko stvaralaštvo mladeži odnosno klubovi mladih tehničara u svezi s radom s mladim informatičarima), učeničkog zadrugarstva i izdavačke djelatnosti. Najdalje se odmaklo u pripremi reorganizacije Pokreta "Znanost mladima" i klubova mladih tehničara a tek se počelo s učeničkim zadrugarstvom i izdavačkom djelatnosti. Zadaće su obnašale ekspertne skupine uz pomoć Savjeta za popularizaciju i širenje znanstvenih i tehničkih dostignuća, a u slučaju izdavačke djelatnosti naporom Izdavačkog savjeta. Rezultati su srazmjerno skromni, a što se tiče Pokreta "Znanost mladima" nisu uklonjene ni prijašnje kontroverze.

Proces pretvorbe i osuvremenjivanja slobodnih izvannastavnih i izvanškolskih oblika znanstvenog i tehničkog opismenjivanja i osposobljavanja mladeži Hrvatske zajednice tehničke kulture je prekinut i tek u listopadu 1993. godine ponovno potaknut. Sumarno, prijedlog koncepcije reorganizacije Pokreta "Znanost mladima", koji je nakon četiri sastanka ponudio Inicijativni odbor za reorganizaciju Pokreta (dr. Nikola Ljubešić, predsjednik, dr. Ivo Batistić, mr. Mira Herak, doc. dr. Zdravko Kurnik, Krešimir Munk, Antun Petak, mr. Drago Roša, prof. dr. Vladimir Ruždjak, prof. dr. Oscar Springer i Marica Srbljanin) i uskladio i utvrdio Savjet za popularizaciju i širenje znanstvenih i tehničkih dostignuća 23. i 30. studenoga 1992., istoga je dana upućen sudionicima na razmatranje. Podloge za reorganizaciju pokreta tehničkog stvaralaštva odnosno klubova mladih tehničara Savjet je razmotrio i smjernice preobrazbe utvrdio 21. prosinca 1992., a za učeničke zadruge 2. veljače 1993. Prekid osuvremenjivanja i reorganizacije konstatiran je na sjednici Savjeta - čija je zadaća bila usklađivanje znanstvenih, tehničkih i radnih aktivnosti mladeži - 2. srpnja 1993. kada je načet i odnos klubova mladih tehničara i informatičara.

Uslijed toga što nije prihvaćeno upozorenje Savjeta da su ciljevi rada s mladima u izvanškolskim znanstvenim i tehničkim aktivnostima obuhvaćeni u podlogama reorganizacije ako ne istovjetni onda podudarni i da je svima zajednički rad s dobrovoljnim interesnim skupinama učenika, napor da omoguće izlučivanje obdarenih kojima je namijenjen diferenciran i individualiziran pristup, te ustrajanje na profesionalizmu i entuzijazmu, u Programu rada Hrvatske zajednice tehničke kulture u 1993. godini utvrđen je opći smjer preobrazbe a programi Pokreta "Znanost mladima", klubova mladih tehničara i skrb o informatičkom opismenjivanju i informatičkom podmlatku iznijeti su odvojeno i neusklađeno.

Sudionici u Pokretu "Znanost mladima" u očitovanjima o već prije usuglašenoj koncepciji podijelili su se: Zavod za školstvo Ministarstva kulture i prosvjete "prihvaća ponuđenu koncepciju kao prijelazno rješenje unapređivanja ustrojstva" i izražava potrebu usmjeravanja pozornosti "važnijem stručnom razmatranju programske usmjerenosti Pokreta" (21. prosinca 1992.); Hrvatsko biološko društvo pruža "punu podršku sugeriranoj reorganizaciji" (26. siječnja 1993.), Upravni je odbor Hrvatskog astronomskog društva "prihvatio prijedlog novog ustrojstva" (9. veljače 1993.) a Hrvatska zajednica tehničke kulture "voljna je ... poduzeti sve potrebne korake kako bi se ponuđena koncepcija razradila i ostvarila" (19. veljače 1993.); Upravni odbor Hrvatskog matematičkog društva (25. siječnja 1993.) i Upravni odbor Hrvatskog fizikalnog društva (27. siječnja 1993.) odlučili su da aktivnosti s mladim matematičarima i mladim fizičarima preuzmu ta društva, a Hrvatsko kemijsko društvo predlaže "da se sve aktivnosti odvijaju organizacijski pod vodstvom Hrvatskoga prirodoslovnog društva, ostalih strukovnih društava i Ministarstva kulture i prosvjete" (10. ožujka 1993.). Program susreta i natjecanja je ostvaren ali su umjesto sustavnih i organiziranih napora na preobrazbi uslijedili brojni kontakti kojima ne postoje pisani tragovi i vjerodostojne informacije. Posljedice su: nastavak disolucijskih procesa i ustrajanje na manje-više pukoj reorganizaciji.

Kako bi se uklonili problemi i ozbiljila preobrazba, Hrvatska se zajednica tehničke kulture 25. lipnja 1993. podneskom obratila Ministarstvu kulture i prosvjete. U podnesku je, uz ostalo, upozoreno na otklon od izvornih (i u svijetu štovanih) ciljeva i narav i organizaciju takvih oblika rada, usmjerenost na natjecanja umjesto na rad s dobrovoljnim interesno profiliranim skupinama, odnos discipliniranog i problemskog pristupa, ulogu u prepoznavanju i radu s darovitim učenicima i novačenju budućeg znanstvenog podmlatka, te na ulogu svih sudionika u Pokretu, njihova očitovanja o koncepciji i poduzete korake u Hrvatskoj zajednici tehničke kulture. Odgovor nije stigao. Problemi su ostali, a kako se nebi nanijela šteta učenicima predstavnici Hrvatske zajednice tehničke kulture 18. listopada 1993. prihvatili su sa prijedlog Antuna Kuntarića da on kao direktor Zavoda za školstvo sazove sastanke središnjih komisija za izradu programa u školskoj godini 1993./94. Tom je prigodom direktor Zavoda prihvatio pristup Zajednice oblikovanju nove organizacije.

Drugi susret s Antunom Kuntarićem, direktorom Zavoda, bio je 4. studenoga. Transparentno su iznijeta otvorena pitanja i dogovoreno da će se novi sastanak održati pošto on ostvari uvid u prijedlog programa Pokreta koji je, temeljem predložaka komisija i dogovora u Hrvatskoj zajednici tehničke kulture, priredila Marica Srbljanin, te u izvorne materijale komisija i bilješke. Sastanak 4. studenoga održan je na prijedlog predsjednika Zajednice kako bi se direktor Zavoda obavijestio o otvorenim pitanjima u izradi programa, odnosno razlikama u materijalima komisija i o pristupu Zajednice.

Odbor klubova mladih tehničara i Hrvatski savez pedagoga tehničke kulture ponudili su znakovito inoviran program za školsku godinu 1993./94. Bitne su novosti: primjerena razrada ciljeva, namjera i metoda njegovanja tehničkog stvaralaštva mladeži, stavljanje težišta na rad dobrovoljnih skupina tijekom školske godine, programsko zaokruženje smotri natjecanjem u znanju, promjene u sustavu smotri i natjecanja u kojem su županijske izlučne za državnu, određenje sudionika i njihovih prava i ovlasti, te precizni naputci.

Usporedno s tim Izvršni je odbor Hrvatske zajednice tehničke kulture 29. rujna 1993. donio odluku o imenovanju Inicijativnog odbora za osnivanje Republičke organizacije Pokret "Znanost i tehnika mladima" pri Hrvatskoj zajednici tehničke kulture. Inicijativni je odbor konstituiran 8. listopada 1993. kada su temeljem materijala "O programu i preobrazbi dijela znanstvenog i tehničkog opismenjivanja mladeži" i rasprave prihvaćena temeljna polazišta. Prema tim polazištima pretvorba nije samo puka reorganizacija nego ponajprije

promjena vrijednosti, sadržaja i načina rada, a nova bi organizacija - slijedeći najbolja vlastita iskustva i rješenja razvijenih zemalja - po ciljevima, programu i organizaciji bila kompatibilna nacionalnim organizacijama izvanškolskih znanstvenih i tehničkih aktivnosti mladeži zapadnih zemalja osiguravajući prijelazno razdoblje. U toj fleksibilnoj organizaciji, izvedenoj umreživanjem i usklađivanjem djelovanja sudionika, svako bi područje imalo programski identitet i vlastita stručna tijela. Osim toga prosuđeno je da posebnosti učeničkog zadrugarstva kao oblika dobrovoljnog interesnog organiziranja učenika nalažu postojanje zasebne organizacije. Novu je koncepciju Inicijativni odbor imao pretočiti u pripremu programa sadašnjih oblika rada za školsku godinu 1993./94. putem njihova osuvremenjivanja, jer bi nova organizacija nastala njihovom preobrazbom i jer ti programi imaju omogućiti prijelazno razdoblje i očuvati prepoznatljivost i nesmetan rad.

Posebna je pozornost posvećena i centrima (domovima) tehničke kulture koji programima šireg profila znanstvenog, tehničkog i informatičkog opismenjivanja i osposobljavanja, u rasponu od elementarnog opismenjivanja do ciljanog osposobljavanja, imaju omogućiti što veće izglede za što brže stjecanje znanstvenog i tehničkog znanja. Napokon, potvrđena je prosudba o nužnosti znanstvenog istraživanja ovih oblika rada o čemu je zaključak donio Savjet za popularizaciju i širenje znanstvenih i tehničkih dostignuća 2. srpnja 1993. godine.

U izdavačkom su odjelu Hrvatske zajednice tehničke kulture, temeljem zadaće da **izdavačkom djelatnošću popunjava značajnu prazninu u izdavaštvu**, afirmirana načela: praćenje razvitka tehničke kulture u svijetu i štovanje potreba hrvatskog društva, promičba nacionalne baštine tehničke kulture i novostvorenih vrijednosti u hrvatskom korpusu, interesi i potrebe prepoznatljive čitateljske publike, visoka profesionalnost, racionalno poslovanje i jedinstveno pružanje usluga nacionalnim savezima, te samofinanciranje i profitabilnost. Pojedine biblioteke i naslovi pripremaju se i realiziraju kao paket-projekti s unaprijed zatvorenom financijskom konstrukcijom.

Otpočelo je propitivanje profila i osuvremenjivanje koncepcije časopisa "ABC tehnike".

Naposljetku, 1993. je godine predloženo osuvremenjivanje **popularizacije znanosti i tehnike** (čimbenika oblikovanja suvremene racionalističke zapadne kulture i odnosa javnosti spram znanosti i tehnike), **skrbi o podmlatku udruga tehničke kulture** (izraza i mjere odnosa spram vlastite budućnosti), te **obrazovanja i stalnog osposobljavanja stručnih djelatnika** što je uvjet razvitka tehničke kulture. Tragom smjera promjena i konkretnih prijedloga Izvršni je odbor Zajednice 29. rujna 1993. imenovao mandatare za sastav svojih radnih tijela koja će se skrbiti o nekim područjima (Savjet za popularizaciju znanosti i povijest tehničke kulture, Savjet za skrb o podmlatku u tehničkoj kulturi, Izdavački savjet, Odbor za organizacijski i kadrovska razvoj).

4.2. Poticanje pretvorbe članica

Riječ je o širem sklopu zadaća u kojem se posebice izdvaja nekoliko značajnijih.

- (a) **Pokrenuto oživljavanje i osuvremenjivanje rada** Saveza društava pedagoga tehničke kulture Hrvatske rezultiralo je uvidom u stvarno stanje, održavanjem savjetovanja "Promicanje znanstveno-tehničkog stvaralaštva mladih" (21. studenog 1992.) i izborne skupštine (26. ožujka

1993.) na kojoj je usvojen novi statut i promijenjeno ime u Hrvatski savez pedagoga tehničke kulture. Hrvatski je savez pedagoga tehničke kulture statutom uređen strukovnom udrugom čija je djelatnost značajna za razvitak tehničke kulture, poglavito izvannastavnih i izvanškolskih oblika tehničkog opismenjivanja i tehničkog stvaralaštva mladeži.

- (b) Od 9. lipnja do 6. srpnja 1992. (temeljem zaključka 16. sjednice Izvršnog odbora Hrvatske zajednice tehničke kulture od 28. svibnja 1992.) održani su **sastanci o transformaciji organizacija** s predsjednicima i tajnicima nacionalnih saveza i zajedničkih oblika djelovanja. Sastanci nisu održani s Hrvatskim auto-klubom, Hrvatskim jedriličarskim savezom, Savezom društava pedagoga tehničke kulture Hrvatske, Savezom astronautičkih i raketnih organizacija Hrvatske, te Hrvatskim kajakaškim savezom.

Utvrđeno je da su članice i zajednički oblici djelovanja prišli preobrazbi ali da ona teče dosta sporo.

Na sastancima je posebno razmotreno udruživanje u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture temeljem njezinog statuta, zatraženo da zbog nedovoljnih sredstava za ostvarivanje programa iz Proračuna Republike Hrvatske Hrvatska zajednica pronade način osiguravanja sredstava za realizaciju minimalnih programa, te da se pripremi rasprava o dvojnim savezima (tehničko-umjetničkim i tehničko-športskim).

Sastanci o pretvorbi i udruživanju u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture ponovljeni su 16. rujna (sa nacionalnim savezima i djelatnostima), 22. rujna (u istom sastavu i posebnom pozornošću financiranju, provedbi odluke Vlade Republike Hrvatske o plaćama i nastupu na svjetskom sajmu inovacija EUREKA '92.), te 28. listopada 1992. (s tajnicima nacionalnih saveza).

Tijekom 1993. održana su tri sastanka sa predsjednicima i tajnicima nacionalnih saveza na kojima su razmotreni kriteriji financiranja programa, kalendar ostvarivanja programa, nacrt Zakona o tehničkoj kulturi, ostvarivanje pretvorbe i nastup Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza na Drugom svjetskom saboru hrvatske mladeži. Tematski su u svezi sa poticanjem transformacije, zakonskim uređivanjem djelatnosti, javnim potrebama Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi, promičbom tehničke kulture i stvaranjem javnog mnijenja o djelatnosti i udrugama tehničke kulture. Sastanci su održani 18. veljače, 15. travnja i 5. svibnja 1993. godine.

Do kraja 1992. godine skupštine su održali, donijeli nove statute, promijenili imena i izabrali nova tijela: Hrvatski auto-klub (13. travnja 1991.), Hrvatski aeroklub (13. ožujka 1992.), Hrvatski radioamaterski savez (9. svibnja 1992.), Hrvatski jedriličarski savez (28. ožujka 1992.), Hrvatski kajakaški savez (1. veljače 1992.), Hrvatski filmski savez (18. prosinca 1992.), Hrvatski savez informatičara (17. prosinca 1992.) i Savez za športski ribolov na moru i podvodne djelatnosti Hrvatske, koji se podijelio u dva saveza od kojih je u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture udružio Hrvatski ronilački savez (osnivačka skupština Hrvatskog ronilačkog saveza održana je 21. studenoga 1992.). Godine 1993. skupštine su održali s istim ili sličnim promjenama Hrvatski nautički savez (14. veljače), Hrvatski savez inovatora (25. veljače), Hrvatski aeroklub (25. ožujka), spomenuti Hrvatski savez pedagoga tehničke kulture (26. ožujka), Hrvatski kajakaški savez (27. ožujka), Hrvatski savez informatičara (31. ožujka), Hrvatski fotosavez (22. svibnja) i Hrvatsko auto-modelarsko društvo (u veljači).

Skupštinu nije održao Savez astronautičkih i raketnih organizacija Hrvatske.

- (c) **Oživljavanje, unapređivanje rada, preobrazba, zakonsko uređivanje tehničke kulture i sustav financiranja** tijekom 1992. bili su predmetom razmatranja na šest sastanaka održanih s

predstavnicima organa vlasti i zajednica tehničke kulture općina (uz sudjelovanje predstavnika susjednih općina). Sastanci su održani u Splitu (12. listopada), u Zadru (29. listopada), u Osijeku (2. studenoga), u Kutini (24. studenoga), u Varaždinu (10. prosinca) i u Gradu Zagrebu (16. prosinca).

Obavljene su i brojne osobne konzultacije i pružena stručna pomoć zajednicama i organizacijama.

Osim toga krajem 1992. i početkom 1993. godine organizirano je i provedeno izjašnjavanje o udruživanju u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture i izbor predstavnika za izbornu zasjedanje Skupštine održano 10. ožujka 1993. godine. Predstavnika u Skupštinu Hrvatske zajednice imenovali su svi nacionalni savezi, Tehnički muzej Zagreb, te 30 gradskih zajednica tehničke kulture (Beli Manastir, Bjelovar, Čakovec, Daruvar, Dubrovnik, Đakovo, Imotski, Karlovac, Koprivnica, Križevci, Kutina, Makarska, Našice, Nova Gradiška, Osijek, Požega, Pula, Rijeka, Rovinj, Sisak, Slatina, Slavonski Brod, Split, Šibenik, Valpovo, Varaždin, Vukovar, Zabok, Zadar i Zagreb) i pet općinskih zajednica tehničke kulture (Garešnica, Ivanec, Ludbreg, Pakrac i Pitomača). Valja držati na umu da su prije utvrđivanja novog teritorijalnog ustrojstva Republike Hrvatske bile 72 općinske i gradske zajednice tehničke kulture od čega 11 na privremeno okupiranim područjima i u "ružičastim zonama" države (Beli Manastir, Benkovac, Drniš, Glina, Gračac, Knin, Petrinja, Slunj, Titova Korenica, Vrginmost i Vukovar).

5. Stvaranje javnog mnijenja - promicanje tehničke kulture i vlastite djelatnosti

Djelovanje u mreži nositelja programa tehničke kulture podrazumijeva stvaranje pozitivnog javnog mnijenja spram tehničke kulture i djelatnosti udruga i Hrvatske zajednice tehničke kulture. Svrha je pokretanje poslovodne i intelektualne javnosti kako bi ta javnost pritiskom na lokalnoj i državnoj razini od nositelja javne politike ishodila prihvaćanje tehničke kulture kao razvojnog resursa, primjerenu novčanu potporu programa javnih potreba, te stvaranje instrumentarija razvojnih i poticajnih mjera. Taj se nimalo lak zadatak ostvaruje ponajviše promičbom pokreta tehničke kulture i osmišljenim marketingom djelatnosti članica i Hrvatske zajednice tehničke kulture.

Tijekom 1992. i 1993. godine ostvareni su značajni rezultati ili barem pretpostavke za nastavak djelovanja.

- (a) **Uspješnim ostvarivanjem značajnih programskih zadataka i njihovom medijskom prezentacijom** članice su Hrvatske zajednice tehničke kulture pridonijele formiranju pozitivnog javnog mnijenja i svijesti o produktivnosti umreženog djelovanja u pokretu tehničke kulture. O tome posebice svjedoči medijska prezentacija uspjeha nacionalnih saveza inovatora, filmskih i fotoamatera, informatičara, kajakaša, ronilaca i radioamatera. Hrvatska pak je zajednica tehničke kulture opetovano promaknuta ključnim čimbenikom toga pokreta.
- (b) **Temeljem prijedloga skupine suradnika Hrvatske zajednice tehničke kulture** Upravni je odbor Matice hrvatske 16. svibnja 1992. godine usvojio odluku o osnivanju **Odjela tehničke kulture Matice hrvatske** sa zadaćom da se skrbi o tom području stvaralaštva i kulture tragom središnjih ciljeva te izuzetno važne nacionalne kulturne ustanove. Osnivačka skupština Odjela održana je 10. lipnja 1992. godine. Za pročelnika je izabran prof. dr. Ante Markotić.

Osnivanjem Odjela stvorena je još jedna važna pretpostavka promicanja tehničke kulture. Odjel je održao tri javne tribine u Zagrebu. Prva je održana 23. studenoga 1992. godine. Tema je bila "Tehnička kultura - dio opće kulture?". Uvod u razmatranje teme izložio je Antun Petak a o tretmanu tehničke kulture u leksikografskim i enciklopedijskim djelima govorio je Zvonimir Jakobović. "Tehnička kultura u hrvatskom školskom sustavu" bila je tema druge tribine (13. travnja 1993.) na kojoj su uvodničari bili Borko Boranić i Zvonimir Jakobović. Treća tribina održana je 28. svibnja 1993. godine. Prof. dr. Tugomir Šurina, prof. dr. Vladimir Andročec, prof. dr. Krunoslav Pisk i prof. dr. Nikola Ružinski izložili su uvodne besjede o temi "Uloga znanosti u tehnološkom razvitku Hrvatske". Sve održane tribine organizirane su u suradnji s Hrvatskom zajednicom tehničke kulture.

- (c) Hrvatska je zajednica tehničke kulture okupljanjem stručnjaka, održavanjem okruglog stola "Prinosi razvitku tehničke kulture u Hrvatskoj", sažimanjem njegovih rezultata i upoznavanjem javnosti i nositelja javne politike osigurala važnu sastavnicu promjene pogleda na tehničku kulturu i prihvaćanja i tehničke kulture i udruga tehničke kulture važnim čimbenikom tehnološkog razvitka gospodarstva, znanosti i svekolikog života i rada (kulturnog i društvenog razvitka) a time i međunarodne konkurentnosti gospodarstva i sektora usluga te kakvoće života i rada pojedinaca i svih građana Republike Hrvatske.

Ostvarujući svoju zadaću oblikovanja pokreta tehničke kulture Hrvatska je zajednica tehničke kulture, tragom zaključka Okruglog stola, radi osmišljenog djelovanja u okruženju i mobilizacije sveukupnog potencijala potkraj 1992. godine objavila djelo Antuna Petaka "Tehnička kultura u Hrvatskoj - Od početaka tehničkog amaterizma i znanstvenog i tehničkog opismenjavanja do Hrvatske zajednice tehničke kulture". Knjiga je promovirana 10. ožujka 1993. na početku zasjedanja Skupštine zajednice.

Značenje i uloga tog djela su višestruki. Ponajprije, to je prvi cjelovit rad nastao primjenom znanstvenih metoda u kojem su temeljem jedinstvenog pristupa obrađeni korijeni, pojava, razvitak i rezultati svih oblika tehničke kulture u Hrvata i na hrvatskim prostorima u širem prosvjetnom, znanstvenom, kulturnom i gospodarskom kontekstu. Premda je posebna pozornost posvećena prosudbi temeljnih vrijednosti i prinosa hrvatskog korpusa u univerzalnom mjerilu, važnost je djela i u tome što je u njemu uz djelatnost tehničke kulture koja se ostvaruje u obitelji Hrvatske zajednice tehničke kulture obrađena i sveukupna mreža pokreta tehničke kulture i prinosi. Autor je obradio baštinu tehničke kulture i razvojne tendencije, te prvi put u našoj literaturi, iznoseći dotadašnje rezultate vlastitog istraživanja, cjelovito analizirao popularizaciju znanosti i tehnike u Hrvata i pokazao važnu ulogu prednika Hrvatske zajednice tehničke kulture u obnašanju te nadasve zahtjevne zadaće. Potvrđena je plodnost suradnje tzv. laičkog i profesionalnog elementa u popularizaciji i u razvitku tehničke kulture. Uloga se te, nerijetko previđene, djelatnosti i njezina potencijala neposredno potvrdila i u domovinskom ratu odnosno u obrani slobode i suvereniteta Republike Hrvatske. Tome pridonosi visoka informacijska vrijednost štiva.

Drugo, u djelu je posvjedočena razvojna, kulturna i društvena uloga udruga tehničke kulture u nas kao važnog izvora znanja, sposobnosti i vještina.

Treće, autor je surađivao u pripremi djela s više od 120 suradnika i tako pridonio oblikovanju svijesti o integrativnoj zadaći Hrvatske zajednice tehničke kulture u pokretu tehničke kulture.

Naposljetku, iako originalno znanstveno djelo štivo je pisano popularnim jezikom i opremljeno izvorima i poglavljem o preobrazbi i perspektivama organizacije. Rad je time pretpostavka daljnje promocije organizacije i djelatnosti.

- (d) U 1993. izdvaja se sudjelovanje 23 predstavnika Hrvatske zajednice tehničke kulture, Hrvatskog saveza inovatora, Hrvatskog filmskog saveza, Saveza astronautičkih i raketnih organizacija Hrvatske, Hrvatskog radioamaterskog saveza i Hrvatskog saveza informatičara na Drugom svjetskom saboru hrvatske mladeži (Skrad, Dječji dom Alojzija Stepinca, 28.-30. svibnja). Profesionalnom pomoći u pripremi i organizaciji Sabora potvrđene su vlastite mogućnosti, a organiziranim istupom i sudjelovanjem 10 predstavnika na plenarnoj sjednici i u radu grupa te osmišljenom prezentacijom vlastite djelatnosti (izložbe, promocije časopisa "ABC tehnike" i publikacije A. Petaka "Znanstveno i tehničko stvaralaštvo mladeži" i dr.) pridonijelo se uspjehu Sabora i ostvaren utjecaj na odnos hrvatske mladeži spram tehničke kulture i njezine uloge.
- (e) Trajnoj suradnji Hrvatske zajednice tehničke kulture i Hrvatskoga novinarskog društva 1993. je godine pridodana pomoć u oživljavanju rada udruge novinara za znanost i tehničku kulturu. Tako je 20. travnja u prostorijama Zajednice održana skupština Zbora novinara za znanost i tehničku kulturu Hrvatskog novinarskog društva.

6. Suradnja s nositeljima javne politike - potvrda spremnosti i sposobnosti prinosa uređivanju djelatnosti i kreiranja poticajnih mehanizama

Riječ je o spletu zadaća čije ostvarivanje izražava svijest o odgovornosti za razvitak tehničke kulture i za vlastitu perspektivu te samosvijest o vlastitim mogućnostima i potrebi neposrednog sudjelovanja u stvaranju okvira i instrumenata razvitka tehničke kulture.

Na tome su nastojale, premda s različitim intenzitetom, sve članice, a pogotovu Hrvatski savez inovatora.

Na razini Hrvatske zajednice tehničke kulture izdvajaju se ove aktivnosti:

- (a) Sustavnim kontaktiranjem s prosvjetnim vlastima rješavani su problemi položaja i potpore tehničke kulture kao djelatnosti, kao nastavnog predmeta, te koncepcije, izvođenja i potpore izvannastavnih i izvanškolskih znanstvenih i tehničkih aktivnosti mladih, poglavito učenika, i drugih konkretnih oblika obnašanja tehničke kulture.
- (b) U suradnji s Hrvatskim savezom inovatora 14. je veljače 1992. inicirano osnivanje Državnog zavoda za zaštitu industrijskog vlasništva.
- (c) Zbog nepostojanja sistemskog rješenja Ministarstvu je kulture i prosvjete upućena molba da uputom općinama uredi način financiranja javnih potreba u tehničkoj kulturi iz fondova odnosno budžeta općina. Ministarstvo je to učinilo 26. veljače 1992. godine. Važnost tog naputka produljena je i na 1993. godinu do stupanja na snagu Zakona o tehničkoj kulturi.
- (d) Na inicijativu Hrvatske zajednice tehničke kulture formirana je radna grupa za izradu nacrtu

Zakona o tehničkoj kulturi. Radna je grupa radila u sastavu: prof. dr. Ante Markotić, Marija Dujmović, Davor Brunčić, Vesna Lendić-Kasalo, Marijan Prus, Marijan Grgoković, Dubravko Malvić, Vojislav Raušević, Neven Marković i Jovica Todorović. Zadaća je obavljena od 13. do 15. ožujka 1992.

Prijedlog je potom u Hrvatskoj zajednici tehničke kulture višekratno razmatran i doradivan.

- (e) Hrvatska je zajednica tehničke kulture 13. travnja 1992. pokrenula postupak za uvrštenje tehničke kulture u tekst Odluke o osnivanju zaklade "Kraljice Jelene", a potom u Zakon o igrama na sreću. Time je osiguran nastavak financiranja programa unapređenja tehničke kulture iz sredstava ostvarenih priređivanjem igara na sreću (tzv. "lutrijska sredstva").

Temeljem tog rješenja Hrvatska je zajednica tehničke kulture priredila cjelovit zahtjev u kojem su članice iznijele programe razvojnog i javnog karaktera, investicijske programe obnove ratom uništenih i oštećenih objekata i opreme te programe u službi međunarodne afirmacije Republike Hrvatske. Program je izrađen u rujnu 1992. no posebna sredstva za njegovu realizaciju nisu osigurana, jer su "lutrijska sredstva" spojena s Proračunom.

- (f) Zakonodavno-pravnoj komisiji Sabora 21. je siječnja 1993. upućen zahtjev da se Zakon o lokalnoj samoupravi i upravi (Narodne novine, 90/1992.) uskladi s Ustavom Republike Hrvatske dodavanjem riječi "i tehničkoj kulturi" u članku 13. stavak 1. točka 4. i tako ispravi gruba pogreška nanесena tehničkoj kulturi.
- (g) Vladi Republike Hrvatske 26. ožujka 1993. upućena je zamolba da dopuni Odluku o osnivanju Vijeća za mladež kako bi omogućila Hrvatskoj zajednici tehničke kulture sudjelovanje u radu Vijeća, jer se Zajednica organizirano bavi odgojem, obrazovanjem i osposobljivanjem mladih.

7. Primjena Zakona o tehničkoj kulturi

U svezi s donošenjem Zakona o tehničkoj kulturi uslijedio je niz napora u njegovoj primjeni.

- (a) Radi uvida u stanje organizacija tehničke kulture, njihove pretvorbe i osnivanja gradskih i županijskih zajednica tehničke kulture u skladu sa Zakonom održani su **sastanci i savjetovanja u gradovima** na kojima su pored predstavnika organizacija tehničke kulture, sekretara za društvene djelatnosti ili za prosvjetu i kulturu općina, gradova i županija, predstavnika zajednica tehničke kulture općina i gradova sudjelovali i predstavnici Hrvatske zajednice tehničke kulture. Takvi su sastanci održani u Puli (8.-10. travnja), Pazinu (21. srpnja), Dubrovniku (8-11. rujna), Ludbregu (razgovor 1. listopada o temi "Način i pravci razvoja organizacija tehničke kulture u Ludbregu s aspekta primjene Zakona o tehničkoj kulturi"), Splitu (savjetovanje "Položaj i djelovanje udruge tehničke kulture u svjetlu Zakona o tehničkoj kulturi" 21. listopada), Osijeku (savjetovanje "Razvitak djelatnosti tehničke kulture na području Županije osječko-baranjske u uvjetima primjene novog Zakona o tehničkoj kulturi" 23. listopada), Rijeci (29. travnja i 15. listopada) i Varaždinu (5. studenoga).

Osim užega funkcionalnog značenja ti su skupovi imali i promičbenu vrijednost i otvorili pitanja na koja u primjeni Zakona, želi li se ostvariti pretvorba, ima biti odgovoreno.

- (b) Radi osnivanja županijskih zajednica tehničke kulture, oživljavanja i unapređenja rada udruga i djelatnosti na području županija Izvršni je odbor Hrvatske zajednice tehničke kulture 20. svibnja i 29. rujna 1993. godine imenovao povjerenike za županije sa zadaćom da steknu uvid u stanje, potaknu sredine na pretvorbu i pruže im potrebnu pomoć.
- (c) Obnašajući svoju zadaću iz Zakona Hrvatska je zajednica tehničke kulture osnovala **Radnu grupu za izradu prijedloga kriterija i rokova za utvrđivanje programa zadovoljavanja javnih potreba jedinica lokalne samouprave i Republike Hrvatske**. Radna grupa djeluje u sastavu: Marija Dujmović, voditeljica, Borko Boranić, Zlatko Kamenić, Vlado Korbar, Vesna Lendić-Kasalo, Dubravko Malvić, Ljiljana Marić-Krnić, Antun Petak, Vojislav Raušević, Vera Robić-Škarica, Marica Srbljanin i Zdenka Terek. Na dva sastanka (12. i 20. listopada 1993.) grupa je, temeljem priređenih podloga, utvrdila: ogledni primjerak elemenata za izradu kriterija za utvrđivanje programa zadovoljavanja javnih potreba jedinica lokalne samouprave i uprave u tehničkoj kulturi (podlogu je priredio V. Korbar) dostavljene 18. listopada zajednicama tehničke kulture u jedinicama lokalne samouprave i povjerenicima Hrvatske zajednice tehničke kulture za osnivanje županijskih zajednica tehničke kulture, te Nacrt kriterija i rokova za utvrđivanje programa zadovoljavanja javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi (podlogu su pripremili V. Lendić-Kasalo i A. Petak), koji je 21. listopada upućen Ministarstvu kulture i prosvjete Republike Hrvatske. Time se pridonijelo provedbi norme u članku 22. Zakona.
- (d) U Hrvatskoj su zajednici tehničke kulture ostvareni ili u tijeku i drugi zadaci u svezi s primjenom Zakona i pripremom provedbenih propisa. Tako njezini predstavnici sudjeluju u pripremi Pravilnika o uvjetima za obavljanje djelatnosti tehničke kulture, te stručnoj spremi djelatnika koji obavljaju stručne poslove u tehničkoj kulturi, pripremi propisa o nagrađivanju i drugome.
- (e) Tragom dosadašnjim napora na preobrazbi i obveza u svezi s primjenom Zakona Izvršni je odbor Hrvatske zajednice tehničke kulture 29. rujna 1993. godine odlučio da se **organizira savjetovanje "Temeljna pitanja primjene Zakona o tehničkoj kulturi"**. Savjetovanje se organizira 13. studenoga 1993. zbog otvorenih pitanja u primjeni Zakona, potrebe pružanja pomoći i utvrđivanja operativnog programa i organizacije provedbe Zakona, poticanja oživljavanja, preobrazbe (ustroja i udruživanja) udruga tehničke kulture na novim osnovama, te razmatranja pretvorbe vlasništva i financiranja javnih potreba u tehničkoj kulturi. Kako bi se te nakane ostvarile, formiran je organizacijski odbor i osigurane podloge i uvodna izlaganja nositelja obrade temeljnih pitanja na savjetovanju. Temeljna pitanja koja se obrađuju jesu: pristup i okviri primjene Zakona s posebnim osvrtom na pretvorbu vlasništva u tehničkoj kulturi (Marijan Prus), preobrazba društvenih organizacija u udruge u tehničkoj kulturi (Vesna Lendić-Kasalo), javne potrebe u tehničkoj kulturi i kriteriji njihova utvrđivanja (Antun Petak), te program javnih potreba u tehničkoj kulturi i njegovo financiranje (Vinko Mladineo).

Savjetovanje ima poticajnu, instruktivnu i izvedbeno-organizacijsku narav.

Sudionici su dužnosnici zakonodavne i izvršne vlasti (uključujući sekretare društvenih djelatnosti županija, Grada Zagreba i gradova), te predstavnici Hrvatske zajednice tehničke kulture, nacionalnih saveza udruga tehničke kulture i gradskih zajednica tehničke kulture u sjedištima županija.

Zagreb, 5. studenoga 1993. Antun Petak

ZAKON O TEHNIČKOJ KULTURI

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom uređuje se djelatnost tehničke kulture koja obuhvaća: odgoj, obrazovanje i osposobljavanje za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina, inventivni rad i širenje znanstvenih i tehničkih dostignuća.

Temeljni ciljevi djelatnosti su: razvitak i promičba tehničke kulture, poticanje na stvaralački i znanstveni rad, tehnički odgoj i obrazovanje, znanstveno i tehničko opismenjivanje, posebno mladih.

Članak 2.

U smislu ovoga zakona:

- odgoj, obrazovanje i osposobljavanje za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina obuhvaća izvanastavno i izvanškolsko djelovanje mladeži na razvijanju sposobnosti, znanja i vještina za znanstveno-tehničko i radno-proizvodno stvaralaštvo, informatičko opismenjivanje i primjenu suvremenih informatičkih tehnologija, brže usvajanje i razmjenu informacija, te osposobljavanje djelatnika za razvijanje radnih sposobnosti, proširivanje znanja i stvaranje uvjeta za znanstveno-tehničko i radno-proizvodno stvaralaštvo, uključujući korištenje informatičke opreme i sustava u procesu rada;

- inventivni rad obuhvaća stvaralačke radnje izravno usmjerene na razvoj i uvođenje novih ili unapređivanje postojećih proizvoda, uređaja, materijala, proizvodnih postupaka, metoda i usluga koji koriste

rezultate temeljnih i primijenjenih istraživanja, te postojećih znanja i iskustava u gospodarstvu i svim područjima društvenog života;

- širenje znanstvenih i tehničkih dostignuća obuhvaća znanstveno i tehničko opismenjivanje građana za primjenu znanstvenih i tehnoloških dostignuća u promicanju tehnološkog razvitka gospodarstva, znanosti i svekolikog života i rada, te poticanje sklonosti i sposobnosti za tehničko stvaralaštvo.

Članak 3.

Djelatnost tehničke kulture obavljaju udruge tehničke kulture, poduzeća i druge pravne osobe te građani samostalnim osobnim radom.

Uvjete za obavljanje djelatnosti tehničke kulture, te stručnu spremu djelatnika koji obavljaju stručne poslove u tehničkoj kulturi propisuje ministar kulture i prosvjete.

Članak 4.

Osnovu financiranja u tehničkoj kulturi čine sredstva ostvarena vlastitom djelatnošću, prodajom usluga na tržištu, članarinom, donacijom ili iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

Zakonom i na osnovi zakona određuju se aktivnosti, poslovi i djelatnosti u tehničkoj kulturi koji predstavljaju javne potrebe, a financiraju se osim sredstvima iz stavka 1. ovoga članka, i sredstvima Državnog proračuna, proračuna županije, Grada Zagreba, grada i općine.

Djelatnosti tehničke kulture financiraju se i iz sredstava ostvarenih priređivanjem igara na sreću i zabavnih igara.

II. OBAVLJANJE DJELATNOSTI TEHNIČKE KULTURE

1. Udruge tehničke kulture

Članak 5.

Udruge tehničke kulture oblik su slobodnog udruživanja građana, a osnivaju se, ustrojavaju, djeluju i prestaju u skladu s propisima kojima se uređuje slobodno udruživanje građana, ako ovim zakonom, za pojedina pitanja, nije drukčije određeno.

Svoje ustrojstvo i način djelovanja udruge tehničke kulture uređuju statutom i drugim aktom u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Udruge tehničke kulture imaju svojstvo pravne osobe koje stječu upisom u registar kod nadležnog tijela državne uprave.

Članak 6.

Udruge tehničke kulture su neprofitne pravne osobe.

Udruge tehničke kulture mogu, radi ostvarivanja svojih ciljeva i zadaća, te radi pribavljanja sredstava, neposredno obavljati gospodarske i druge djelatnosti u skladu s propisima.

Udruge tehničke kulture mogu radi stjecanja sredstava za ostvarivanje svojih ciljeva i zadaća utvrđenih statutom, u skladu sa zakonom, osnovati poduzeće za obavljanje gospodarske djelatnosti.

Članak 7.

Udruga tehničke kulture koja obavlja poslove obrazovanja ili osposobljavanja za stjecanje izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina, izdaje polaznicima uvjerenje čiji oblik i sadržaj propisuje ministar kulture i prosvjete.

Članak 8.

Udruge tehničke kulture mogu za osnovne i srednje škole izvoditi nastavne i izvannastavne programe tehničkog, tehnološkog i informatičkog obrazovanja u skladu sa zakonom.

2. Poduzeća i druge pravne osobe

Članak 9.

Djelatnost tehničke kulture mogu obavljati poduzeća i druge pravne osobe.

U obavljanju djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka poduzeća i druge pravne osobe izdaju polaznicima uvjerenja za stjecanje izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina, čiji oblik i sadržaj propisuje ministar kulture i prosvjete.

3. Samostalni rad

Članak 10.

Djelatnost tehničke kulture samostalnim radom (u daljnjem tekstu: samostalna djelatnost) mogu obavljati:

1. inventivni djelatnici

2. osobe koje imaju odgovarajuću stručnu spremu ili su stručno osposobljene za obavljanje poslova u odgojno obrazovnoj djelatnosti tehničke kulture.

Članak 11.

Inventivni djelatnici mogu obavljati samostalnu djelatnost ako su upisani u registar inventivnih djelatnika Hrvatskog saveza inovatora.

Inventivni djelatnici stvaraju izume, tehnička unapređenja, racionalizacije i druge oblike inovacija.

Članak 12.

Osobe koje samostalnom djelatnošću obavljaju stručne poslove u djelatnosti tehničke kulture putem seminara, tečajeva, instrukcija i sl., izvode programe obrazovanja i osposobljavanja građana za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina.

U obavljanju djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost izdaju polaznicima uvjerenja čiji oblik i sadržaj propisuje ministar kulture i prosvjete.

Članak 13.

Osoba koja namjerava obavljati samostalnu djelatnost dužna je prijaviti njezin početak s podacima o vrsti poslova, stručnoj spremi, odnosno stručnoj osposobljenosti, poslovnom prostoru, djelatnicima i njihovoj stručnoj spremi, odnosno stručnoj osposobljenosti i tvrtku pod kojom će se djelatnost obavljati, upravnom tijelu nadležnom za poslove tehničke kulture općine, odnosno grada na čijem će se području djelatnost obavljati, odnosno Grada Zagreba, a ako će djelatnost obavljati na području više općina odnosno gradova upravnom tijelu nadležnom za poslove tehničke kulture općine, odnosno grada u kojem ima prebivalište.

Obavljanje samostalne djelatnosti može započeti tek nakon upisa u registar koji vodi upravno tijelo iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 14.

Pravo na obavljanje samostalne djelatnosti prestaje odjavom obavljanja djelatnosti ili rješenjem o zabrani obavljanja djelatnosti što ga donosi nadležno upravno tijelo iz članka 13. ovoga zakona u slučajevima predviđenim zakonom.

Članak 15.

Osoba koja obavlja samostalnu djelatnost može na stručnim poslovima zaposliti djelatnike koji ispunjavaju uvjete utvrđene propisom iz članka 3. stavka 2. ovoga zakona.

Članak 16.

Na obavljanje samostalne djelatnosti na odgovarajući način se primjenjuju odredbe zakona kojima se uređuje samostalno obavljanje gospodarskih djelatnosti samostalnim radom, a ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga zakona.

III. JAVNE POTREBE U PODRUČJU TEHNIČKE KULTURE

Članak 17.

Republika Hrvatska, županije, Grad Zagreb, gradovi i općine donose programe javnih potreba

u tehničkoj kulturi, te za njihovo provođenje osiguravaju sredstva iz svojih proračuna, u skladu s ovim zakonom.

Pri utvrđivanju javnih potreba iz stavka 1. ovog članka polazi se od potreba i mogućnosti tržišnih odnosa i postignuća u tehničkoj kulturi.

Članak 18.

Javne potrebe Republike u tehničkoj kulturi za koje se sredstva osiguravaju i iz Državnog proračuna jesu aktivnosti, poslovi i djelatnosti u svezi s djelovanjem Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza tehničke kulture i to:

1. obrazovanjem i osposobljavanjem za stjecanje izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina;
2. programima smotri, natjecanja i izložbi od interesa za Republiku Hrvatsku;
3. međunarodnom suradnjom;
4. informativno-nakladničkom i nakladničkom djelatnošću od interesa za Republiku;
5. istraživačko-razvojnim i stručnim radom na obrazovanju i osposobljavanju stručnih djelatnika i inovatora;
6. informacijskim sustavom od interesa za Republiku;
7. nagradom tehničke kulture;
8. nabavom opreme i održavanjem objekata tehničke kulture od interesa za Republiku;
9. poticanjem i promicanjem tehnoloških inovacija kao nacionalnih dostignuća;
10. organiziranjem promaknuća hrvatskih tehnoloških inovacija u inozemstvu.

Program javnih potreba iz stavka 1. ovoga članka donosi Sabor Republike Hrvatske, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, zajedno s Državnim proračunom.

Članak 19.

Sredstva za financiranje javnih potreba iz stavka 1. članka 18. ovoga zakona izdvajaju se iz

Državnog proračuna na račun Ministarstva kulture i prosvjete koje raspolaže tim sredstvima.

Članak 20.

Javne potrebe jedinica lokalne samouprave u tehničkoj kulturi za koje se sredstva osiguravaju i iz proračuna županije, Grada Zagreba, grada i općine jestu aktivnosti, poslovi i djelatnosti lokalnog značenja koje one utvrde kao svoje javne potrebe u svezi sa djelovanjem zajednica i saveza tehničke kulture, koji se osnivaju za područje Grada Zagreba, županije općina i gradova, te udruga tehničke kulture i to:

1. poticanjem i promicanjem tehničke kulture;

2. programima odgoja, obrazovanja i osposobljavanja djece i mladeži za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina;

3. specifičnim programima odgoja, obrazovanja i osposobljavanja djece i mladeži za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina koji obuhvaćaju darovitu i hendikepiranu djecu;

4. programima prekvalifikacije i dokvalifikacije djelatnika i programima organiziranja inventivnog rada;

5. organiziranjem promaknuća tehnoloških inovacija (izložbi, sajмова i sl.);

6. nabavkom opreme i održavanjem objekata tehničke kulture od interesa za županiju, Grad Zagreb, grad i općinu.

Program javnih potreba u tehničkoj kulturi iz stavka 12. ovoga članka donosi predstavničko tijelo županije, Grada Zagreba, grada i općine, na prijedlog njihovih poglavarstava, zajedno s godišnjim proračunom.

Članak 21.

Sredstva za financiranje javnih potreba iz članka 20. ovoga zakona izdvajaju se iz proračuna županije, grada Zagreba, grada i općine na račun

upravnog tijela tih jedinica lokalne samouprave nadležnog za poslove tehničke kulture, koje raspolaže tim sredstvima.

Članak 22.

Ministar kulture i prosvjete na prijedlog Hrvatske zajednice tehničke kulture propisat će kriterije i rokove za utvrđivanje programa javnih potreba i osiguravanje sredstava iz članka 18. stavka 1. ovoga zakona, način njihova raspoređivanja i dodjele, te način praćenja njihova korištenja.

Poglavarstvo županije, Grada Zagreba, grada i općine nadležno za poslove tehničke kulture, propisat će kriterije i rokove za utvrđivanje programa javnih potreba i osiguravanje sredstava iz članka 20. ovoga zakona, način njihova raspoređivanja i dodjele, te način praćenja njihova korištenja.

Članak 23.

Županija donosi program javnih potreba u tehničkoj kulturi od zajedničkog interesa za općine i gradove na njenom području, odnosno županiju kao cjelinu, usklađuje interese i poduzima aktivnosti radi ravnomjernog razvitka tehničke kulture općina i gradova na području županije i županije kao cjeline, te utvrđuje odnose u financiranju tehničke kulture na području županije.

Grad Zagreb donosi program javnih potreba u tehničkoj kulturi od interesa za Grad Zagreb kao cjelinu.

Županija, odnosno Grad Zagreb svojim programom javnih potreba u tehničkoj kulturi osigurava sredstva za zajednice i saveze tehničke kulture koji su od interesa za županiju odnosno Grad Zagreb.

Članak 24.

Ministarstvo kulture i prosvjete, te poglavarstva županija, grada Zagreba, grada i općine, mogu povjeriti Hrvatskoj zajednici tehničke kulture, odnosno drugom udruženju udruga tehničke kulture, određene stručne poslove u svezi s proračunskim financiranjem tehničke kulture.

IV. ZAJEDNICE I SAVEZI TEHNIČKE KULTURE

Članak 25.

Radi ostvarivanja zajedničkih potreba i interesa udruga tehničke kulture, te ukupnih aktivnosti u tom području, osnivaju se zajednice i savezi tehničke kulture.

Zajednice tehničke kulture osnivaju se za područje županije i Grada Zagreba.

Zajednica tehničke kulture može se osnovati i za područje grada prema uvjetima iz članka 28. stavka 1. ovoga zakona.

Savezi tehničke kulture osnivaju se na području županije, Grada Zagreba i grada kao strukovni savezi udruga tehničke kulture odgovarajućeg područja (grane) tehničke kulture.

Savezi tehničke kulture osnivaju se na području Republike kao nacionalni savezi udruga tehničke kulture.

Hrvatska zajednica tehničke kulture osniva se kao najviše nacionalno tijelo tehničke kulture čija je djelatnost od značenja za promicanje svekolike tehničke kulture u Republici Hrvatskoj.

Članak 26.

Zajednice i savezi tehničke kulture iz članka 25. stavka 2, 3. i 4. ovoga zakona imaju stvojestvo pravne osobe i upisuju se u registar upravnog tijela županije, Grada Zagreba, odnosno grada nadležnog za tehničku kulturu.

Nacionalni savezi udruga tehničke kulture i Hrvatska zajednica tehničke kulture imaju svojstvo pravne osobe i upisuju se u registar koji vodi Ministarstvo uprave.

Članak 27.

Članovi zajednice i saveza tehničke kulture, sukladno njihovim statutima mogu biti i druge pravne osobe koje ostvaruju programe tehničke kulture u skladu s ovim zakonom.

Udruge tehničke kulture slobodno se udružuju

u zajednice i saveze tehničke kulture.

Članak 28.

Zajednica tehničke kulture županije, Grada Zagreba, odnosno grada osniva se ako na području županije, Grada Zagreba, odnosno grada djeluju najmanje tri udruge tehničke kulture različitog područja (grane) tehničke kulture.

Nacionalni savez tehničke kulture osniva se ukoliko na području Republike Hrvatske djeluju najmanje tri udruge tehničke kulture istog područja (grane) tehničke kulture.

U jednom području (grani) tehničke kulture može se osnovati samo jedan nacionalni savez tehničke kulture.

Članak 29.

Zajednice i savezi tehničke kulture potiču i promiču ukupne aktivnosti tehničke kulture i odgovarajuća područja (grane) tehničke kulture na području županije, Grada Zagreba i grada, odnosno za područje Republike, usklađuju aktivnosti svojih članica, skrbe o unapređivanju stručnog rada i osposobljavanju stručnih djelatnika, te unapređenju dostignuća u tehničkoj kulturi, a mogu obavljati i gospodarske, društvene i druge izvangospodarske aktivnosti, koje u skladu sa zakonom mogu obavljati udruge tehničke kulture.

Članak 30.

Hrvatska zajednica tehničke kulture je najviše nacionalno tijelo tehničke kulture u koje se udružuju županijske zajednice tehničke kulture i zajednice tehničke kulture Grada Zagreba, i gradske zajednice tehničke kulture, nacionalni savezi tehničke kulture i institucije čija je djelatnost od značenja za promicanje tehničke kulture u Republici Hrvatskoj.

Članak 31.

Hrvatska zajednica tehničke kulture svojim statutom određuje ustrojstvo i način rada, članstvo i način ostvarivanja prava i obveza članova, te druga

pitanja u svezi s djelokrugom i zadaćama Hrvatske zajednice tehničke kulture u skladu sa zakonom.

Zadaće se Hrvatske zajednice tehničke kulture da:

- potiče i promiče svekoliku djelatnost tehničke kulture u Republici Hrvatskoj,
- sudjeluje u utvrđivanju i ostvarivanju politike promicanja tehničke kulture u Republici,
- predlaže program svekolikih aktivnosti u tehničkoj kulturi, te sudjeluje u utvrđivanju prijedloga programa javnih potreba tehničke kulture u Republici Hrvatskoj sukladno članku 18. ovoga zakona,
- usklađuje aktivnosti nacionalnih saveza organizacija tehničke kulture na ostvarivanju svekolikog razvoja tehničke kulture,
- djeluje na promicanju stručnog rada u tehničkoj kulturi i skrbi o osposobljavanju djelatnika u tehničkoj kulturi,
- obavlja i druge zadaće koje su utvrđene ovim zakonom i drugim propisima.

Članak 32.

Zajednicama tehničke kulture, savezima tehničke kulture i Hrvatskom zajednicom tehničke kulture upravlja skupština koju čine predstavnici članica zajednica odnosno saveza.

Statutom zajednice i saveza tehničke kulture uređuju se pitanja njihova ustrojstva, djelokruga i načina rada skupštine zajednice i saveza tehničke kulture, te druga pitanja u svezi s njihovim radom i zadaćama.

V. INFORMACIJSKI SUSTAV

Članak 33.

U djelatnosti tehničke kulture uspostavljaju se evidencije:

1. udruga tehničke kulture;
2. poduzeća i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost tehničke kulture;
3. osobe koje samostalnim radom obavljaju

djelatnost tehničke kulture;

4. inventivnih djelatnika;
5. sustava smotri, natjecanja i izložbi;
6. informativno-nakladničke i nakladničke djelatnosti.

Evidencije iz točke 1, 2. i 3. vodi Ministarstvo kulture i prosvjete.

Evidencije iz točke 4, 5. i 6. vodi Hrvatska zajednica tehničke kulture.

VI. NADZOR

Članak 34.

Nadzor nad stručnim radom u tehničkoj kulturi je sustavno i organizirano praćenje stručnog rada u udrugama tehničke kulture, poduzećima i drugim pravnim osobama koje obavljaju djelatnost tehničke kulture i kod osoba koje samostalnim osobnim radom obavljaju djelatnost tehničke kulture.

Osobe koje će obavljati stručni nadzor prema stavku 1. ovoga članka određuje Ministarstvo kulture i prosvjete po pribavljenom mišljenju i drugih ministarstava kada se radi o područjima djelovanja udruga tehničke kulture iz njihova djelokruga.

Članak 35.

Upravni nadzor nad udrugama tehničke kulture, poduzećima i drugim pravnim osobama koje obavljaju djelatnost tehničke kulture provodi upravno tijelo županije, Grada Zagreba, grada, odnosno općine nadležno za poslove tehničke kulture.

Upravni nadzor nad radom Hrvatske zajednice tehničke kulture, nacionalnih saveza tehničke kulture te drugih pravnih i fizičkih osoba u tehničkoj kulturi od interesa za Republiku obavlja Ministarstvo kulture i prosvjete.

Članak 36.

Ako se u vršenju upravnog nadzora utvrdi da nisu ispunjeni zakonski i drugi uvjeti utvrđeni

za obavljanje djelatnosti tehničke kulture, upravno tijelo iz članka 35. ovoga zakona odredit će rok u kome se moraju otkloniti utvrđeni nedostaci, a ako ti nedostaci ne budu otklonjeni može donijeti rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti tehničke kulture.

VII. DRŽAVNA NAGRAĐA TEHNIČKE KULTURE

Članak 37.

Za iznimna postignuća u djelatnosti tehničke kulture pojedincima, udrugama tehničke kulture, poduzećima i drugim pravnim osobama dodjeljuje se Državna nagrada tehničke kulture Faust Vrančić (u daljnjem tekstu: Državna nagrada Faust Vrančić).

Članak 38.

Nagrada Faust Vrančić dodjeljuje se kao godišnja i kao nagrada za životno djelo.

Godišnje se dodjeljuje samo jedna nagrada za životno djelo.

Nagrada Faust Vrančić dodjeljuje se u obliku priznanja i u novcu.

Sredstva za dodjeljivanje Nagrade Faust Vrančić osiguravaju se u Državnom proračunu i vode se na računu Ministarstva kulture i prosvjete.

Članak 39.

Nagradu Faust Vrančić dodjeljuje Odbor za dodjelu Nagrade Faust Vrančić, koji ima predsjednika i šest članova, a imenuje ih Sabor Republike Hrvatske iz reda istaknutih djelatnika u tehničkoj kulturi na prijedlog ministra kulture i prosvjete.

Jednog od članova Odbora iz stavka 1. ovoga članka Sabor Republike Hrvatske imenuje iz reda članova Odbora za naobrazbu, znanost, kulturu i šport Zastupničkog doma Sabora Republike Hrvatske.

Članak 40.

Pravilnikom o Nagradi Faust Vrančić pobliže se uređuju uvjeti za dodjelu Nagrade, način rada Odbora, te druga pitanja u svezi s Nagradom.

Pravilnik o Nagradi Faust Vrančić donosi ministar kulture i prosvjete nakon pribavljenog mišljenja Odbora za naobrazbu, znanost, kulturu i šport Zastupničkog doma Sabora Republike Hrvatske.

Stručne i administrativno-financijske poslove za Odbor obavlja Ministarstvo kulture i prosvjete.

VIII. KAZNE NE ODREDBE

Članak 41.

Novčanom kaznom od 400 do 800 DEM u dinarskoj protuvrijednosti kaznit će se za prekršaj pravna osoba ili građanin ako:

1. započne obavljati djelatnost tehničke kulture mimo uvjeta utvrđenih zakonom i propisom Ministarstva kulture i prosvjete (članak 3, stavak 2. i članak 13. stavak 2);

2. izda uvjerenje protivno odredbama ovoga zakona (članak 7, članak 9. stavak 2. i članak 12. stavak 2);

Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 100 do 500 DEM u dinarskoj protuvrijednosti i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Imovinska dobit ostvarena prekršajem iz stavka 1. točka 1. ovoga članka oduzet će se.

Za drugi učinjen prekršaj iz stavka 1. točka 1. i 2. ovoga članka, uz naplatu novčane kazne, oduzet će se dozvola za obavljanje djelatnosti do šest mjeseci, a za treći put učinjen prekršaj izreći će se kazna trajnog oduzimanja dozvole za obavljanje djelatnosti.

IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 42.

Postojeće društvene organizacije tehničke kulture uskladit će svoju organizaciju i akte s odredbama ovoga zakona u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Postojeći savezi tehničke kulture i Hrvatska

zajednica tehničke kulture uskladit će svoju organizaciju i akte s odredbama ovoga zakona u roku od 6 mjeseci od dana njegova stupanja na snagu.

Članak 43.

Ministar kulture i prosvjete donijet će propise za koje je ovlašten ovim zakonom u roku od 60 dana od dana njegova stupanja na snagu.

Poglavarstva jedinica lokalne samouprave i uprave i Grada Zagreba donijeti će akte iz članka 22. stavak 2. ovog zakona u roku od 60 dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Članak 44.

Sabor Republike Hrvatske može, u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, utvrditi da je određeni objekt, odnosno druga nekretnina tehničke kulture u društvenom vlasništvu na kojima pravo raspolaganja imaju organizacije tehničke kulture od interesa za Republiku te odlučiti da postaje vlasništvo Republike Hrvatske.

Predstavničko tijelo županije, odnosno Grada Zagreba može, u roku od 90 dana od dana isteka zadnjeg dana roka iz stavka 1. ovoga članka, utvrditi da je određeni objekt odnosno druga nekretnina tehničke kulture u društvenom vlasništvu na kojoj pravo raspolaganja imaju organizacije tehničke kulture, od interesa za razvoj tehničke kulture u županiji, odnosno Gradu Zagrebu i odlučiti da postaje vlasništvom županije odnosno grada Zagreba.

Objekti odnosno druge nekretnine tehničke kulture za koje nije donesena odluka iz stavka 1. i 2. ovoga članka, postaju vlasništvo grada odnosno općine ukoliko predstavničko tijelo grada ili općine u roku od 60 dana od dana isteka roka iz stavka 2. ovoga članka ne odluči da ti objekti postanu vlasništvo udruge tehničke kulture koja je pravni sljednik odgovarajuće društvene organizacije tehničke kulture koja je tom imovinom raspolagala kao sredstvima u društvenom vlasništvu.

Udruga tehničke kulture, ustrojena prema odredbama ovoga zakona, postaje vlasnik objekata i drugih nekretnina iz stavka 3. ovoga članka, kao i drugih sredstava u društvenom vlasništvu kojima

je raspolagala kao društvena organizacija tehničke kulture.

Do isteka rokova iz stavaka 1, 2. i 3. ovoga članka postojeće društvene organizacije tehničke kulture, odnosno udruge tehničke kulture osnovane kao udruženja građana, pravni sljednici postojećih društvenih organizacija, imaju pravo koristiti i upravljati imovinom, uz uvjet da objekte i nepokretnu imovinu, kao i druga sredstva velike vrijednosti ne mogu otuđiti iz društvenog vlasništva.

Objektima odnosno drugim nekretninama na kojima su prema odredbama stavka 1. do 3. ovoga članka vlasništvo stekli Republika, županija, Grad Zagreb, grad ili općina ne može se mijenjati namjena i dat će se na korištenje udrugama tehničke kulture koje su prema odredbi članka 42. ovoga zakona pravni sljednici organizacija tehničke kulture koje su bile nositelji prava raspolaganja na tim objektima odnosno drugim nekretninama.

Udruga tehničke kulture, koja prema odredbama ovoga članka postane vlasnikom objekata i drugih nekretnina tehničke kulture, te objekte i nekretnine ne može otuđiti iz svojeg vlasništva niti im mijenjati namjenu bez suglasnosti poglavarstva općine odnosno grada koji je odlučio o vlasništvu objekta prema odredbi stavka 3. ovoga članka a u slučaju prestanka i zabrane djelovanja udruge tehničke kulture, ti objekti, druge nekretnine i sredstva postaju vlasništvo općine odnosno grada na području na kojem se nalaze.

Članak 45.

Odredbe članka 44. ovoga zakona odgovarajuće se primjenjuju i na imovinu saveza i zajednica tehničke kulture te Hrvatske zajednice tehničke kulture.

Članak 46.

Danom stupanja na snagu ovoga zakona prestaje važiti Zakon o tehničkoj kulturi ("Narodne novine", br. 41/80).

Članak 47.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

KRITERIJI I ROKOVI ZA UTVRĐIVANJE PROGRAMA ZADOVOLJAVANJA JAVNIH POTREBA REPUBLIKE HRVATSKE U TEHNIČKOJ KULTURI

I. UVOD

Zakon o tehničkoj kulturi (NN 76/93.) u članku 18., a tragom određenja djelatnosti tehničke kulture u člancima 1. i 2., navodi da javne potrebe Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi za koje se sredstva osiguravaju i iz državnog proračuna jesu djelatnosti, aktivnosti i poslovi u svezi s djelovanjem Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza tehničke kulture i to:

1. obrazovanje i osposobljavanje za stjecanje izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina;
2. programi smotri, natjecanja i izložbi od interesa za Republiku Hrvatsku;
3. međunarodna suradnja;
4. informativno-nakladnička i nakladnička djelatnost od interesa za Republiku;
5. istraživačko-razvojni i stručni rad na obrazovanju i osposobljavanju stručnih djelatnika i inovatora;
6. informacijski sustav od interesa za Republiku;
7. nagrada tehničke kulture;
8. nabava opreme i održavanje objekata tehničke kulture od interesa za Republiku;
9. poticanje i promicanje tehnoloških inovacija kao nacionalnih dostignuća;
10. organiziranje promaknuća hrvatskih tehnoloških inovacija u inozemstvu.

Program zadovoljavanja javnih potreba iz stavka 1. članka 18. donosi Sabor Republike Hrvatske, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, zajedno s državnim proračunom.

II. POLAZIŠTA ZA UTVRĐIVANJE KRITERIJA ZA FINANCIRANJE JAVNIH POTREBA REPUBLIKE HRVATSKE U TEHNIČKOJ KULTURI

Zakon o tehničkoj kulturi u članku 22. stavak 1. obvezuje ministra kulture i prosvjete da na prijedlog Hrvatske zajednice tehničke kulture propiše kriterije i rokove za utvrđivanje programa javnih potreba i osiguravanje sredstava iz članka 18. stavak 1. Zakona, način njihova raspoređivanja i dodjele, te način praćenja njihova korištenja.

Kriteriji su pretpostavka i uporište za oblikovanje cjelovitog programa zadovoljavanja javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi. Prigodom njihova propisivanja valja voditi računa o nekoliko ključnih elemenata:

1. U djelatnosti tehničke kulture iz proračuna se financiraju funkcionalni rashodi (programi), osobni rashodi (plaće profesionalnih djelatnika) i investicijska ulaganja u objekte tehničke kulture.

2. Iz državnog proračuna mogu se (su)financirati samo one djelatnosti, aktivnosti i poslovi odnosno programi koji su nesporna javna potreba i čije financiranje osigurava optimum standarda djelatnosti Hrvatske zajednice tehničke kulture i posebna obilježja i potrebe nacionalnih saveza tehničke kulture, pri čemu naročito treba voditi računa o:

- razvitku tehničke kulture kao temelja različitih elemenata tehničko-tehnološkog znanja, slabo kodificiranog znanja i znanja "kako učiti", stavova i vrijednosti zaposlenih i pučanstva, koji su kao znanja šireg profila uvjet svagdašnjeg života i korištenja potencijala znanjem intenzivnih tehnologija, odnosno primjene znanstvenih i tehničkih dostignuća u promicanju tehnološkog razvitka gospodarstva, znanosti i svekolikog života i rada (međunarodne konkurentnosti gospodarstva i sektora usluga te kakvoće života pojedinaca i svih građana Republike Hrvatske),
- omogućivanju udruživanja građana i stvaranju primjerenih programskih, organizacijskih i infrastrukturnih okvira radi što uspješnijeg zajedničkog ostvarivanja interesa i potreba u tehničkoj kulturi,
- potrebama razvitka tehničke kulture kao djelatnosti i pokreta u državi,
- preferiranju razvojnih programa u tehničkoj kulturi, osobito znanstvenog i tehničkog opismenjivanja građana, te poticanja sklonosti i sposobnosti za tehničko stvaralaštvo zaposlenog pučanstva i po ciljevima i sadržaju istovjetnih a po načinu izvedbe primjerenih programa namijenjenih djeci i mladeži,
- očuvanju kontinuiteta stvaranja iznimno vrijednih tehničkih dostignuća udruga tehničke kulture i pojedinaca, odnosno o razvoju i uvođenju novih ili unapređivanju postojećih proizvoda, uređaja, materijala, proizvodnih postupaka, metoda i usluga koji koriste rezultate temeljnih i primijenjenih istraživanja, a osiguravaju najpotpunije iskorištavanje postojećih znanja i iskustava u gospodarstvu i svim područjima društvenog života, te jačanje vlastite tehničko-tehnološke neovisnosti i očuvanje vlastitog nacionalnog identiteta,
- obnovi u domovinskom ratu oštećenih ili uništenih objekata i opreme udruga tehničke kulture,
- zaštiti kapitalnih objekata tehničke kulture od posebnog značaja za Republiku,
- međunarodnoj afirmaciji hrvatskih prinosa u tehničkoj kulturi, Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza tehničke kulture.

U kojoj mjeri neki program zadovoljava kriterije javnih potreba u tehničkoj kulturi na državnoj razini prosuđuje se postupkom vrednovanja programa u kojem se propituje koliko taj program pridonosi ostvarivanju ciljeva djelatnosti tehničke kulture utvrđenih u stavku 2. članka 1. Zakona, i to:

- razvitku i promičbi tehničke kulture,
- poticanju za stvaralački i znanstveni rad,
- tehničkom odgoju i obrazovanju, te

- znanstvenom i tehničkom opismenjivanju, posebice mladih.

Programi koji se vrednuju prema ovim kriterijima moraju biti priređeni štujući najviše standarde konkretnog područja tehničke kulture, odnosno unutarnje kriterije kakvoće.

3. Kriteriji imaju biti usklađeni s mogućnostima državnog proračuna.

4. Kriteriji obasižu svrhe odnosno prioritete Republike Hrvatske koji se programima, djelatnostima i poslovima okvirno određenim člankom 18. stavak 1. imaju postići, opseg javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi i udjel sredstava koja se iz državnog proračuna osiguravaju kako bi se određeni program, posao i djelatnost izveli. U područjima tehničke kulture gdje nije moguće utvrditi objektivne i egzaktne kriterije vrednovanja primjenjuju se opća pravila i postupci.

5. Opseg javnih potreba utvrđen je polazeći od potreba i mogućnosti uspostavljanja tržišnih odnosa i od osobitosti postignuća u djelatnosti tehničke kulture (članak 17. Zakona), tj. prosudbe stupnja u kojem se izvedbom određenog programa zadovoljavaju javne i privatne potrebe u tehničkoj kulturi. Pod javnim se potrebama razumijevaju samo one na razini Republike Hrvatske, a pod privatnim potrebe građana, tržišnog gospodarstva i svih drugih nedržavnih organizama.

Javne se potrebe Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi financiraju iz državnog proračuna i sredstava ostvarenih priređivanjem igara na sreću i zabavnih igara. U troškovniku programa kojima se pored javnih zadovoljavaju i privatne potrebe podnositelji zahtjeva za potporu iz državnog proračuna, temeljem stavka 2. članka 4. Zakona, dužni su pružiti podatke o sredstvima koja će za izvedbu programa osigurati vlastitom djelatnošću, prodajom usluga na tržištu, iz članarine, donacija, participacije sudionika ili iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

III. KRITERIJI UTVRĐIVANJA JAVNIH POTREBA U TEHNIČKOJ KULTURI

Polazeći od široko utvrđenih skupina sadržaja u točkama 1. do 10. stavka 1. članka 18., te temeljnih ciljeva djelatnosti tehničke kulture u stavku 2. članka 1. Zakona, predlažu se opseg javnih potreba, kriteriji za vrednovanje programa kojima se te potrebe zadovoljavaju i kriteriji za (su)financiranje sljedećih konkretnih sadržaja tehničke kulture u Republici Hrvatskoj:

1. OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE ZA STJECANJE IZVANŠKOLSKIH ZNANSTVENIH, TEHNIČKIH, TEHNOLOŠKIH I INFORMATIČKIH ZNANJA I VJEŠTINA

Udjel javnih potreba u programima utvrđuje se prosudbom u kojoj mjeri pridonose ostvarivanju ovih interesa Republike Hrvatske:

a) **razvitak temeljnih znanja, vještina i sposobnosti, koje obaseže tehnička kultura pučanstva kao razvojni i kulturni resurs i koja su uvjet promicanja tehnološkog razvitka gospodarstva, znanosti i svekolikog života**

i rada i tehničkog stvaralaštva; ta se znanja, vještine i sposobnosti stječu u udrugama i ustanovama tehničke kulture kao dopunskom i komplementarnom izvoru znanja i sposobnosti školi, a zbog toga jer su šireg profila nisu od interesa za određene neposredno prepoznatljive korisnike;

b) njegovanje i razvitak sklonosti i sposobnosti te stjecanje znanja zaposlenih u kojih se uočava naglašena inovativnost;

c) znanstveno i tehničko opismenjivanje i osposobljavanje mladeži u izvanškolskim i izvannastavnim oblicima rada (utemeljenim na razlikovnim diferenciranim i individualiziranim pristupima), a kojima se ostvaruje odgojna uloga znanosti, upoznaje proces, mogućnosti znanstvenog spoznavanja svijeta i doseg znanosti i tehnike u rješavanju problema, te bude i oblikuju interesi i sklonosti za znanost i tehniku, njeguju sposobnosti mladeži za znanstveno i tehničko stvaralaštvo i ona usmjerava za izbor znanstvenih i tehničkih profesija kao životnog poziva; javna je potreba Republike Hrvatske stvaranje uvjeta za povećanje izgleda što ranijeg i bržeg znanstvenog i tehničkog opismenjivanja što većeg dijela mladeži i za razvitak znanja, vještina i sposobnosti mladih izrazitijih sklonosti i sposobnosti za znanstveno i tehničko stvaralaštvo;

d) osposobljavanje građana za stvaralačku primjenu i korištenje svekolikog potencijala znanstvenih i tehničkih dostignuća, te za prilagodba primjenama koje primjena tih dostignuća izaziva;

e) metodično usvajanje znanja šireg profila i vrijednosti i stavova spram znanosti i tehnike svladavanjem nacionalnih programa verificiranih od Ministarstva kulture i prosvjete.

Te se potrebe zadovoljavaju slijedećim programima odgoja, obrazovanja i osposobljavanja mladeži i ostalih građana u izvanškolskim i izvannastavnim oblicima rada, centrima za tehnički odgoj i nacionalnim savezima tehničke kulture, za koje se iz državnog proračuna osiguravaju sredstva u navedenim postocima objektiviziranog troškovnika:

1.1. verificirani nacionalni programi pokreta (organizacije) znanstvenog i tehničkog opismenjivanja i osposobljavanja mladih izrazitijih sklonosti i sposobnosti za znanstveno i tehničko stvaralaštvo u prirodoslovlju, matematici, tehnici i tehničkim znanostima, informatici i drugim područjima: 100% sredstava iz proračuna

1.2. unapređenje programa, organizacije i osposobljavanja osoba te utvrđivanje standarda za centre tehničke kulture kao infrastrukturu znanstvenog i tehničkog opismenjivanja i širenja znanstvenih i tehničkih dostignuća: 100% sredstava iz proračuna

1.3. program djelovanja organizacije učeničkog zadrugarstva na nacionalnoj razini u cilju razvijanja sposobnosti, znanja i vještina za primjenu znanja, gospodarenje i skrb za prirodni okoliš: 100% sredstava iz proračuna

1.4. nacionalni programi izobrazbe i osposobljavanja (seminari, tečajevi, škole i sl.) ključnih profila članova udruga tehničke kulture u organizaciji nacionalnih strukovnih saveza:

a) programi u uže tehničkim područjima: 50% sredstava iz proračuna

b) programi u tehničko-umjetničkim područjima: 50% sredstava iz proračuna

c) programi u tehničko-sportskim područjima: do 25% sredstava iz proračuna

1.5. verificirani nacionalni programi osposobljavanja i stručnog usavršavanja voditelja, učitelja-instruktora i drugih stručnjaka:

- a) voditelja i instruktora u izvanškolskim i izvannastavnim oblicima rada s djecom i mladeži i tehničkim drušinama (znanstveno, tehničko i srodno opismenjivanje i osposobljavanje): 80% sredstava iz proračuna
- b) voditelja foto, filmskih i video (tehničko-umjetničkih) skupina, klubova i programa: 70% sredstava iz proračuna
- c) voditelja, instruktora i drugih stručnjaka tehničko-športskih udruga i njihovih programa: do 50% sredstava iz proračuna

1.6. osnivanje i djelatnost nacionalne postaje za rad sa mladima izraženih sklonosti i sposobnosti u svezi s točkom 1.1.: 70% sredstava iz proračuna

2. PROGRAMI SMOTRI, NATJECANJA I IZLOŽBI OD INTERESA ZA REPUBLIKU HRVATSKU

Iz državnog se proračuna financiraju i podupiru smotre, natjecanja i izložbe kojima se omogućuje:

- a) prezentacija i afirmacija najznačajnijih dostignuća u tehničkom stvaralaštvu;
- b) vrednovanje postignuća i njihovih stvaralaca u nacionalnim okvirima;
- c) animiranje, uočavanje i prepoznavanje potencijalnih stvaralaca u tehničkoj kulturi i znanstveno-tehničkom stvaralaštvu;
- d) promičba tehničke kulture i stvaralaštva;
- e) suradnja s poduzetnicima i stvaranje mreže za primjenu izloženih postignuća te za korištenje stvaralačkog potencijala.

Javne potrebe zadovoljavaju se slijedećim programima za čije se izvođenje iz proračuna osiguravaju sredstva u ovim postocima:

2.1. državne smotre, susreti i natjecanja

- (a) mladeži izrazitih sklonosti i sposobnosti u prirodoslovlju, matematici, tehnici i tehničkim znanostima, informatici i drugim područjima: 100% sredstava iz proračuna
- (b) kampovi, ljetne škole, radionice i ekskurzije mladih izrazitih sklonosti i sposobnosti za stvaralaštvo u prirodoslovlju, matematici, tehnici, informatici i srodnim područjima: 100% sredstava iz proračuna
- (c) učeničkog zadrugarstva: 100% sredstava iz proračuna

2.2. nacionalne priredbe (smotre, izložbe) na kojima se prezentiraju dostignuća u jednoj ili u više grana tehnike u cilju upoznavanja pučanstva i promicanja tehnike i njenih područja: 55% sredstava iz proračuna

2.3. nacionalni program popularizacije znanosti i tehnike te promicanja njihovih stvaralaca: 100% sredstava iz proračuna

2.4. nacionalne priredbe (kompleksne izložbe, revije, festivali) foto, filmskog i video stvaralaštva

- (a) mladih: 100% sredstava iz proračuna
- (b) odraslih: 40-50% sredstava iz proračuna

2.5. državne smotre, natjecanja i prvenstva

- (a) u raketnom modelarstvu i maketarstvu, amaterskoj raketnoj tehnici i astronautici te radio-tehnici: do 70% troškova iz proračuna
- (b) u tehničkim disciplinama u zraku: 60% troškova iz proračuna
- (c) u tehničkim disciplinama na vodi i pod vodom: do 25% troškova iz proračuna
- (d) u naglašeno športskim tehničkim disciplinama: do 20% troškova iz proračuna

Pripomene:

1. Sredstva za točke 2.1., 2.4. i 2.5. obasiju funkcionalne troškove pripreme programa, troškove organizacije izvedbe i troškove sudjelovanja članova prosudbenih komisija, a za točke 2.2. i 2.3. troškove pripreme i organizacije izvedbe. Za točku 2.1. školama se osiguravaju troškovi sudjelovanja učenika i mentora.
2. Sredstva za točku 2.4. dosad su osiguravana putem Fonda za kulturu.
3. Sredstva za 2.5., osim točke (a), dosad su osiguravana putem Hrvatskog olimpijskog odbora.

3. MEĐUNARODNA SURADNJA U TEHNIČKOJ KULTURI

Javne su potrebe:

- a) članarine Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza tehničke kulture u ključnim međunarodnim asocijacijama tehničke kulture;
- b) sudjelovanje hrvatskih predstavnika - članova tijela međunarodnih organizacija tehničke kulture na sjednicama;
- c) prezentacija vrednovanih postignuća u tehničkoj kulturi hrvatskih stvaralaca na međunarodnim smotrama, natjecanjima i izložbama;
- d) organiziranje međunarodnih skupova, izložbi, susreta i natjecanja u tehničkoj kulturi u sklopu programa Radne zajednice "Alpe-Jadran", evropskih i svjetskih asocijacija, a poglavito UNESCO-a.

Iz državnog se proračuna financiraju i podupiru javne potrebe u ovom opsegu i udjelima:

3.1. članarine Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih strukovnih saveza udruga tehničke kulture u međunarodnim asocijacijama tehničke kulture

- (a) u najvažnijim svjetskim i evropskim asocijacijama: 100% iz proračuna
- (b) u ostalim međunarodnim asocijacijama: do 60% iz proračuna (ovisno o ulozi asocijacije i nacionalnom interesu)

3.2. sudjelovanje predstavnika Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza tehničke kulture na kongresima međunarodnih organizacija čiji su članovi: 100% sredstava iz proračuna

3.3. sudjelovanje hrvatskih predstavnika u radu izvršnih biroa, stručnih komisija i drugih tijela međunarodnih asocijacija tehničke kulture u koja su izabrani ako prema pravilima tih asocijacija one ne nose troškove: 100% sredstava iz proračuna

3.4. sudjelovanje predstavnika Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza tehničke kulture na stručnim konferencijama, savjetovanjima i skupovima međunarodnih

(a) najvažnijih svjetskih i evropskih organizacija: 100% sredstava iz proračuna

(b) ostalih međunarodnih organizacija tehničke kulture: do 60% sredstava iz proračuna

3.5. pripreme za sudjelovanje i sudjelovanje hrvatskih stvaralaca u tehničkoj kulturi i članova hrvatskih nacionalnih selekcija (reprezentacija) temeljem prethodnog vrednovanja u zemlji na najvažnijim međunarodnim manifestacijama (izložbama, natjecanjima, olimpijadama, prvenstvima, smotrama, festivalima, itd.)

(a) međunarodne olimpijade mladeži u znanju i sposobnostima, odnosno u znanstvenom i tehničkom stvaralaštvu (mladih fizičara, informatičara, matematičara i dr.): 100% sredstava iz proračuna

(b) međunarodne izložbe, saloni, sajmovi i sl. tehnoloških inovacija: vidjeti točku 10.

(c) međunarodne manifestacije stvaralaštva foto-amatera i neprofesionalnih filmskih i video stvaralaca: 100% sredstava iz proračuna

(d) svjetska, evropska i druga međunarodna prvenstva u tehničko-športskim područjima: 50% sredstava iz proračuna, osim u disciplinama u zraku gdje udjel sredstava iz proračuna iznosi 70%

3.6. sudjelovanje hrvatskih stvaralaca i reprezentacija na važnim međunarodnim manifestacijama na poziv organizatora ako on ne snosi troškove: do 50% sredstava iz proračuna

3.7. sudjelovanje sa programima iz pojedinih područja tehničke kulture u manifestacija koje u cilju promicanja hrvatskog stvaralaštva i postignuća u inozemstvu organiziraju drugi organizatori iz Hrvatske: 20% sredstava iz proračuna

3.8. organiziranje značajnih međunarodnih manifestacija u tehničkoj kulturi temeljem prethodne suglasnosti nadležnih vlasti u Republici Hrvatskoj

(a) organiziranje kongresa (konferencija) i stručnih skupova svjetskih organizacija čije su članice Hrvatska zajednica tehničke kulture i nacionalni savezi tehničke kulture: do 50% troškova iz proračuna

(b) organiziranje međunarodnih olimpijada mladih u znanju i sposobnostima, odnosno u znanstvenom i tehničkom stvaralaštvu: 90% sredstava iz proračuna

(c) organiziranje međunarodnih manifestacija i susreta fotoamaterskog i neprofesionalnog filmskog i video stvaralaštva: 50% sredstava iz proračuna

(d) organiziranje svjetskih i europskih prvenstava i drugih međunarodnih natjecanja u tehničko-športskim disciplinama: do 50% sredstava iz proračuna

3.9. funkcionalni i materijalni troškovi međunarodne suradnje u tehničkoj kulturi Hrvatske zajednice tehničke kulture

- (a) koordinacija međunarodne suradnje županijskih i gradskih zajednica tehničke kulture te nacionalnih saveza tehničke kulture i suradnja ove Zajednice: 100% troškova iz proračuna
- (b) koordinacija međunarodne suradnje klubova u nacionalnim savezima tehničke kulture i međunarodna suradnja tih saveza: 100% troškova iz proračuna

Pripomene:

1. Točka 3.9. uključena je u točku 11.1.
2. Najvažnijim međunarodnim (evropskim i svjetskim) asocijacijama tehničke kulture s obvezom plaćanja članarine drže se (abecednim slijedom):

- AEI - Europsko udruženje inovatora
- AICS - Međunarodni savez učeničkog zadrugarstva (pod pokroviteljstvom UNESCO-a)
- CMAS - Svjetska ronilačka konfederacija
- DAN - Svjetska mreža spasavanja ronilaca
- EAF - Europska zrakoplovna federacija
- EFRA - Europska federacija radijski upravljanih modela automobila
- FAI - Međunarodna zrakoplovna federacija
- FIAP - Međunarodno udruženje fotografa umjetnika
- FIS - Svjetska organizacija za spasavanje nad i pod vodom
- IAF - Međunarodna astronautička organizacija
- IARU - Međunarodna radioamaterska udruga
- ICC - Međunarodni koordinacijski odbor za prezentaciju znanosti i razvitak izvanškolskih znanstvenih aktivnosti (pod pokroviteljstvom UNESCO-a)
- ICF - Međunarodna kajakaška federacija
- IFIA - Svjetska organizacija inovatora
- IFMAR - Međunarodna federacija automodelara
- IYRU - Međunarodni savez za regatno jedrenje
- NAVIGA - Svjetska organizacija brodomodelara, odnosno IMYRA - Međunarodno udruženje za regatno jedrenje
- UIM - Međunarodni savez za motonautiku
- UNICA - Međunarodna organizacija filmskih i video amatera
- Zrakoplovna asocijacija Alpe-Jadran.

3. Do sada iz proračuna nisu osiguravana sredstva za članarine u međunarodnim asocijacijama.

4. INFORMATIVNO-NAKLADNIČKA I NAKLADNIČKA DJELATNOST U TEHNIČKOJ KULTURI OD INTERESA ZA REPUBLIKU

Kriteriji za financiranje iz državnog proračuna jesu:

- a) promičba i populariziranje potvrđenih najznačajnijih napora u prirodnim i tehničkim znanostima, tehničkoj kulturi i amaterskim tehničkim djelatnostima, koji su bitan uvjet znanstvenog i tehničkog opismenjivanja i osposobljavanja hrvatskog pučanstva;
- b) prinos osposobljavanju i obrazovanju djece i mladeži, sudionika izvanškolskih i izvannastavnih oblika rada te zaposlenih u cilju stjecanja tehničko-tehnoloških znanja šireg profila i uvođenja u znanstveno i tehničko stvaralaštvo;
- c) prinos osposobljavanju voditelja izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti te voditelja programa osposobljavanja u udrugama tehničke kulture;
- d) prinos vrednovanju događaja i ličnosti značajnih za razvitak i povijest znanosti i tehnike a posebice tehničke kulture u Hrvata;
- e) prezentiranje domaćoj i svjetskoj javnosti najvrednijih postignuća hrvatskih autora u tehničkoj kulturi;
- f) osigurano prethodno vrednovanje i prosudba (recenzija).

Informativno-nakladnička i nakladnička djelatnost podupire se na projektnoj osnovi (časopisi, listovi, djela i biblioteke vrednuju se kao projekti) i u pravilu se sufinancira. Iz državnog se proračuna u potpunosti mogu snositi troškovi pripreme i objavljivanja jedino ključnih djela najveće vrijednosti značajna za razvitak i povijest tehničke kulture u Hrvata.

Temeljem tih kriterija iz državnog se proračuna financiraju sa navedenim udjelima ovi programi:

4.1. informativna glasila

- (a) glasilo Hrvatske zajednice tehničke kulture: do 30% sredstava iz proračuna
- (b) glasila nacionalnih saveza tehničke kulture: do 10% sredstava iz proračuna

4.2. izdavanje časopisa za promičbu prirodnih i tehničkih znanosti, tehničke kulture i amaterskih tehničkih djelatnosti (ABC tehnike, mjesečnik za promicanje prirodnih i tehničkih znanosti i dr.) u cilju znanstvenog i tehničkog opismenjivanja i promicanja znanosti i tehnike: 45% sredstava iz proračuna

4.3. priručnici za odgoj, obrazovanje i osposobljavanje djece i mladeži u cilju znanstvenog i tehničkog opismenjivanja, uvođenja u metode znanstvenog istraživanja i tehničkog stvaralaštva, te stjecanja tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina (namijenjeni poglavito onima izrazitijih sklonosti i sposobnosti, te koji žele znati više): 65% sredstava iz proračuna

4.4. stručna i metodička djela za osposobljavanje učitelja-voditelja i drugih stručnjaka izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti (članak 18. stavak 1. točke 1. i 5. i članak 20. stavak 1. točke 2. i 3.), poglavito za darovitu i hendikepiranu djecu

- (a) opća djela: 65% sredstava iz proračuna

(b) djela za rad sa darovitima: 80% sredstava iz proračuna

(c) djela za rad sa hendikepiranima: 100% sredstava iz proračuna

4.5. popularno-znanstvena djela namijenjena popularizaciji znanosti i tehnike: 50% sredstava iz proračuna

4.6. reprint izdanja najvrednijih popularno-znanstvenih knjiga hrvatskih znanstvenika i ključnih djela najveće vrijednosti važnih za razvitak i povijest tehničke kulture u Hrvata: 100% sredstava iz proračuna

4.7. monografije o događajima i ličnostima važnim za razvitak grana tehničke kulture i tehničke kulture u cjelini: 60% sredstava iz proračuna

4.8. djela u kojima se iznose rezultati istraživanja poduzetih u cilju vrednovanja i unapređenja tehničke kulture i njenih područja: 70% sredstava iz proračuna

4.9. zbornici radova savjetovanja i radova sudionika državnih susreta i natjecanja mladeži u znanju i sposobnostima (znanstvenom i tehničkom stvaralaštvu): 90% sredstava iz proračuna

5. ISTRAŽIVAČKO-RAZVOJNI I STRUČNI RAD NA OBRAZOVANJU I OSPOSABLJAVANJU STRUČNIH DJELATNIKA U TEHNIČKOJ KULTURI I INOVATORA

Kriteriji prosudbe zadovoljavanja javnih potreba jesu:

a) prinos vrednovanju i prosudbi postignuća i stvaralaštva u tehničkoj kulturi u nacionalnom i međunarodnom mjerilu te razvitku i unapređivanju djelatnosti tehničke kulture kada se radi o istraživačko-razvojnom radu;

b) obrada konkretnih pitanja presudnih za profesionalizaciju djelatnosti i rješavanje ključnih razvojnih problema stručne naravi u slučaju stručnog rada;

c) prinos sustavnom programiranju, permanentnom stručnom osposobljavanju i usavršavanju te praćenje i vrednovanje učitelja i instruktora tehničke kulture i voditelja izvanškolskih i izvannastavnih oblika rada te programa osposobljavanja članova udruga tehničke kulture (seminari, skupovi, škole itd.).

Opseg javnih potreba i udjel sredstava iz proračuna u njihovom financiranju:

5.1. primijenjena i razvojna istraživanja, odnosno istraživačko-razvojni projekti u području tehničke kulture (obrada stvaralaštva, razvitka amaterskih tehničkih djelatnosti, sustava, potencijala itd. tehničke kulture, popularizacije znanosti i tehnike i drugoga) u svrhu vrednovanja i unapređenja djelatnosti: 70 do 100% sredstava iz proračuna

5.2. stručni rad i obrada, te organiziranje stručnih skupova o pitanjima presudnim za razvitak i rješavanje stručnih problema i profesionaliziranje djelatnosti i pojedinih područja tehničke kulture: 70-80% sredstava iz proračuna

5.3. organizirano prikupljanje, obrada i zaštita povijesnih i recentnih tehničkih i amaterskih umjetničkih ostvarenja što je preduvjet kompletiranja, trajnog čuvanja, vrednovanja i prezentacije kao dijela ukupne nacionalne tehničke i kulturne baštine: 100% sredstava iz proračuna

5.4. obrazovanje, osposobljavanje i permanentno stručno usavršavanje (škole, dulji periodični tečajevi) stručnih

djelatnika (voditelja, instruktora, pedagoga tehničke kulture, specijalista raznih profila), posebice osoba profesionalno angažiranih na ostvarivanju programa zadovoljavanja javnih potreba i obnašanju javnih ovlasti, nabavka stručne literature, te obrazovanje i osposobljavanje inovatora: do 75% sredstava iz proračuna

5.5. kraći specijalizirani oblici (seminari, savjetovanja) stručnog usavršavanja djelatnika u tehničkoj kulturi i inovatora: do 60% sredstava iz proračuna

6. INFORMACIJSKI SUSTAV TEHNIČKE KULTURE OD INTERESA ZA REPUBLIKU

Javna je potreba, osim evidencija Hrvatske zajednice tehničke kulture u članku 33. Zakona, razvoj informacijsko-dokumentacijskog sustava tehničke kulture (o organizacijama i članovima, stručnim i profesionalnim djelatnicima, objektima, opremi i financiranju udruga, njihovih saveza i zajednica tehničke kulture) te prikupljanje, obrada i zaštita dokumenata i arhivske građe trajnije vrijednosti o tehničkoj kulturi.

Iz proračuna se financira vođenje slijedećih evidencija i stvaranje banaka podataka u Hrvatskoj zajednici tehničke kulture:

6.1. evidencija inventivnih djelatnika i sustavno prikupljanje informacija o inventivnom radu: 100% sredstava iz proračuna

6.2. evidencija sustava i sudionika smotri, natjecanja i izložbi: 100% sredstava iz proračuna

6.3. evidencija sveukupne informativno-nakladničke i nakladničke djelatnosti u području tehničke kulture udruga, saveza i zajednica tehničke kulture, drugih pravnih osoba i građana u državi: 100% sredstava iz proračuna

6.4. evidencija (formiranje središnje banke podataka) stručnih i profesionalnih djelatnika u tehničkoj kulturi, članova udruga koji su u posebnim oblicima školovanja stekli svjedodžbe i licence za rad (piloti, padobranc, ronionci, voditelji, instruktori i drugi specijalizirani stručnjaci), te objekata, opreme i financiranja udruga, saveza i zajednica tehničke kulture: 90% sredstava iz proračuna

6.5. izgradnja sustava praćenja pojedinaca, udruga, saveza i zajednica tehničke kulture te drugih pravnih osoba koji postižu zapažene rezultate u tehničkoj kulturi i inovatorstvu u državi u službi vrednovanja i nagrađivanja: 100% sredstava iz proračuna

6.6. uređenje i vođenje arhiva tehničke kulture u Hrvatskoj zajednici tehničke kulture: 100% sredstava iz proračuna

7. NAGRADA TEHNIČKE KULTURE FAUST VRANČIĆ

Kriteriji su utvrđeni člancima 37. i 38. Zakona.

Javnim se potrebama za koje se sredstva osiguravaju iz proračuna drže:

7.1. Državna nagrada tehničke kulture Fausta Vrančića: 100% sredstava iz proračuna

7.2. nagrade Hrvatske zajednice tehničke kulture (i nacionalnih strukovnih saveza udruga tehničke kulture): 100% sredstava iz proračuna

8. NABAVKA OPREME I ODRŽAVANJE OBJEKATA TEHNIČKE KULTURE OD INTERESA ZA REPUBLIKU

Iz proračuna se osiguravaju sredstva za pojedine namjene u ovim udjelima ukupnih troškova:

8.1. nabavka, održavanje i donavljanje opreme za potrebe Hrvatske zajednice tehničke kulture, nacionalnih strukovnih saveza udruga tehničke kulture i onih udruga tehničke kulture i županijskih zajednica koje realiziraju programe od interesa za čitavu državu

(a) za potrebe Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza udruga tehničke kulture: 100% sredstava iz proračuna

(b) pomoć udrugama i županijskim zajednicama: do 35% sredstava iz proračuna

8.2. izgradnja i održavanje objekata tehničke kulture od interesa za Republiku Hrvatsku i objekata Hrvatske zajednice tehničke kulture: 100% sredstava iz proračuna

8.3. izgradnja i redovito održavanje objekata tehničke kulture u vlasništvu nacionalnih strukovnih saveza tehničke kulture: 60% sredstava iz proračuna

8.4. obnova ratom oštećenih ili uništenih objekata i opreme udruga, saveza i zajednica tehničke kulture

(a) nacionalnih saveza tehničke kulture: 100% troškova iz sredstava proračuna

(b) pomoć županijama, gradovima i općinama: do 50% troškova iz sredstava proračuna

Pripomene:

1. Sredstva za ove namjene dosad iz proračuna nisu osiguravana.

2. U domovinskom je ratu agresor uništio i teže oštetio oko 30% objekata i vrednije opreme udruga i zajednica tehničke kulture.

3. Zbog velikih šteta koje je agresor nanio predviđena je pomoć iz državnog proračuna županijama, gradovima i općinama za obnovu ratom oštećenih i uništenih objekata i opreme udruga.

4. Budući da neke udruge tehničke kulture i njihovi županijski savezi i zajednice realiziraju programe koji su od interesa za čitavu državu predložena je i mogućnost da im se iz državnog proračuna pruži pomoć u opremanju.

9. POTICANJE I PROMICANJE TEHNOLOŠKIH INOVACIJA KAO NACIONALNIH DOSTIGNUĆA

Javne se potrebe zadovoljavaju ovim programima za čije se ostvarenje iz proračuna osiguravaju sredstva u slijedećim postocima ukupnih objektiviziranih troškova:

9.1. verificirani nacionalni programi usavršavanja samograditelja izdvojenih temeljem vrednovanja njihovih postignuća: do 80% troškova iz sredstava proračuna

9.2. potpora projekata razvoja tehnoloških inovacija prosuđenih i predloženih od mjerodavnih stručnjaka ili Hrvatskog saveza inovatora u svrhu usavršavanja, primjene i korištenja gospodarskog i drugog potencijala inovacija: do 40% troškova iz sredstava proračuna

9.3. izgradnja i djelovanje sustava vrednovanja tehnoloških inovacija inovatora i pružanje stručne, pravne i druge pomoći (primjerice, uspostavljanjem kontakata s potencijalnim korisnikom) autorima u razvitku, zaštiti i plasmanu inovacija: 70% troškova iz sredstava proračuna

9.4. pripremanje i organiziranje nacionalnih i međunarodnih smotri, izložbi, sajмова i sl. kao načina poticanja i promicanja tehnoloških inovacija u nacionalnom i međunarodnom mjerilu: 40% troškova iz sredstava proračuna

10. ORGANIZIRANJE PROMAKNUĆA HRVATSKIH TEHNOLOŠKIH INOVACIJA U INOZEMSTVU

Iz proračuna se sufinanciraju ovi programi kojima se zadovoljavaju javne potrebe:

10.1. program i organizacija sudjelovanja hrvatskih autora tehnoloških inovacija, odnosno prezentacije hrvatskih tehnoloških inovacija na renomiranim međunarodnim izložbama inovacija: 50% troškova iz sredstava proračuna

10.2. posebni programi izlaganja selekcije(a) hrvatskih tehnoloških inovacija u drugim zemljama: do 60% troškova iz sredstava proračuna

11. OBAVLJANJE STRUČNIH, ADMINISTRATIVNO-FINANCIJSKIH I POMOĆNO-TEHNIČKIH POSLOVA U (ZA POTREBE) HRVATSKOJ ZAJEDNICI TEHNIČKE KULTURE I NACIONALNIM SAVEZIMA TEHNIČKE KULTURE

Iz državnog se proračuna osiguravaju sredstva za osobne dohotke, funkcionalne rashode i materijalne troškove koja na razini standarda omogućuju obavljanje stručnih, administrativno-financijskih i pomoćno-tehničkih poslova i obnašanje javnih ovlasti koje su posebnim zakonima povjerene Hrvatskoj zajednici tehničke kulture i nacionalnim savezima tehničke kulture, i to:

11.1. obavljanje stručnih, administrativno-financijskih i pomoćno-tehničkih poslova: 100% sredstava iz proračuna prema prihvaćenoj sistematizaciji radnih mjesta u Hrvatskoj zajednici tehničke kulture i nacionalnim savezima tehničke kulture

11.2. funkcionalni i materijalni troškovi Hrvatske zajednice tehničke kulture u obnašanju zadaća iz članka 31. stavak 2. Zakona o tehničkoj kulturi: 100 % troškova iz sredstava proračuna

11.3. funkcionalni troškovi obnašanja javnih ovlasti povjerenih

(a) Hrvatskoj zajednici tehničke kulture: 100% troškova iz sredstava proračuna

(b) Hrvatskom aeroklubu, Hrvatskom savezu inovatora, Hrvatskom radioamaterskom savezu i Hrvatskom ronilačkom savezu: 100% troškova iz sredstava proračuna.

11.4. funkcionalni troškovi posebnih programa za potrebe civilne obrane: 100% troškova iz sredstava proračuna

Pripomene:

1. Funkcionalni troškovi obnašanja javnih ovlasti Hrvatske zajednice tehničke kulture obuhvaćeni su točkama 1.1.-1.3., 2.1.-2.3., 3.9., 6.1.-6.3. i 11.2.

2. Hrvatskom aeroklubu, Hrvatskom radioamaterskom i Hrvatskom ronilačkom savezu povjerena je provjera znanja i polaganje ispita i izdavanje propisima utvrđenih dozvola, licenci i drugih svjedodžbi.

3. Hrvatski savez inovatora ovlašten je za sudjelovanje u utvrđivanje olakšica prigodom plaćanja poreza inovatora.

12. OSTALO

12.1. Ostale aktivnosti, poslovi i djelatnosti koje se utvrde javnim potrebama Republike Hrvatske.

IV. POSTUPAK PROGRAMIRANJA, UTVRĐIVANJA, NAČINA DODJELE I PRAĆENJA KORIŠTENJA SREDSTAVA

Temeljem usvojenih kriterija Hrvatska zajednica tehničke kulture i nacionalni savezi tehničke kulture dužni su do 1. prosinca predložiti Godišnji program rada s prijedlogom Financijskog plana za narednu godinu u kojem će biti vidljivo koji dio njihova programa bi se imao financirati kao javna potreba u tehničkoj kulturi iz državnog proračuna. Nakon prikupljanja i obrade programa, uključujući financijski dio, Ministarstvo kulture i prosvjete predložit će Vladi i Saboru Republike Hrvatske Program javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi na usvajanje zajedno s državnim proračunom.

Sredstva za financiranje javnih potreba iz stavka 1. članka 18. Zakona o tehničkoj kulturi izdvajaju se iz državnog proračuna na račun Ministarstva kulture i prosvjete koje raspolaže tim sredstvima.

Ministarstvo kulture i prosvjete sve stručne poslove u svezi s proračunskim financiranjem tehničke kulture povjerava Hrvatskoj zajednici tehničke kulture.

Ministarstvo kulture i prosvjete doznaju proračunska sredstva Hrvatskoj zajednici tehničke kulture u mjesečnim obrocima, a samo iznimno akontacijski uz posebna obrazloženja.

Sredstva za realizaciju programa od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku (održavanje velikih međunarodnih priredaba i manifestacija, velika investicijska ulaganja u oblasti tehničke kulture i sl.) dodjeljuju

se neposrednim nositeljima programa.

Hrvatska zajednica tehničke kulture sredstva koja dobije dodjeljuje pojedinim nacionalnim savezima tehničke kulture kao nositeljima programa, poslova i zadaća koji su u funkciji ostvarivanja ukupnog programa javnih potreba, a u skladu s usvojenim programom zadovoljavanja javnih potreba u tehničkoj kulturi i dinamikom godišnjeg programa rada.

Sredstva se dodjeljuju bespovratno i mogu se koristiti isključivo namjenski te po načelima racionalnog (dobrog) gospodarenja.

Eventualnu prenamjenu sredstava korisnici mogu izvršiti samo uz suglasnost Ministarstva kulture i prosvjete, a uz prethodno mišljenje Hrvatske zajednice tehničke kulture.

Može se predvidjeti da se sredstva za financiranje javnih potreba u tehničkoj kulturi mogu namicati i osnivanjem zaklade. To nalaže istodobni postupak ustanovljavanja zaklada.

U cilju praćenja korištenja dodijeljenih sredstava Hrvatska zajednica tehničke kulture i nacionalni savezi tehničke kulture dužni su Ministarstvu kulture i prosvjete dostaviti polugodišnje (do 10. kolovoza) i godišnje (do 10. ožujka za prethodnu godinu) izvješće o ostvarenju programa javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi.

Nadzor nad izvršenjem obveza preuzetih ugovorima o izvedbi i financiranju programa kojima se zadovoljavaju javne potrebe Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi obavlja Ministarstvo kulture i prosvjete. Ako Ministarstvo u obavljanju nadzora utvrdi da pravna osoba nenamjenski koristi dodijeljena sredstva, ili ne izvršava druge ugovorne obveze, može raskinuti ugovor i donijeti rješenje o obustavi daljnje novčane potpore, a u svakom slučaju pokrenut će postupak pred nadležnim državnim tijelima protiv odgovornih osoba pravne osobe te izvijestiti osnivatelja radi poduzimanja mjera koje su u njegovu djelokrugu.

KRITERIJI I ROKOVI ZA UTVRĐIVANJE PROGRAMA ZADOVOLJAVANJA JAVNIH POTREBA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I UPRAVE U TEHNIČKOJ KULTURI

I. UVOD

Ustav Republike Hrvatske jamči građanima pravo na lokalnu samoupravu u području tehničke kulture (članak 128.). Zakon o tehničkoj kulturi (Narodne novine, 76/93.) u članku 22. stavak 2. obvezuje poglavarstva županija, Grada Zagreba, gradova i općina da propišu kriterije i rokove za utvrđivanje programa javnih potreba i osiguravanje sredstava, način njihova raspoređivanja i dodjele, te način praćenja njihova korištenja.

II. POLAZIŠTA ZA UTVRĐIVANJE KRITERIJA ZA FINANCIRANJE JAVNIH POTREBA U TEHNIČKOJ KULTURI

Djelatnosti, aktivnosti i poslovi koji se mogu financirati i iz proračuna županije, Grada Zagreba, grada i općine (članak 20. Zakona), jesu one aktivnosti, poslovi i djelatnosti lokalnog značenja što ih obavljaju udruge tehničke kulture, savezi i zajednica tehničke kulture, te ih poglavarstvo županije, Grada Zagreba, grada i općine proglasi javnom potrebom, a u svezi su:

1. poticanja i promicanja tehničke kulture uključujući i popularizaciju znanosti i tehnike;
2. programa odgoja, obrazovanja i osposobljavanja djece i mladeži za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina (znanstveno i tehničko opismenjavanje);
3. specifičnih programa odgoja, obrazovanja i osposobljavanja djece i mladeži izrazitijih sklonosti i sposobnosti te hendikepirane djece za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina;
4. programa prekvalifikacije i dokvalifikacije djelatnika i programa organiziranja inventivnog rada;
5. organiziranja promaknuća tehnoloških inovacija (izložbe, sajmovi i sl.);
6. nabavke opreme i održavanja objekata tehničke kulture od interesa za jedinicu lokalne samouprave.

Kriteriji su preduvjet i uporište za oblikovanje cjelovitog programa javnih potreba u tehničkoj kulturi županije, Grada Zagreba, grada i općine. Prigodom njihova propisivanja valja voditi računa o nekoliko bitnih elemenata:

1. U djelatnosti tehničke kulture iz proračuna se mogu financirati funkcionalni rashodi

(programi), osobni rashodi (plaće profesionalnih djelatnika) i investicijska ulaganja u objekte tehničke kulture;

2. Iz proračuna se mogu (su)financirati samo one aktivnosti koje su nesporna javna potreba i čije financiranje osigurava minimum standarda djelatnosti, posebna obilježja i potrebe konkretne županije, Grada Zagreba, grada i općine i kontinuitet tradicije u tehničkoj kulturi, a naročito:
 - preferiranje razvojnih programa u tehničkoj kulturi, osobito znanstvenog i tehničkog opismenjavanja pučanstva i programa namijenjenih djeci i mladeži,
 - očuvanje kontinuiteta stvaranja iznimno vrijednih tehničkih dostignuća udruga tehničke kulture i pojedinaca,
 - obnova u domovinskom ratu oštećenih ili uništenih objekata i opreme udruga, saveza i zajednica tehničke kulture,
 - zaštita kapitalnih objekata tehničke kulture od posebnog značaja za jedinicu lokalne samouprave i uprave,
 - afirmacija stvaralaštva u oblasti tehničke kulture jedinice lokalne samouprave i uprave na državnoj i međunarodnoj razini;
3. Kriteriji moraju biti usklađeni s materijalnim mogućnostima jedinice lokalne samouprave i uprave;
4. Kriterijima je određen opseg javnih potreba jedinica lokalne samouprave i uprave u tehničkoj kulturi i ovisno o udjelu javnih potreba u određenoj vrsti programa utvrđen postotak sredstava koja se za njihovo ostvarivanje osigurava iz proračuna jedinice lokalne samouprave i uprave. U područjima tehničke kulture gdje nije moguće utvrditi objektivne i egzaktno kriterije primjenjuju se opća pravila i postupci;
5. Kod utvrđivanja javnih potreba polazilo se od potreba i mogućnosti uspostavljanja tržišnih odnosa i osobitosti postignuća u djelatnosti tehničke kulture (članak 17. Zakona);
6. Temelj financiranja u tehničkoj kulturi čine sredstva ostvarena vlastitom djelatnošću, članarine, donacije te, sredstva ostvarena priređivanjem igara na sreću i zabavnih igara (članak 4. Zakona);

III. KRITERIJI JAVNIH POTREBA U TEHNIČKOJ KULTURI

Polazeći od široko utvrđenih skupina sadržaja u točkama 1. do 6. stavka 1. članka 20. Zakona o tehničkoj kulturi, kao kriteriji za (su)financiranje programa zadovoljavanja javnih potreba po navedenim se točkama predlažu sljedeći konkretni sadržaji tehničke kulture u županiji, Gradu Zagrebu, gradu i općini (omjeri izvora financiranja imaju samo upućujuću vrijednost i služe kao orijentacija, a svaka jedinica lokalne samouprave i uprave, štjući svoje posebnosti i potencijale tehničke kulture, samostalno definira svoje omjere).

1. POTICANJE I PROMICANJE TEHNIČKE KULTURE UKLJUČUJUĆI I POPULARIZACIJU ZNANOSTI I TEHNIKE

1.1. cjeloviti programi popularizacije znanosti i tehnike (škole, ciklusi predavanja, izložbe itd.) granskih saveza, općinskih, gradskih i županijskih zajednica tehničke kulture te centara za tehničku kulturu: do 50% sredstava iz proračuna - razlika se osigurava prihodom od ulaznica i iz drugih izvora

1.2. poticajna sredstva za

(a) osnivanje centara za tehničku kulturu: 100% iz proračuna

(b) osnivanje novih udruga tehničke kulture: do 20% iz proračuna

1.3. djelatnost centara za tehničku kulturu namijenjena njegovanju i razvitku tehničke kulture

(a) djece i učenika: do 80% sredstava iz proračuna

(b) građana: do 50% sredstava iz proračuna

1.4. programi osposobljavanja i usavršavanja stručnih voditelja izvođenja programa tehničke kulture: 60% sredstava iz proračuna - 40% sredstava iz drugih izvora i participacije polaznika

1.5. djelatnost pokreta znanstvenog i tehničkog opismenjivanja djece i mladeži i osposobljavanja na općinskoj, gradskoj i županijskoj razini, odnosno u Gradu Zagrebu (izrada programa, rad komisija i odbora): 100% sredstava iz proračuna

1.6. obavljanje stručnih, administrativno-financijskih i pomoćno-tehničkih poslova za potrebe udruga, granskih saveza i zajednica tehničke kulture jedinica lokalne samouprave i uprave uključujući i međunarodnu suradnju, odnosno temeljni minimalni funkcionalni rashodi udruga, saveza i zajednica tehničke kulture, odnosno financiranje temeljnih - minimalnih funkcionalnih rashoda udruga, saveza i zajednice tehničke kulture: najmanje 51% sredstava iz proračuna, a razlika iz vlastitih prihoda i ostalih izvora

1.7. sudjelovanje udruga, granskih gradskih i županijskih saveza, općinskih, gradskih i županijskih zajednica tehničke kulture, te Zajednice tehničke kulture Grada Zagreba na međunarodnim klupskim i srodnim manifestacijama (natjecanja, izložbe, festivali, smotre i sl.): 51% troškova iz proračuna - 49% troškova iz vlastitih prihoda i drugih izvora

1.8. organiziranje međunarodnih međuklupskih manifestacija u tehničkoj kulturi temeljem prethodne suglasnosti vlasti u zemlji: do 45% troškova iz sredstava proračuna

1.9. izdavačko-nakladnička djelatnost udruga, granskih saveza udruga i općinskih, gradskih i županijskih zajednica, odnosno Zajednice tehničke kulture Zagreba: do 45% sredstava iz proračuna - razlika iz vlastitih sredstava

1.10. izdavačko-nakladnička djelatnost organizacija inventivnog rada: 51% sredstava iz proračuna

- 49% vlastitih sredstava

1.11. godišnje nagrade tehničke kulture jedinica lokalne samouprave: 100% sredstava iz proračuna

1.12. plaće djelatnika u objektima tehničke kulture u vlasništvu jedinica lokalne samouprave i uprave, centrima za tehničku kulturu i općinskim, gradskim i županijskim zajednicama tehničke kulture te Zajednici tehničke kulture Grada Zagreba prema prihvaćenoj sistematizaciji radnih mjesta: 100% rashoda iz sredstava proračuna

1.13. funkcionalni troškovi posebnih programa civilne obrane: 100% troškova iz sredstava proračuna

2. PROGRAMI ODGOJA, OBRAZOVANJA I OSPOSABLJAVANJA DJECE I MLADEŽI ZA STJECANJE TEHNIČKIH, TEHNOLOŠKIH I INFORMATIČKIH ZNANJA I VJEŠTINA (ZNANSTVENO I TEHNIČKO OPISMENJIVANJE)

2.1. izvanškolski (i izvannastavni) opći programi za različite dobno-obrazovne skupine djece i mladeži (u centrima za tehničku kulturu, klubovima mladih tehničara i informatičara i u udrugama tehničke kulture): do 80% sredstava iz proračuna, a razlika se osigurava iz članarine (upisnine) polaznika i drugih izvora

2.2. posebni, uži i kraći programi (tečajevi) po područjima-granama tehničke kulture za djecu i mladež (informatika, modelarstvo, maketarstvo, fotografija, film i video, tehničke discipline na vodi, pod vodom, na zemlji i u zraku): do 51% sredstava iz proračuna, a razlika iz participacije korisnika i drugih izvora

2.3. ciljani programi stjecanja općih tehničkih i tehnoloških znanja za građanstvo: do 25% sredstava iz proračuna, a razlika iz participacije korisnika i ostalih izvora

2.4. program općinske, gradske i županijske smotre učeničkog zadrugarstva: 100% sredstava iz proračuna

2.5. suorganiziranje sudjelovanja udruga, granskih saveza i zajednica tehničke kulture na tradicionalnim općinskim, gradskim, županijskim i državnim priredbama i natjecanjima u tehničkoj kulturi: 50% sredstava iz proračuna - 50% vlastitih sredstava

3. SPECIFIČNI PROGRAMI ODGOJA, OBRAZOVANJA I OSPOSABLJAVANJA DJECE I MLADEŽI ZA STJECANJE TEHNIČKIH, TEHNOLOŠKIH I INFORMATIČKIH ZNANJA I VJEŠTINA KOJI OBUHVAĆAJU DAROVITU I HENDIKEPIRANU DJECU

3.1. posebni programi odgoja, obrazovanja i osposobljavanja darovite djece i mladeži za stjecanje znanstvenih, tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina u izvanškolskim (i izvannastavnim) aktivnostima (skupine mladih prirodoslovaca, matematičara, informatičara i tehničara): do 90% sredstava iz proračuna, a najmanje 10% sredstava iz participacije korisnika i ostalih izvora

3.2. posebni programi odgoja, obrazovanja i osposobljavanja hendikepirane djece i mladeži za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina: 100% sredstava iz proračuna

3.3. funkcionalni troškovi općinskih, gradskih i županijskih smotri, susreta i natjecanja mladih izrazitijih sklonosti i sposobnosti u prirodoslovlju, matematici, tehnici i tehničkim znanostima, informatici i drugim područjima: 100% sredstava iz proračuna

4. PROGRAMI PREKVALIFIKACIJE I DOKVALIFIKACIJE DJELATNIKA I PROGRAMI ORGANIZIRANJA INVENTIVNOG RADA

- 4.1. programi prekvalifikacije i dokvalifikacije za zaposlene i građanstvo: 10% sredstava iz proračuna
- 90% participacija korisnika i drugi izvori
- 4.2. posebni programi prekvalifikacije i dokvalifikacije hrvatskih ratnih vojnih invalida i civilnih žrtava domovinskog rata: 100% sredstava iz proračuna
- 4.3. kraći oblici stručnog usavršavanja osoba profesionalno angažiranih na izvođenju programa javnih potreba u tehničkoj kulturi i nabavka stručne literature: do 50% sredstava iz proračuna, a razlika iz participacije korisnika i drugih izvora
- 4.4. kraći oblici stručnog usavršavanja inovatora: do 40% sredstava iz proračuna - najmanje 60% iz participacije korisnika i ostalih izvora

5. ORGANIZIRANJE PROMAKNUĆA TEHNOLOŠKIH INOVACIJA (IZLOŽBI, SAJMOVA I SL.)

- 5.1. programi udruga inovatora i inventivnih djelatnika, poglavito domaćih izložbi, sajмова, salona i sl.: 51% sredstava iz proračuna - 49% vlastitih sredstava i sredstava iz drugih izvora (sponzorstvo)
- 5.2. programi nastupa članova udruga i udruga inovatora na svjetskim izložbama inovacija: 51% troškova - iz proračuna - 49% troškova iz participacije i drugih izvora

6. NABAVKA OPREME I ODRŽAVANJE OBJEKATA TEHNIČKE KULTURE OD INTERESA ZA ŽUPANIJU, GRAD ZAGREB, GRAD I OPĆINU

- 6.1. nabavka opreme, osiguranje prostora-objekata prema minimalnim standardima i održavanje objekata od interesa za jedinicu lokalne samouprave i uprave, pri čemu za
- (a) opremu i objekte udruga tehničke kulture: do 20% troškova iz sredstava proračuna
 - (b) opremu i objekte granskog saveza tehničke kulture: do 30% troškova iz sredstava proračuna
 - (c) opremu i objekte općinske i gradske zajednice tehničke kulture: 50% troškova iz sredstava proračuna
 - (d) opremu i objekte županijske zajednice tehničke kulture i Zajednice tehničke kulture Grada Zagreba: do 70% troškova iz sredstava proračuna
 - (e) funkcionalne rashode održavanja svih objekata koje temeljem članka 44. Zakona o tehničkoj kulturi preuzmu u vlasništvo županija, Grad Zagreb, grad i općina: 100% troškova iz sredstava proračuna

6.2. nužna obnova ratom oštećenih ili uništenih objekata i opreme udruga, saveza i zajednica tehničke kulture: 100% troškova iz sredstava proračuna

7. OSTALO

7.1. Drugi poslovi i aktivnosti koji u skladu sa posebnostima i mogućnostima, te potencijalom tehničke kulture javnim potrebama utvrde županija, Grad Zagreb, grad i općina.

IV. POSTUPAK PROGRAMIRANJA, UTVRĐIVANJA, NAČINA DODJELE I PRAĆENJA KORIŠTENJA SREDSTAVA

1. Temeljem usvojenih kriterija udruge tehničke kulture na području jedinice lokalne samouprave i uprave dužne su do 1. prosinca predložiti Godišnji program rada s prijedlogom Financijskog plana za narednu godinu u kojem će biti vidljivo koji dio njihova programa bi se financirao kao javna potreba u tehničkoj kulturi iz proračuna županije, odnosno Grada Zagreba, grada ili općine. Nakon prikupljanja i obrade programa, uključujući financijski dio, poglavarstvu i predstavničkom tijelu (skupštini) jedinice lokalne samouprave i uprave predlaže se Program javnih potreba u tehničkoj kulturi na usvajanje do konca godine, zajedno s proračunom.

2. Sredstvima koja se utvrde u proračunu županije, Grada Zagreba, grada i općine za javne potrebe u tehničkoj kulturi raspolaže upravno tijelo te jedinice lokalne samouprave nadležno za poslove tehničke kulture (članak 21. Zakona). Sredstvima se mogu financirati samo sadržaji navedeni u točkama 1.1. do 7.1. prethodnog poglavlja.

3. Sredstva se doznaju zajednici tehničke kulture jedinice lokalne samouprave i uprave u mjesečnim obrocima, a samo iznimno akontacijski uz posebno obrazloženje. Zajednica tehničke kulture sredstva koja dobije na svoj žiro račun dodjeljuje pojedinim udrugama tehničke kulture (klubovima, društvima itd.) u skladu s usvojenim programom javnih potreba u tehničkoj kulturi i dinamikom godišnjeg programa rada.

4. Eventualnu prenamjenu sredstava svi korisnici mogu izvršiti samo uz suglasnost upravnog tijela jedinice lokalne samouprave i uprave - županije, Grada Zagreba, grada ili općine nadležnog za poslove tehničke kulture, a iz čijeg se proračuna sredstva osiguravaju.

5. Ukoliko općina ili grad ne mogu vlastitim sredstvima osigurati ostvarivanje programa javnih potreba u tehničkoj kulturi, nedostatna sredstva treba tražiti u proračunu županije.

6. Može se predvidjeti da se sredstva za financiranje javnih potreba u tehničkoj kulturi mogu namicati i osnivanjem zaklade. Predvidi li se ta mogućnost istodobno se ima pokrenuti postupak ustanovljavanja zaklade.

7. U cilju praćenja korištenja dodijeljenih sredstava zajednica tehničke kulture županije, Grada Zagreba, grada i općine dužna je upravnom tijelu poglavarstva nadležnom za tehničku kulturu dostaviti polugodišnje (do 10. kolovoza) i godišnje (do 10. ožujka za prethodnu godinu) izvješće o ostvarenju programa javnih potreba u tehničkoj kulturi određene jedinice lokalne samouprave i uprave.

Na temelju članka 41. Zakona o tehničkoj kulturi ("Narodne novine" broj 41/80.) i članka 17. Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana ("Narodne novine" broj 10/90.) Konferencija Narodne tehnike Hrvatske na zasjedanju održanom 3. srpnja 1992. godine donijela je

STATUT HRVATSKE ZAJEDNICE TEHNIČKE KULTURE

Temeljem članka 31. i 42. stavak 2. Zakona o tehničkoj kulturi (Narodne novine broj 76/93) Izvršni odbor Hrvatske zajednice tehničke kulture na sjednici 13. studenoga 1993. donio je

NACRT IZMJENA I DOPUNA STATUTA HRVATSKE ZAJEDNICE TEHNIČKE KULTURE

i o tom tekstu otvorio javnu raspravu do 31. prosinca 1993. godine. Kako bismo članovima udruga, savezima i zajednicama tehničke kulture olakšali sudjelovanje u javnoj raspravi, odlučili smo se da u Zborniku ne tiskamo tekst Nacrta izmjena i dopuna Statuta Hrvatske zajednice tehničke kulture koji je usvojen na Izvršnom odboru, nego smo izradili i Nacrt pročišćenog teksta Statuta u koji su već ugrađene predložene izmjene i dopune (izmjene i dopune tiskane su masnim pismom) i koji glasi:

S T A T U T HRVATSKE ZAJEDNICE TEHNIČKE KULTURE

I. OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

Hrvatska zajednica tehničke kulture (u daljnjem tekstu: Zajednica) je najviše nacionalno tijelo tehničke kulture čija je djelatnost od značenja za promicanje svekolike tehničke kulture u Republici Hrvatskoj.

Temeljni su ciljevi Zajednice:

- razvitak i promičba svekolike djelatnosti tehničke kulture u Republici,
- poticanje na stvaralački i znanstveni rad,
- tehnički odgoj i obrazovanje i
- znanstveno i tehničko opismenjivanje, posebno mladih.
- unapređivanje slobodnog udruživanja građana u tehničkoj kulturi,

Članak 1a.

Zajednica je pravni sljednik Narodne tehnike Hrvatske osnovane 17. travnja 1948. godine.

Članak 2.

Zajednica djeluje pod nazivom: Hrvatska zajednica tehničke kulture. Sjedište Zajednice je u Zagrebu, a područje djelovanja Republika Hrvatska.

Zajednica ima svojstvo pravne osobe i upisuje se u registar koji vodi Ministarstvo uprave.

Članak 3.

Članice Zajednice su županijske zajednice tehničke kulture, Zajednica tehničke kulture Grada Zagreba i gradske zajednice tehničke kulture, nacionalni savezi tehničke kulture i institucije čija je djelatnost od značenja za promicanje tehničke

kulture u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: članice Zajednice).

Zajednice i nacionalni savezi iz stavka 1. postaju članicama Zajednice s danom donošenja odluke o svome udruživanju u Zajednicu.

Institucije čija je djelatnost od značenja za promicanje tehničke kulture u Republici Hrvatskoj koje donesu odluku o pristupanju Zajednici postaju članicama Zajednice s danom davanja suglasnosti organa Zajednice utvrđenog ovim statutom.

Članak 4.

Zajednica ima svoj znak i zastavu.

Sadržaj i izgled znaka i zastave, kao i njihova uporaba, uređuju se posebnom odlukom.

Zajednica ima okrugli pečat promjera 30 mm, u čijem središtu se nalazi znak Zajednice, a oko njega uz rub ispisan tekst: Hrvatska zajednica tehničke kulture Zagreb.

Članak 5.

Radi odavanja javnog priznanja za rad na unapređivanju djelovanja Zajednice i postizanju ciljeva njezina postojanja koji zaslužuju opće priznanje i isticanje, kao i za rezultate ostvarene na tom djelovanju, te poticanja na aktivnosti koje su tom usmjerene, Zajednica dodjeljuje svoja priznanja.

Javna priznanja koje Zajednica dodjeljuje, njihov izgled i oblik, kriteriji i postupak njihove dodjele određuju se aktima koje donosi ovim statutom ovlašteni organ.

Članak 6.

Zajednicu zastupaju i predstavljaju predsjednik i tajnik Zajednice odnosno osobe koje ih temeljem ovog statuta ili odluke nadležnog organa, u slučaju njihove spriječenosti, zamjenjuju.

Članak 7.

Zajednica uspostavlja i održava suradnju sa srodnim organizacijama u inozemstvu.

Zajednica se temeljem odluke Skupštine

može udružiti u druga udruženja ako se time pridonosi postizanju ciljeva njezina djelovanja utvrđenih ovim statutom.

Članak 8.

Rad Zajednice i njezinih organa je javan.

Javnost svog rada Zajednica omogućuje javnim karakterom sjednica svojih organa i obavještavanjem javnosti uz pomoć sredstava javnog priopćivanja i drugih oblika.

Zajednica ima svoje glasilo. Odluku o izdavanju glasila i druge akte u svezi s tim donosi nadležni organ Zajednice.

Članak 8a.

Zajednica ima etički kodeks.

Etičkim se kodeksom uređuju norme djelovanja i ponašanja članova udruga tehničke kulture, tijela članica zajednica i saveza tehničke kulture i tijela Zajednice, te način njegove primjene.

Kodeks donosi Skupština Zajednice.

II. DJELATNOST ZAJEDNICE

Članak 9.

Članice Zajednice iz članka 3. udružuju se u Zajednicu radi zajedničkog djelovanja na ostvarivanju temeljnih ciljeva Zajednice (razvitak i promičba tehničke kulture, poticanje na znanstveni i stvaralački rad, tehnički odgoj i obrazovanje, znanstveno i tehničko opismenjivanje, posebno mladih, unapređivanje slobodnog udruživanja građana u tehničkoj kulturi), i na rješavanju drugih pitanja od zajedničkog interesa.

Članak 10.

Zadaci su Hrvatske zajednice tehničke kulture da:

- potiče i promiče svekoliku djelatnost tehničke kulture u Republici Hrvatskoj,
- sudjeluje u utvrđivanju i ostvarivanju politike promicanja tehničke kulture u Republici,
- predlaže program svekolikih aktivnosti u tehničkoj

kulturi, te sudjeluje u donošenju prijedloga programa javnih potreba tehničke kulture u Republici,

- stvara i unapređuje materijalne i druge uvjete zadovoljavanja javnih potreba u tehničkoj kulturi,
- usklađuje aktivnosti zajednica i nacionalnih saveza udruga tehničke kulture na ostvarivanju svekolikog razvoja tehničke kulture,
- promiče istraživačko-razvojni rad u tehničkoj kulturi,

- promiče i izvodi stručni rad u tehničkoj kulturi i skrbi se o osposobljavanju djelatnika u tehničkoj kulturi,

- stvara uvjete i štiti slobodno (nepolitičko, nestranačko) udruživanje građana kao način ostvarivanja jednog od temeljnih prava čovjeka na razvitak i potvrđivanje svojih sposobnosti, znanja i vještina i kao način djelotvornog zadovoljavanja privatnih (osobnih i zajedničkih) te javnih interesa i potreba u tehničkoj kulturi,

- širi znanstvena i tehnička dostignuća popularizacijom i drugim načinima među građanima, odnosno organizira aktivnosti usmjerene općem prihvaćanju znanstvenih, tehničkih i tehnoloških dostignuća i njihovoj primjeni u životu i radu građana i time podizanju razine tehničke kulture kao dijela opće kulture, a čime promiče tehnološki razvitak gospodarstva, znanosti i svekolikog života i rada, te potiče sklonosti i razvitak sposobnosti za tehničko stvaralaštvo,

- organizira znanstveno i tehničko opismenjivanje, tehnički odgoj, obrazovanje i osposobljavanje kao čimbenike razvitka ličnosti i ljudskog potencijala u cjelini, a posebice izvannastavno i izvanškolsko djelovanje mladeži na razvijanju sposobnosti, znanja i vještina za znanstveno i tehničko, te radno proizvodno stvaralaštvo,

- potiče primjenu tekovina znanosti i tehnike te organizira i promiče oblike znanstvenog i tehničkog stvaralaštva, a napose inventivni rad u gospodarstvu i u svim područjima društvenog života,

- pridonosi stjecanju znanja i sposobnosti za primjenu znanstveno-tehničkih dostignuća usmjerenih zadovoljavanju potreba i interesa čovjeka, poticanju njegovih stvaralačkih mogućnosti te zaštiti i unapređivanju njegova radnog i životnog okoliša,
- potiče osnivanje novih udruga tehničke kulture,
- potiče i organizira aktivnosti kojima se pridonosi podizanju obrambene sposobnosti udruženih organizacija, njihovih članova i Republike Hrvatske u cjelini,

- sudjeluje u razvijanju međunarodne suradnje, uspostavlja i održava odnose sa srodnim organizacijama drugih zemalja, te organizaciji promaknuća hrvatskih tehnoloških inovacija u inozemstvu

- izgrađuje i razvija informacijski sustav tehničke kulture od vlastitog interesa i interesa za Republiku, koji su joj povjereni Zakonom,

- razvija vlastitu nakladničku djelatnost,

- obavlja stručne i administrativno-tehničke poslove za članice Zajednice,

- obavlja i druge zadaće koje su utvrđene Zakonom o tehničkoj kulturi i drugim propisima.

Članak 11. se briše.

Članak 12.

Temeljem svojih prava i obveza da aktivno sudjeluje u obrani Republike Hrvatske Zajednica u okviru svoje redovite djelatnosti određuje, organizira i ostvaruje zadaće i mjere kojima se osigurava osposobljavanje članova članica Zajednice za aktivno sudjelovanje u obrani domovine i zaštiti ljudi i imovine, sukladno propisima i aktima nadležnih državnih organa.

Članak 13.

Zajednica je neprofitna pravna osoba.

Radi postizanja ciljeva udruživanja utvrđenih ovim statutom: osiguranja sredstava potrebnih za stvaranje materijalnih uvjeta i izvršavanje programom utvrđenih zadaća i aktivnosti tehničkog odgoja,

obrazovanja i osposobljavanja, znanstvenog i tehničkog opismenjivanja mladeži i širenja i promicanja tehničke kulture, te potpunijeg iskorištenja raspoloživih tehničkih sredstava i mogućnosti, Zajednica neposredno ili zajednički sa članicama Zajednice može obavljati i gospodarske, društvene i druge izvangospodarske aktivnosti, koje u skladu sa zakonom mogu obavljati udruge tehničke kulture.

Zajednica samostalno ili u suradnji sa članicama Zajednice može, radi stjecanja sredstava za ostvarivanje svojih ciljeva i zadaća utvrđenih Statutom, u skladu sa zakonom osnovati poduzeće za obavljanje gospodarske djelatnosti.

Zajednica može osnovati zakladu za promicanje tehničke kulture.

Članak 14.

Zajednica neposredno obavlja informativno-nakladničku i nakladničku djelatnost za potrebe Zajednice, članica Zajednice, udruga tehničke kulture i njihovih članova, te od interesa za Republiku Hrvatsku.

U tom okviru Zajednica izdaje časopise, listove, djela i biblioteke kojima se:

- promiču i populariziraju prirodne i tehničke znanosti, tehnička kultura i amaterske tehničke djelatnosti,
- obrazuju i osposobljavaju djeca i mladež, voditelji izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti te voditelji programa osposobljavanja u udrugama tehničke kulture,
- obrađuju događaji i ličnosti značajni za razvitak i povijest znanosti i tehnike, posebice tehničke kulture u Hrvata,
- domaćoj i svjetskoj javnosti prezentiraju najznačajnija postignuća hrvatskih autora u tehničkoj kulturi.

Članak 14a.

Radi razvijanja i unapređivanja djelatnosti tehničke kulture, Zajednica neposredno organizira i izvodi stručni rad i obrazovanje i osposobljavanje

stručnih djelatnika u tehničkoj kulturi.

Zajednica potiče i osigurava uvjete za istraživačko-razvojni rad u tehničkoj kulturi.

Članak 15.

Kao jezgru pokreta širenja tehničke kulture u Republici, Zajednica potiče, podupire i sjedinjuje različite programe i aktivnosti razvijanja, primjene i popularizacije znanosti i znanstvenog i tehničko-tehnološkog stvaralaštva te s oblicima njihova organiziranja ostvaruje programsko zajedništvo.

II A. ČLANSTVO

Članak 15a.

U Zajednici se osiguravaju jednaka prava, obveze i odgovornosti članicama Zajednice.

Članak 15b.

U Zajednicu mogu biti udružene samo one zajednice tehničke kulture i nacionalni savezi tehničke kulture koji su osnovani u skladu sa Zakonom o tehničkoj kulturi.

Članak 15c.

Članice Zajednice imaju pravo i obvezu sudjelovati u radu Zajednice i predlagati mjere i aktivnosti radi što uspješnijeg ostvarivanja ciljeva i zadaća Zajednice.

Članice Zajednice dužne su provoditi odluke i zaključke organa Zajednice i odgovorne su za njihovo ostvarenje.

Članak 15d.

Kada članica Zajednice u svom djelovanju ne ostvaruje ciljeve i zadaće zbog kojih je osnovana, Izvršni odbor Zajednice upozorit će je na nedostatke u radu i predložiti sazivanje izvanredne sjednice nadležnog organa članice Zajednice i utvrđivanje odgovornosti.

Ako članica Zajednice i nakon upućenih upozorenja nastavi djelovati suprotno odredbama svog i ovog statuta, Skupština zajednice može je isključiti iz članstva Zajednice.

Članak 15e.

Članstvo u Zajednici prestaje:

- brisanjem iz registra upravnog tijela nadležnog za tehničku kulturu,
- odlukom Skupštine Zajednice iz članka 15d. stavak 2."

III. SREDSTVA

Članak 16.

Za postizanje ciljeva postojanja, djelovanja i zadaća utvrđenih programima Zajednica pribavlja sredstva:

- iz prihoda od vlastite djelatnosti,
- iz donacija i zaklada,
- iz državnog proračuna za programe zadovoljavanja javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi,
- iz sredstava ostvarenih priređivanjem igara na sreću i zabavnih igara i
- iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

Članak 17.

Financijsko-materijalno poslovanje Zajednice obavlja se sukladno zakonu i drugim propisima i aktima organa Zajednice.

IV. ORGANI I TIJELA ZAJEDNICE

a) Organi Zajednice

Članak 18.

Organi Zajednice jesu:

1. Skupština,
2. Izvršni odbor i
3. Nadzorni odbor.

1. Skupština Zajednice

Članak 19.

Skupština je najviši organ Zajednice.

Skupštinu čine predstavnici članica Zajednice izabrani onako kako je određeno aktima tih članica, na vrijeme od četiri godine. Predstavnik u

Skupštinu bira i nacionalno tijelo oblika znanstvenog i tehničkog opismenjivanja mladeži putem izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti, ako taj oblik nema svojstvo pravne osobe.

Svaka članica Zajednice bira jednog predstavnika u Skupštinu Zajednice.

Član Skupštine može biti razriješen dužnosti i prije isteka vremena na koje je izabran, ako to sam zatraži ili ga opozove članica Zajednice koja ga je izabrala.

Članak 20.

Skupština Zajednice:

- a) razmatra:
 - oživotvorenje prihvaćenih programa djelovanja i drugih akata

Zajednice,

- izvješća o radu organa i Zajednice u cjelini,
 - druga pitanja značajna za djelovanje Zajednice;
- b) utvrđuje:

- osnovne elemente politike djelovanja Zajednice sadržane u njegovim programima,

- politiku osiguranja, raspodjele i korištenja sredstava kojima se Zajednica služi za postizanje svojih ciljeva;

- c) donosi:

- Statut Zajednice i njegove izmjene i dopune,
- Poslovnik Skupštine,
- Odluku o sastavu i izboru organa Skupštine,
- programe djelovanja Zajednice i njezinih organa,
- financijski plan i zaključni račun,
- odluke o osnivanju drugih organizacija,
- odluke o udruživanju Zajednice u druge organizacije,

- odluku o ustanovljenju javnih priznanja Zajednice,
- odluku o izdavanju glasila Zajednice i
- druge akte;

- d) bira i razrješava:

- predsjednika i potpredsjednika Zajednice,

- Izvršni odbor Zajednice,
- Nadzorni odbor Zajednice.

Skupština raspravlja i odlučuje i o drugim pitanjima koja joj povjere članice Zajednice.

Članak 21.

Programsko-izborna zasjedanje Skupštine održava se u pravilu jedanput u četiri godine.

U razdoblju između dva izborna zasjedanja Skupština zasjeda prema potrebi, a najmanje jedanput u godini.

Sjednicu Skupštine saziva predsjednik Zajednice na svoju inicijativu, po odluci Izvršnog odbora ili kada to zatraži:

- trećina udruženih organizacija,
- Nadzorni odbor ili
- nadležni državni organ.

Zasjedanje Skupštine vodi predsjednik Zajednice ako Skupština ne izabere radno predsjedništvo i povjeri mu vođenje zasjedanja.

Skupština odlučuje većinom glasova izabranih članova. O poslovnom redu na sjednici i drugim postupovnim pitanjima Skupština odlučuje većinom glasova prisutnih članova.

Članak 22.

Prava i obveze članova, priprema i način sazivanja zasjedanja, tijek zasjedanja i način odlučivanja, kao i druga pitanja rada Skupštine pobliže se uređuju Poslovnikom Skupštine.

2. Izvršni odbor

Članak 23.

Izvršni odbor je kolegijalni izvršni organ Zajednice.

Izvršni odbor ima 13 do 17 članova koje iz svog sastava bira Skupština na vrijeme od četiri godine. Predsjednik i potpredsjednik Zajednice članovi su Izvršnog odbora po položaju. Broj članova Izvršnog odbora i njegov sastav Skupština uređuje odlukom o izboru i sastavu organa

Skupštine, a način njegova izbora svojim Poslovnikom.

Prigodom izbora članova Izvršnog odbora, Skupština se brine o odgovarajućoj zastupljenosti udruženih organizacija u njegovu sastavu. U izbornoj proceduri osigurava se poštovanje načela javnog predlaganja, utvrđivanja više kandidata od broja koji se bira i tajnog izjašnjavanja o kandidatima.

Članak 24.

Izabrani članovi Izvršnog odbora kolektivno odgovaraju za rad Izvršnog odbora Skupštini, a pojedinačno za svoj rad i rad Izvršnog odbora u granicama ovlaštenja i dužnosti koje su im povjerene Skupštini i Izvršnom odboru.

Izvršni odbor i svaki njegov član mogu podnijeti ostavku ili biti opozvani prije isteka vremena na koje su birani.

Pojedini član Izvršnog odbora i Odbor u cjelini mogu biti opozvani ako:

- ne ispunjavaju obveze utvrđene ovim statutom,
- postupaju suprotno odredbama ovog statuta i politici koju je utvrdila Skupština.

Pojedinom članu prestaje funkcija člana Izvršnog odbora ako izgubi svojstvo člana Skupštine Zajednice.

Članak 25.

Izvršni odbor :

- predlaže Skupštini osnove politike sadržane u prijedlozima Statuta, Programa i drugih akata,
- ako se Skupština ne može pravodobno sastati, privremeno donosi financijski plan i zaključni račun, koje podnosi na odborenje Skupštini na prvom idućem zasjedanju,
- osigurava provođenje akata i politike koje je utvrdila Skupština,
- ostvaruje financijski plan i raspolaze planiranim sredstvima pri čemu vodi brigu o namjeni i pravilnosti korištenja tih sredstava, te donosi provedbene odluke,

- odlučuje o zaključivanju pravnih poslova u ime Zajednice,
- usklađuje rad članica Zajednice i organizira djelovanje Zajednice u cjelini,
- daje suglasnost za udruživanje novih organizacija i institucija u Zajednicu, čija je djelatnost značajna za razvitak tehničke kulture u Republici Hrvatskoj a nisu udruge tehničke kulture,
- organizira i usklađuje suradnju s drugim organizacijama,
- odlučuje o osnivanju radnih tijela te imenuje i razrješava njihove članove,
- donosi akte kojima se pobliže uređuje dodjela javnih priznanja Zajednice ustanovljenih odlukom Skupštine,
- uređuje i organizira nakladničku i informativnu djelatnost Zajednice, te imenuje i razrješava članove tijela koja se brinu o toj djelatnosti Zajednice,
- imenuje i razrješava predstavnike Zajednice u organe drugih organizacija,
- imenuje i razrješava tajnika Zajednice,
- utvrđuje organizaciju stručne službe Zajednice i u svezi s tim donosi akte predviđene zakonom,
- obavlja i druge zadaće koje mu povjeri Skupština odnosno koje zahtijeva redovito funkcioniranje Zajednice ako one nisu ovim statutom ili drugim aktima stavljene u nadležnost drugih organa.

Članak 26.

Izvršni odbor radi i odlučuje na sjednicama.

Izvršni odbor zasjeda prema potrebi, a najmanje jedanput u tri mjeseca.

Izvršni odbor saziva predsjednik Zajednice odnosno osoba koja ga zamjenjuje po svojoj odluci ili kada to zatraži:

- trećina članova Izvršnog odbora,
- Nadzorni odbor,
- tajnik Zajednice ili
- nadležni državni organ.

Izvršni odbor odlučuje većinom glasova svojih

članova. O poslovnom redu na sjednici i o drugim pitanjima postupnog karaktera Odbor odlučuje većinom glasova prisutnih članova.

Djelovanje Izvršnog odbora pobliže se uređuje njegovim poslovníkom.

3. Nadzorni odbor

Članak 27.

Radi zaštite zakonitosti djelovanja i pravilnosti poslovanja Zajednice, osniva se Nadzorni odbor.

Odbor ima pet članova koje bira Skupština na vrijeme od četiri godine. Član Odbora ne može istodobno biti i član Izvršnog odbora niti obavljati drugu funkciju u Zajednici.

Predsjednika Odbora biraju članovi iz svog sastava.

Članak 28.

Nadzorni odbor nadležan je za nadzor glede:

- provođenja općih akata i odluka organa Zajednice,
- odgovornog i gospodarski svrsishodnog raspolaganja sredstvima.

Članak 29.

Nadzorni odbor ima pravo i obvezu o uočenim pojavama i o svom mišljenju izvijestiti Skupštinu i Izvršni odbor.

Organ kome je izvješće upućeno dužan ga je razmotriti, zauzeti svoje stajalište i poduzeti mjere na koje je ovlašten, radi uklanjanja uočenih nedostataka, odnosno predložiti poduzimanje takvih mjera.

O svom djelovanju i rezultatima nadzora Odbor izvješćuje Skupštinu prema potrebi, a najmanje jedanput u godini.

b) Radna tijela

Članak 30.

Dio zadaća iz svog djelokruga rada Skupština i Izvršni odbor mogu povjeriti savjetima, odborima, komisijama i drugim stalnim i privremenim radnim tijelima.

Odlukom o osnivanju radnih tijela određuje se njihov djelokrug rada. Na radno tijelo se ne može prenijeti nadležnost odlučivanja o pitanjima koja su ovim statutom povjerena Skupštini i Izvršnom odboru.

Članak 31.

Stalno radno tijelo u području za koje je osnovano:

- prati stanje i razmatra pitanja,
- predlaže stavove, mjere i aktivnosti usmjerene unapređivanju stanja i programa djelovanja,
- organizira ostvarivanje programa i drugih zadaća,
- obavlja i druge poslove koje im svojom odlukom povjeri organ koji ga je osnovao.

c) Predsjednik i potpredsjednik Zajednice

Članak 32.

Predsjednik Zajednice saziva i predsjedava zasjedanjima Skupštine i Izvršnog odbora, predstavlja i zastupa Zajednicu i obavlja druge poslove predviđene ovim statutom i poslovnicima Skupštine i Izvršnog odbora.

Predsjedniku u radu pomaže i u slučaju njegove spriječenosti zamjenjuje potpredsjednik Zajednice.

Članak 33.

Predsjednika i potpredsjednika Zajednice bira Skupština iz svoga sastava na vrijeme od četiri godine.

Predsjedniku i potpredsjedniku Zajednice može prestati dužnost i prije isteka vremena na koje su izabrani pod uvjetima i na način koji su ovim statutom predviđeni za članove Izvršnog odbora.

d) Tajnik Zajednice

Članak 34.

Tajnik Zajednice:

- predstavlja i zastupa Zajednicu, brine se za zakonitost rada i za ispunjavanje obveza Zajednice propisanih zakonom,

- stručno priprema i organizira sjednice Skupštine i Izvršnog odbora,
- brine se o izvršavanju zaključaka Skupštine i Izvršnog odbora,
- usklađuje rad radnih tijela Skupštine i Izvršnog odbora,
- rukovodi Stručnom službom Zajednice,
- vodi i odgovoran je za pripremu prijedloga programa rada, financijskog plana i rebalansa financijskog plana,
- priprema prijedlog za osiguravanje sredstava za rad Zajednice i Stručne službe Zajednice,
- nalogodavac je za financijsko i materijalno poslovanje Zajednice i Stručne službe,
- potpisuje poslovnu dokumentaciju Zajednice, ugovore i naloge u smislu realizacije programa i financijskog plana,
- surađuje s ministarstvom nadležnim za tehničku kulturu, te s drugim ministarstvima i javnim institucijama vezanima za realizaciju usvojenih programa i planova,
- ostvaruje sustavnu suradnju s poslovnim, stručnim, obrazovnim, znanstvenim i drugim organizacijama i institucijama na području tehničke kulture,
- prati rad i aktivnost zajednica i saveza tehničke kulture u županijama, gradovima i općinama, te ostvaruje neposredne kontakte s organizacijama i sa svim čimbenicima o kojima ovisi širenje i unapređivanje tehničke kulture,
- skrbi se o stručnoj, organizacijskoj i financijskoj pripremi stručnih skupova, manifestacija, smotri, natjecanja i drugih oblika djelovanja Zajednice na državnoj i međunarodnoj razini,
- inicira i kreira stručno-konzultativne i druge poslove u komercijalne svrhe na razini i za potrebe Zajednice,
- brine se o obavještanju javnosti o radu Zajednice,
- obavlja i druge poslove određene ovim statutom

i općim aktima koje donose Skupština i Izvršni odbor ili koje mu povjeri predsjednik Zajednice.

Tajnik Zajednice organizira i usklađuje rad Stručne službe tako da se osigura potpuna i kvalitetna realizacija planova i programa organa i radnih tijela Zajednice i članica Zajednice u dijelu poslova koji su povjereni Stručnoj službi i odgovoran je Zajednici za stručni, djelotvorni i pravodobni rad Stručne službe.

Članak 35.

Tajnika Zajednice imenuje Izvršni odbor raspisivanjem natječaja na četiri godine. Svoju dužnost tajnik obavlja profesionalno.

Tajnik Zajednice ne može biti istodobno i član Skupštine Zajednice.

Za tajnika može biti imenovana osoba koja ispunjava slijedeće uvjete:

- VII/1 stupanj stručne spreme,
- tri godine radnog iskustva nakon stjecanja stručne spreme,
- pet godina djelatnog iskustva u tehničkoj kulturi,
- poznavanje jednog svjetskog jezika i
- sposobnost uspješnog organiziranja i djelotvornog vođenja organizacije i na temelju toga stečen ugled i povjerenje sredine u kojoj djeluje.

Za svoje djelovanje tajnik je odgovoran Izvršnom odboru. Tajnik može podnijeti ostavku ili biti razriješen i prije isteka vremena na koje je imenovan. Tajnik može biti razriješen iz razloga utvrđenih za opoziv članova Izvršnog odbora ili iz drugih razloga predviđenih zakonom.

V. STRUČNA SLUŽBA ZAJEDNICE

Članak 36.

Administrativno-stručne, analitičko-planske, nakladničko-informativne, knjigovodstvene, pomoćne i njima slične poslove za Zajednicu obavljaju radnici u stručnoj službi Zajednice.

Stručna služba obavlja poslove iz stavka 1.

i za članice Zajednice, koje joj to povjere posebnim aktom, uz suglasnost Izvršnog odbora Skupštine Zajednice.

Na stručnu službu se ne mogu prenositi ovlasti i odgovornosti organa za koje služba obavlja poslove.

Međusobni odnosi između stručne službe i organizacije iz stavka 2. ovog članka uređuju se ugovorom o povjeravanju poslova.

Članak 37.

Unutrašnje ustrojstvo, i način rada stručne službe, kao i druga pitanja djelovanja službe uređuje posebnim aktima Izvršni odbor sukladno zakonu i drugim propisima.

Članak 38.

Radom stručne službe rukovodi tajnik Zajednice.

Izvršni odbor određuje osobu koja pomaže tajniku u rukovođenju službom.

Članak 39.

Djelovanje stručne službe prati i ocjenjuje Izvršni odbor temeljem izvješća što mu ga jedanput u godini odnosno prema potrebi ili na njegov zahtjev podnosi tajnik Zajednice.

Članak 40.

U stručnoj službi svoja prava i obveze koji proizlaze iz radnog odnosa ostvaruju i osobe na profesionalnom radu u Zajednici koje temeljem ovog statuta bira odnosno imenuje Skupština ili Izvršni odbor.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 41.

Zajednica prestaje djelovati kada to odluči Skupština Zajednice na poticaj ili uz prethodnu suglasnost većine članica Zajednice, odnosno zbog drugih zakonom utvrđenih razloga.

U slučaju prestanka djelovanja i postojanja Zajednice objekti, druge nekretnine i sredstva čiji

je vlasnik Zajednica postaju vlasništvom Republike Hrvatske.

Članak 42.

Poticaj za donošenje, odnosno izmjenu i dopunu Statuta i drugih općih akata Zajednice može dati svaka članica zajednice te organi i tijela Zajednice.

Postupku izrade nacrtu općeg akta sukladno danoj inicijativi obvezno se pristupa kada tu inicijativu podnesu odnosno podupru:

- najmanje deset članica Zajednice,
- najmanje trećina članova Skupštine,
- Izvršni odbor ili
- Nadzorni odbor.

Rad na izradi nacrtu akta organizira i za njega je odgovoran Izvršni odbor.

Članak 43.

Prijedlog općeg akta utvrđuje Izvršni odbor.

Nacrt Statuta i njegovih izmjena i dopuna obvezno se upućuje članicama Zajednice na javnu raspravu.

Tekstovi Statuta i općih akta koje je donijela Skupština objavljuju se u službenom glasilu Zajednice.

Članak 44. se briše.

Članak 45.

Izbori za organe Zajednice utemeljene ovim statutom obaviti će se nakon pretvorbe postojećih društvenih organizacija u udruge tehničke kulture i osnivanja gradskih i županijskih zajednica i saveza tehničke kulture, te nacionalnih saveza tehničke kulture u skladu sa Zakonom o tehničkoj kulturi, a najkasnije do 31. srpnja 1994. godine.

Organi Zajednice konstituirati će se u skladu s odredbama Statuta najkasnije do 30. rujna 1994. godine.

Nadležni organi Zajednice donijeti će opće akte za čije su donošenje obavezani ovim statutom i uskladiti će postojeće akte Zajednice s odredbama ovog statuta najkasnije do 30. rujna 1994. godine.

Članak 46.

S danom stupanja na snagu ovog statuta prestaje vrijediti Statut Narodne tehnike Hrvatske - Saveza organizacija za tehničku kulturu SR Hrvatske koji je donijela Konferencija Narodne tehnike Hrvatske na svojoj sjednici 20. ožujka 1990. godine.

Članak 47.

Ovaj Statut stupa na snagu s danom donošenja.

NACRT za izradu Statuta udruge tehničke kulture

Na temelju članka 5. Zakona o tehničkoj kulturi ("Narodne novine" broj 76/93)
(dosadašnji naziv organa organizacije
tehničke kulture koja donosi Statut) na zasjedanju održanom _____ godine donijela je

S T A T U T

(naziv udruge tehničke kulture)

I. OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

_____ (naziv udruge tehničke kulture - u daljnjem tekstu: udruga - klub, društvo i sl.)
je udruga tehničke kulture u koju se slobodno udružuju građani radi ostvarivanja svojih osobnih i zajedničkih
potreba i interesa u tehničkoj kulturi (poželjno je ukratko navesti o kojim se specifičnim interesima radi).

Članak 2.

Udruga se organizira kao udruženje građana i ima svojstvo pravne osobe.

Članak 3.

Udruga djeluje pod nazivom: _____.

Sjedište udruge je u _____, i djeluje na području grada - općine _____.

Udruga se upisuje se u registar kod nadležnog tijela državne uprave.

Članak 4.

Udruga je pravni sljednik ranije društvene organizacije _____
(dosadašnji naziv organizacije tehničke kulture) i preuzima sva njezina prava i obveze, te svu imovinu.

Članak 5.

Udruga ima svoj znak.

Znak udruge čini _____ (kratki opis znaka).

alternativa stavku 2.:

Sadržaj i izgled znaka kao i njegova uporaba uređuje se posebnom odlukom.

Članak 6.

Udruga ima okrugli pečat promjera 30 mm, u čijem središtu se nalazi znak, a oko njega uz rub ispisan tekst: _____.

Članak 7.

Udrugu zastupaju i predstavljaju predsjednik i tajnik udruge odnosno osobe koje ih temeljem ovog statuta ili odluke nadležnog organa, u slučaju njihove spriječenosti, zamjenjuju.

Članak 8.

Udruga se udružuje u Zajednicu tehničke kulture Županije _____ i Zajednicu tehničke kulture grada _____, te strukovne saveze udruge tehničke kulture na gradskoj, županijskoj i nacionalnoj razini. Udruga se može udružiti u druga udruženja ako se time pridonosi postizanju ciljeva njezina djelovanja određenih ovim statutom.

Odluke o udruživanju iz stavka 1. i 2. donosi Skupština udruge.

II. CILJEVI I ZADACI UDRUGE (KLUBA, DRUŠTVA)

Članak 9.

Temeljni ciljevi udruge su:

- omogućivanje i stvaranje uvjeta za slobodno udruživanje građana u _____ (područje djelatnosti), radi učinkovitijeg ostvarivanja njihovih osobnih i zajedničkih potreba i interesa u tehničkoj kulturi,
- znanstveno i tehničko opismenjivanje i osposobljavanje, te njegovanje tehničkog stvaralaštva članova u _____ (navesti područje tehničke kulture),
- ostvarivanje javnih potreba u tehničkoj kulturi u skladu s mogućnostima i promicanje i unapređivanje dostignuća u _____, te
- rješavanje drugih pitanja od zajedničkog interesa članova udruge.

Članovi udruge zajednički djeluju na razvijanju i promicanju tehničke kulture građana odnosno znanstvenom i tehničkom opismenjivanju građana, tehničkom odgoju i obrazovanju mladih naraštaja, te poticanju i razvitku tehnike i znanosti i populariziranju njihovih dostignuća u _____ (navesti područje djelatnosti udruge).

Članak 10.

Zadaci su udruge da u području _____ (navesti područje tehničke kulture):

- stvara i unapređuje materijalne i druge uvjete slobodnog udruživanja građana i zadovoljavanja privatnih i javnih potreba u tehničkoj kulturi,
- potiče i promiče djelatnost tehničke kulture,
- skrbi o osposobljavanju svojih članova i promiče njihovo znanstveno i tehničko stvaralaštvo,
- organizira i izvodi aktivnosti usmjerene podizanju razine tehničke kulture kao dijela opće kulture,
- organizira znanstveno i tehničko opismenjivanje, tehnički odgoj, obrazovanje i osposobljavanje za stjecanje

znanja i sposobnosti za primjenu i potiče primjenu znanstvenih i tehničko-tehnoloških dostignuća usmjerenih zadovoljavanju potreba i interesa članova i građana, povećanju izgleda i sigurnosti zapošljavanja, zaštite i poboljšanja radnog i životnog okoliša,

- potiče i pomaže osnivanje novih udruga tehničke kulture i surađuje s drugim udrugama,
- obavlja i druge zadaće utvrđene Zakonom o tehničkoj kulturi i drugim propisima.

Članak 11.

Temeljem svojih prava i obveza da aktivno sudjeluje u obrani Republike Hrvatske udruga u okviru svoje redovne djelatnosti utvrđuje, organizira i ostvaruje zadaće i mjere kojima se osigurava osposobljavanje članova udruge za aktivno sudjelovanje u obrani domovine i zaštiti ljudi i imovine, sukladno propisima i aktima nadležnih državnih organa.

Članak 12.

Udruga (klub, društvo) je neprofitna pravna osoba.

Radi postizanja ovim Statutom utvrđenih ciljeva udruživanja, osiguravanja sredstava potrebnih za ostvarivanje programom utvrđenih zadaća i aktivnosti tehničkog odgoja, obrazovanja i osposobljavanja, znanstvenog i tehničkog opismenjivanja mladeži i širenja i promicanja tehničke kulture, te potpunijeg iskorištenja raspoloživih tehničkih sredstava i mogućnosti, udruga neposredno ili zajednički sa drugim udrugama, savezima ili zajednicama tehničke kulture može obavljati i gospodarske, društvene i druge negospodarske aktivnosti u skladu sa zakonom.

Udruga samostalno ili u suradnji s drugim udrugama, savezima ili zajednicama tehničke kulture može, radi stjecanja sredstava za ostvarivanje svojih ciljeva i zadaća utvrđenih Statutom, u skladu sa zakonom osnovati poduzeće za obavljanje gospodarske djelatnosti.

Članak 13.

Radi planskog i organiziranog ostvarivanja ciljeva utvrđenih ovim statutom, a posebno radi obavljanja obrazovne i drugih djelatnosti tehničke kulture kojima se osiguravaju osnovni standardi tehničke kulture, razvijaju i unapređuju stvaralačke sposobnosti mladih i potpunije zadovoljavaju osobni interesi građana i javne potrebe u tom području, udruga može osnovati i organizirati centar tehničke kulture i druge organizacijske oblike djelovanja, pod uvjetima utvrđenim zakonom.

Ciljevi i zadaće, djelokrug rada, organizacija, sredstva i druga pitanja značajna za rad organizacijskih jedinica iz prethodnog stavka utvrđuju se aktom o njihovu osnivanju.

Članak 14.

U pokretu širenja tehničke kulture, udruga potiče, podupire i ostvaruje programe i aktivnosti na razvijanju, primjeni i popularizaciji znanosti tehnike i znanstvenih i tehničko-tehnoloških postignuća.

S dobrovoljnim skupinama mladih u izvanškolskim i izvanastavnim oblicima znanstvenog i tehničkog opismenjivanja, osposobljavanja i stvaralaštva, te radno-proizvodnog stvaralaštva i drugim organizacijskim oblicima promicanja tehničke kulture i znanosti u školama udruga može ostvarivati programsko i organizacijsko zajedništvo.

Članak 15.

Članovi udruge i drugi građani mogu se u okviru udruge udruživati oko određenih programa i projekata kojima zadovoljavaju svoje potrebe i unapređuju djelatnosti tehničke kulture.

Programne iz prethodnog stavka trajnije naravi udruge može organizirati kao organizacijski oblik svog djelovanja.

III. ČLANSTVO

Članak 16.

Svaki državljanin Republike Hrvatske može, pod jednakim uvjetima utvrđenim ovim statutom, postati član udruge.

Strani državljanin ili osoba bez državljanstva može postati članom udruge u skladu s uvjetima koje propisuje nacionalni savez udruge tehničke kulture.

Članak 17.

Članovi udruge su:

1. redoviti članovi
2. mladi članovi
3. potpomažući članovi
4. počasnici članovi.

Redovitim članom udruge može postati svaka osoba koja je navršila 18 godina života i posjeduje poslovnu sposobnost.

Mladim članom udruge može postati svaka osoba mlađa od 18 godina.

Potpomažućim članom udruge može postati svaka fizička ili pravna osoba koja, u skladu s utvrđenim uvjetima, značajnom financijskom potporom redovito pomaže razvoj i napredak udruge i ostvarivanje njezinog programa.

Počasnim članom udruge može biti proglašena osoba izuzetno zaslužna za rad i razvoj udruge te ostvarivanje ciljeva i zadataka udruge i tehničke kulture u cjelini.

Članak 18.

Osoba koja želi postati članom udruge podnosi:

- vlastoručno potpisanu pristupnicu za članstvo u udruhu
- dvije fotografije veličine 3 x 3,5 cm
- dokaz o državljanstvu

(Za osobe mlađe od 18 godina pristupnicu supotpisuje jedan od roditelja ili skrbnik.)

Članak 19.

Član udruge ima pravo sudjelovati u programima i aktivnostima udruge, predlagati i pokretati raspravu o pitanjima iz djelatnosti udruge, tražiti mišljenja, stavove i objašnjenja o pitanjima iz djelatnosti udruge i objašnjenja u svezi s radom udruge.

Redoviti član ima pravo, u skladu s odredbama ovog statuta, sudjelovati u upravljanju poslovima udruge, te birati i biti biran u organe udruge.

Članak 20.

Član udruge je obvezan pridržavati se statuta i drugih akata udruge, djelovati na ostvarivanju ciljeva, zadataka i programa udruge, ostvarivati preuzete obveze te redovito plaćati članarinu.

U javnim nastupima član udruge je obvezan čuvati ugled i interese udruge.

Članak 21.

Članstvo u udruzi prestaje:

- istupanjem iz članstva,
- isključenjem, ako član svojim djelovanjem, suprotnim odredbama ovog statuta i drugih akata udruge, nanese težu štetu interesima i ugledu udruge,
- ako u određenom roku ne ispuni svoje financijske obveze prema udruzi.

Članak 22.

Član udruge može biti opomenut ili ukoren od Izvršnog odbora ako postupi suprotno odredbama ovog statuta ili odlukama organa udruge i time nanese štetu interesima udruge odnosno naruši ugled udruge, te ako neopravdano ne izvrši svoje članske obveze.

Članak 23.

O primanju u članstvo i prestanku članstva u udruzi, kao i o privremenoj suspenziji člana odlučuje Izvršni odbor udruge.

Protiv odluke Izvršnog odbora udruge može se podnijeti žalba Skupštini udruge. Odluka Skupštine je konačna.

Članak 24.

Uvjeti za primanje potpomažućih članova, te uvjeti i način izbora počasnih članova uređuju se posebnim aktima koje donosi Izvršni odbor udruge.

IV. ORGANI I TIJELA UDRUGE

1. Zajedničke odredbe

Članak 25.

Redoviti članovi sudjeluju u upravljanju poslovima udruge neposredno i putem organa udruge, iniciranjem razmatranja određenih pitanja u organima udruge i na druge načine utvrđene ovim statutom.

Redoviti članovi upravljaju drugom neposredno osobnim izjašnjavanjem u Skupštini udruge, a posredno preko članova izabranih u druge organe udruge.

2. Organi udruge

Članak 26.

Organi udruge su:

1. Skupština udruge
2. Izvršni odbor udruge

3. Predsjednik udruge
4. Nadzorni odbor udruge

2.1. Skupština udruge

Članak 27.

Skupština udruge (u daljnjem tekstu: Skupština) je najviši organ upravljanja udruge. Skupštinu čine redoviti članovi udruge.

Članak 28.

Skupština radi na sjednicama koje se sazivaju prema potrebi, a redovito jednom godišnje u povodu odlučivanja o izvještaju i završnom računu, te programu i proračunu udruge.

Svake četvrte godine saziva se izborna sjednica Skupštine.

Skupština može pravovaljano odlučivati ako sjednici prisustvuje više od polovice članova Skupštine.

U slučaju nedostatka kvoruma čeka se pola sata i nakon toga, ako je nazočna četvrtina ukupnog broja članova Skupštine, nazočni čine kvorum, a donesene odluke i zaključci su pravovaljani.

Skupština donosi svoje odluke većinom prisutnih članova. Skupština donosi odluke javnim glasovanjem osim u slučaju kada odluči da o pojedinom pitanju glasuje tajno.

Članak 29.

Redovitu Skupštinu saziva predsjednik udruge.

Izvanrednu Skupštinu saziva predsjednik udruge:

- kada prosudi da je potrebno sazvati Skupštinu,
- na temelju zaključka Izvršnog ili Nadzornog odbora ili
- na pisani zahtjev najmanje jedne četvrtine članova Skupštine.

Ako predsjednik ne sazove izvanrednu sjednicu u roku od 30 dana od dana donošenja zaključka Izvršnog ili Nadzornog odbora ili podnošenja zahtjeva članova udruge, sjednicu će sazvati član Izvršnog ili Nadzornog odbora kojega taj organ odredi, odnosno članovi koji su podnijeli zahtjev.

Poziv za Skupštinu s prijedlogom dnevnog reda i materijalima za Skupštinu dostavlja se članovima Skupštine najmanje 14 dana prije održavanja Skupštine.

U izuzetnim situacijama predsjednik udruge može sazvati Skupštinu i u kraćim rokovima.

Članak 30.

U radu Skupštine mogu sudjelovati, kao gosti, predstavnici zajednica i saveza tehničke kulture i državnih organa, poduzeća, ustanova i drugih organizacija, te pomažući i počasni članovi udruge.

Predstavnike određenih organizacija i organa iz stavka 1. ovog članka poziva na Skupštinu predsjednik udruge.

Članak 31.

Skupština:

- donosi statut, njegove izmjene i dopune, te druge akte utvrđene statutom,
- utvrđuje ciljeve i program rada i razvoja udruge,

- donosi proračun i utvrđuje završni račun udruge,
- bira i razrješava predsjednika udruge, potpredsjednika udruge, Izvršni odbor udruge i Nadzorni odbor udruge,
- proglašava počasne članove udruge,
- razmatra i prihvaća izvještaj o radu svojih organa i radnih tijela,
- donosi Poslovnik,
- odlučuje o udruživanju u saveze i zajednice tehničke kulture, te učlanjivanju udruge u međunarodne i druge organizacije i udruženja,
- obavlja i druge poslove iz djelokruga udruge, ukoliko ovim statutom ili njenom odlukom nisu stavljeni u nadležnost Izvršnog odbora ili drugog tijela.

2.2. Izvršni odbor

Članak 32.

Izvršni odbor udruge (u daljnjem tekstu: Izvršni odbor) je izvršni i upravni organ udruge, koji između zasjedanja Skupštine upravlja poslovima udruge.

Članak 33.

Izvršni odbor ima _____ članova.

Potpredsjednik i _____ članova Izvršnog odbora biraju se, na prijedlog predsjednika udruge, iz reda članova Skupštine, na vrijeme od četiri godine i mogu biti ponovo birani.

Predsjednik i potpredsjednik udruge članovi su Izvršnog odbora po položaju.

Članak 34.

Radom Izvršnog odbora rukovodi predsjednik udruge.

U slučaju odsutnosti ili spriječenosti predsjednika, radom Izvršnog odbora rukovodi potpredsjednik udruge ili član Izvršnog odbora kojega ovlasti predsjednik udruge.

Članak 35.

Sjednice Izvršnog odbora održavaju se po potrebi, a najmanje jedanput u tri mjeseca.

Sjednicu Izvršnog odbora saziva predsjednik udruge.

Izvršni odbor može pravovaljano odlučivati ako sjednici prisustvuje više od polovice njegovih članova.

Izvršni odbor odlučuje većinom glasova pristunih članova.

Izvršni odbor donosi odluke javnim glasovanjem, osim u slučaju kada odluči da o pojedinom pitanju glasuje tajno.

Članak 36.

Članovi izvršnog odbora za svoj osobni i zajednički rad odgovorni su Skupštini.

Skupština u ostvarivanju prava iz stavka 1. ovog članka može opozvati člana Izvršnog odbora ili Izvršni odbor u cjelini.

Skupština može opozvati Izvršni odbor ako smatra da je svojim radom povrijedio ovaj statut ili ciljeve djelovanja koje je utvrdila Skupština ili nije izvršio odluke Skupštine, a time je udruzi nanesena značajnija šteta.

Skupština može opozvati člana Izvršnog odbora ako prosudi da postupa protivno ovom statutu ili ne ostvaruje ciljeve djelovanja koje je utvrdila Skupština ili ne izvršava odluke Skupštine ili Izvršnog odbora, a time je udruzi nanесena značajnija šteta.

Izvršni odbor ili član Izvršnog odbora opozivaju se po postupku po kojem su izabrani.

Prijedlog za opoziv pojedinog člana Izvršnog odbora može podnijeti predsjednik udruge, Nadzorni odbor ili najmanje pet članova Skupštine.

U slučaju opoziva predsjednika udruge, ostavku podnose svi članovi Izvršnog odbora.

Članak 37.

Izvršni odbor:

- utvrđuje prijedlog statuta i drugih akata što ih donosi Skupština,
- priprema materijale o kojima će odlučivati Skupština,
- bira i opoziva predstavnike u tijela organizacija u čijem radu sudjeluju i predstavnici udruge,
- razmatra rad predstavnika udruge u zajednicama i savezima tehničke kulture i drugim organizacijama,
- imenuje i razrješava tajnika udruge,
- odlučuje o sudjelovanju na natjecanjima i priredbama i određuje predstavnike udruge,
- organizira rad i djelovanje udruge između sjednica Skupštine,
- provodi ili osigurava provođenje odluka Skupštine,
- donosi akte kojima se osigurava uredno poslovanje i ostvarivanje programa udruge, ako ovim statutom nisu stavljeni u nadležnost Skupštine,
- utvrđuje prijedlog proračuna udruge i odlučuje o rasporedu i dinamici korištenja sredstava,
- upravlja i odlučuje o pokretnim stvarima udruge i predlaže Skupštini odluke u svezi s nekretninama koje su u vlasništvu udruge,
- imenuje predsjednike i članove radnih tijela udruge koje osnue,
- obavlja i druge poslove utvrđene ovim statutom, drugim aktima udruge ili koje mu povjeri Skupština,
- rješava pitanja koja nisu predviđena ovim statutom, s tim što o tome izvještava Skupštinu na njenoj narednoj sjednici.

2.3. Predsjednik udruge

Članak 38.

Za predsjednika udruge može biti birana osoba čiju kandidaturu istakne najmanje pet članova Skupštine. Mandat predsjednika udruge traje četiri godine i može biti ponovno biran.

Predsjednik udruge odgovoran je za svoj rad Skupštini i Izvršnom odboru.

Članak 39.

Predsjednik udruge:

- rukovodi radom udruge, te predstavlja i zastupa udruhu,
- saziva i predsjedava sjednicama Skupštine i Izvršnog odbora,
- brine o provođenju odluka i drugih akata Skupštine i Izvršnog odbora,

- naredbodavac je za izvršenje financijskog plana udruge,
- potpisuje akte koje donosi Skupština i Izvršni odbor,
- potpisuje sporazume i ugovore koje zaključi ili im pristupi udruga,
- obavlja i druge poslove koje mu povjeri Skupština ili Izvršni odbor.

Članak 40.

Predsjedniku udruge u njegovom radu pomaže potpredsjednik udruge, koji ga zamjenjuje u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti.

2.4. Nadzorni odbor udruge

Članak 41.

Nadzorni odbor se skrbi o poštivanju zakona, Statuta i drugih općih akata udruge u obavljanju djelatnosti udruge, radu organa udruge, osobito u financijskom poslovanju i raspolaganju imovinom udruge.

Nadzorni odbor ima predsjednika i dva člana, koje bira Skupština iz reda članova udruge. Predsjednik i članovi Nadzornog odbora ne mogu biti članovi Izvršnog odbora.

Mandat članova Nadzornog odbora traje četiri godine i mogu biti ponovo birani.

Članak 42.

Nadzorni odbor radi u sjednicama koje saziva predsjednik, a odluke donosi većinom glasova.

O svojim nalazima Nadzorni odbor izvještava Izvršni odbor i Skupštinu.

3. Tajnik udruge

Članak 43.

Udruga ima tajnika.

Tajnika udruge bira Izvršni odbor iz reda svojih članova, na prijedlog predsjednika udruge. Tajnik svoje poslove obavlja volonterski.

Mandat tajnika traje četiri godine i može biti ponovo biran.

Tajnik za svoj rad odgovara Skupštini, Izvršnim odboru i predsjedniku udruge.

U slučaju odsutnosti ili spriječenosti tajnika udruge, zamjenjuje ga osoba koju odredi Izvršni odbor.

alternativa stavka 2. ako tajnik svoje poslove obavlja profesionalno:

Tajnika udruge bira Izvršni odbor putem javnog natječaja. Uvjete natječaja za izbor tajnika utvrđuje Izvršni odbor svojom odlukom. Tajnik svoje poslove obavlja profesionalno.

Članak 44.

Tajnik udruge organizira rad i djelovanje, te vodi poslovanje udruge, a posebno:

- skrbi o uvjetima rada i djelovanja,
- obavlja stručno-administrativne poslove za udrugu,
- brine i poduzima mjere za ostvarenje plana i programa,
- brine za zakonitost rada i ispunjavanje zakonom, ugovorom ili na drugi način preuzetih obveza udruge,

- zastupa udrugu u okviru punomoći koju mu dade predsjednik udruge,
- pomaže u radu predsjedniku udruge i predsjednicima drugih tijela udruge,
- odgovara za pravodobnu pripremu sjednica Skupštine, Izvršnog odbora i drugih tijela udruge,
- brine o pravodobnom provođenju odluka i zaključaka Skupštine, Izvršnog odbora i drugih tijela udruge,
- brine o osiguranju javnosti rada udruge i poslovima informiranja,
- obavlja i druge poslove koji su mu stavljeni u nadležnosti odlukom Skupštine, Izvršnog odbora ili predsjednika udruge.

4. Radna tijela

Članak 45.

Radi obavljanja određenih stručnih poslova i zadataka Izvršni odbor može osnivati stalna ili povremena radna tijela ili za pojedine poslove i zadatke imenovati stručnu osobu.

Odlukom o osnivanju radnih tijela utvrđuje se sastav, zadaci, ovlaštenja, način rada i trajanje mandata članova radnih tijela.

V. SREDSTVA UDRUGE I ODGOVORNOST ZA OBVEZE

Članak 46.

Udruga ostvaruje sredstva za rad i ostvarivanje svojih ciljeva i zadataka od:

- članarine članova udruge
- prihoda od vlastite djelatnosti,
- prodaje usluga na tržištu,
- donacija i sponzorstva,
- iz proračuna jedinice lokalne samouprave i uprave (općine ili grada) za programe zadovoljavanja javnih potreba u tehničkoj kulturi,
- sredstava ostvarenih priređivanjem igara na sreću i zabavnih igara,
- drugih izvora u skladu sa zakonom.

Izvršni odbor određuje osobe ovlaštene za financijsko poslovanje.

Članak 47.

Za svoje obveze udruga odgovara cijelom svojom imovinom, u skladu sa zakonom.

Članak 48.

Udruga može stjecati nepokretne i pokretne stvari.

Skupština na prijedlog Izvršnog odbora donosi odluku o stjecanju nekretnina, kao i odluku o prodaji, prijenosu na drugu pravnu osobu ili o davanju u zakup nekretnina.

Izvršni odbor donosi odluku o stjecanju, prodaji, prijenosu na drugu pravnu osobu ili davanju u zakup pokretnih stvari.

VI. OBAVLJANJE STRUČNIH I ADMINISTRATIVNIH POSLOVA

Članak 49.

Stručno-administrativne poslove za udrugu obavlja tajnik udruge.

Članak 50.

Obavljanje pojedinih stručnih, administrativnih, pomoćnih ili drugih poslova koji su privremeni ili povremeni, ili koji se ne mogu ili nije ekonomično da se obavljaju u okviru udruge, Izvršni odbor može povjeriti poduzeću ili stručnoj službi druge organizacije, ili njihovo obavljanje može osigurati ugovorom o djelu ili autorskim ugovorom.

Poslove koji se osiguravaju ugovorom o djelu ili autorskim ugovorom ugovara predsjednik udruge.

VII. JAVNOST RADA UDRUGE

Članak 51.

Djelovanje udruge je javno. Udruga pravodobno i istinito obavještava svoje članove o svom radu javnošću sjednica svojih organa i radnih tijela, putem informativnog glasila udruge, kao i putem sredstava javnog priopćavanja.

Udruga u razumnom roku sredstvima javnog priopćavanja, na njihov zahtjev, daje obavijesti o svom radu i omogućuje uvid u odgovarajuće spise.

Javnost rada može se iznimno isključiti sa sjednica organa udruge ili uskraćivanjem davanja obavijesti odnosno uvida u spise ako Izvršni odbor udruge svojom odlukom ocijeni da je to potrebno radi zaštite podataka koji su zakonom ili ovim statutom određeni kao službena, poslovna, znanstvena, tehničko-tehnološka ili umjetnička tajna ili se tiču osobnih podataka članova udruge.

VIII. NAGRADE I PRIZNANJA

Članak 52.

Udruga dodjeljuje nagrade i priznanja svojim članovima, te organizacijama i pojedincima za zasluge i dostignuća u radu i razvoju udruge.

Vrste priznanja, kriterije za dodjelu i način dodjele priznanja utvrđuje Izvršni odbor svojim aktom.

IX. NAČIN I POSTUPAK DONOŠENJA STATUTA I DRUGIH AKATA

Članak 53.

Inicijativu za donošenje, te za izmjene i dopune statuta mogu dati:

- Skupština,
- Izvršni odbor,
- Predsjednik,
- Nadzorni odbor i
- pet članova udruge.

Nacrt statuta priprema Izvršni odbor i dostavlja članovima Skupštine radi pribavljanja mišljenja i primjedaba,

s time da u roku od 10 dana po prijemu nacрта obavijeste Izvršni odbor o primjedbama i mišljenjima. Razmotrivši dospjele primjedbe i mišljenja, Izvršni odbor utvrđuje prijedlog statuta.

Članak 54.

Statut i druge akte donosi Skupština većinom glasova prisutnih članova.

Izmjene i dopune statuta i ostalih akata donose se na način i po postupku za njihovo donošenje.

Članak 55.

Autentično tumačenje statuta ili drugog akta daje organ koji ga je donio.

Članak 56.

Statut i drugi akti objavljuju se na oglasnoj ploči udruge.

X. PRESTANAK UDRUGE

Članak 57.

Udruga prestaje kada to odluči Skupština udruge, na poticaj ili uz suglasnost većine članova udruge, odnosno u slučajevima propisanim zakonom.

Članak 58.

U slučaju prestanka postojanja udruge objekti i druge nekretnine čiji je udruga postala vlasnik temeljem Zakona o tehničkoj kulturi ("Narodne novine" 76/93.) postaju vlasništvom općine, odnosno grada na području na kojem se nalaze.

Ostala imovina udruge prenijeti će se odgovarajućoj pravnoj osobi (udruzi ili instituciji čija je djelatnost značajna za tehničku kulturu) temeljem odredbi propisa koji uređuju udruživanje građana.

XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 59.

Stupanjem na snagu ovog statuta prestaje vrijediti Statut _____ (naziv dosadašnje organizacije tehničke kulture), koji je donijela _____ (naziv organa koji je donio dosadašnji statut) na sjednici _____ godine.

Članak 60.

Izbori za organe udruge utemeljene ovim Statutom obaviti će se najkasnije do 24. veljače 1994. godine.

Članak 61.

Ovaj Statut stupa na snagu danom donošenja.

Pripomene uz nacrt statuta udruge tehničke kulture

Ovaj se nacrt ima razumjeti kao pokušaj pomoći udrugama tehničke kulture u izradi statuta, a ne kao krutu i nametnutu kompoziciju regula. Sastavljači su bili svjesni sljedećih činjenica:

1. udruge tehničke kulture nastaju iz dva temeljna razloga: pojedinci se dobrovoljno udružuju kako bi svoje osobne i zajedničke potrebe u **konkretnom području** (grani) tehničke kulture i uz svoja sredstva (članarinom i drugim novčanim priložima te osiguranjem opreme i sl.) uspješnije zadovoljavali i ostvarivali (razlog nastanka dobrovoljne interesne udruge); to je udruživanje nepolitičke (nestranačke) naravi i oblik ostvarivanja jednog od temeljnih prava čovjeka odnosno građanina;

2. zbog razloga navedenih u prethodnoj točki statut udruge ima biti uređen sustav pravila u kojem se, štjući pravo članstva da samostalno uređuje svoj rad u klubu ili društvu, donose norme bez kojih neki oblik organiziranog rada više ljudi u pravnoj državi ne može postojati i djelovati;

3. temeljne ciljeve i zadaće udruge (članak 9. i 10.) kao i posebne zadatke (članak 13. i 14.) zbog toga valja uvijek **definirati sa stajališta posebnosti potreba i interesa** koje građani konkretnim oblikom udruživanja nastoje ostvariti; to znači, primjerice, da je poticanje i promicanje djelatnosti tehničke kulture (alineja 2. u članku 10.) posljedica poticanja obnašanja i aktivnosti članova udruge u **određenom području** (radio-tehnika, inovatorstvo, ronilaštvo, neprofesionalno filmsko i video stvaralaštvo itd.)

4. pravo građanina da se udruži i postane članom kluba u principu se ničim ne može uvjetovati, osim općim zakonskim ograničenjima i spremnošću članova udruge da ga prime u članstvo; ako se radi o području u kojem postoje zdravstvene i psihološke kontraindikacije ili opasnost po zdravlje i život (npr. ronilaštvo) udruga postupa sukladno poznatim normama i za članove mlađe od 18 godina može tražiti da pristupnicu supotpíše roditelj ili skrbnik (članak 18.);

5. obično se u klubovima i društvima drži da se zna ili je poznato koja su prava i dužnosti (ovlasti) predsjednika i tajnika; predlađač ovog teksta drži da u stvarnoj djelatnosti i životu udruge to ovisi o konkretnim okolnostima i osobama, ali da se određena pitanja imaju jednoobrazno urediti štjući ova polazišta: predsjednik (i potpredsjednik) je osoba koja u javnosti predstavlja klub i vodi sjednice (to može biti i uglednik ili sponzor ili pak osobito zaslužan član), tajnik skrbi za stvarne uvjete organiziranog rada i vodi klub-društvo u poslovnom, organizacijskom i novčano-materijalnom smislu, ali oni to obnašaju na način kojim stvaraju najpovoljnije uvjete rada članova, kako bi oni svoj neposredan rad (osim kada je riječ o javnim potrebama) samostalno organizirali i izvodili;

6. djelovanjem i aktivnostima u klubu mogu se zadovoljavati i javne potrebe u tehničkoj kulturi, ali odgovor na pitanje u kojoj mjeri ovisi o stvarnom sadržaju i ciljevima koji se ostvaruju te udovoljavaju li kriterijima za utvrđivanje javnih potreba jedinice likalne samouprave u tehničkoj kulturi na čijem području udruga djeluje;

7. nacrt statuta obaseže i postupovne norme jer se pretpostavlja da udruga rijetko donosi ostale normativne akte (npr. poslovnik); hoće li ih udruga unijeti u statut ovisi o njezinoj praksi.

8. Prigodom uređivanja ove materije valja konzultirati, ukoliko u međuvremenu bude donijet i objavljen Zakon o udruženjima (udrugama) građana, koji je kako smo obaviješteni u pripremi.

O B R A Z A C

Temeljem Statuta _____ (naziv udruge /saveza ili zajednice/ tehničke kulture) na sjednici Skupštine održanoj _____ godine, donesena je

ODLUKA O UDRUŽIVANJU

U _____

(naziv zajednice ili saveza tehničke kulture ili
Hrvatsku zajednicu tehničke kulture)

I.

_____ (naziv udruge, saveza ili zajednice tehničke kulture) ustrojena temeljem Zakona o tehničkoj kulturi (Narodne novine 76/93.) dobrovoljno se udružuje u

_____ (naziv saveza ili zajednice u koju se udružuje).

II.

Za predstavnika _____ (naziv udruge, saveza ili zajednice tehničke kulture) u skupštini _____ (naziv saveza ili zajednice u koju se udružuje) izabran/a je gospodin/gospođa _____.

Osobni podaci o predstavniku nalaze se na evidencijskom upitniku koji se prilaže Odluci.

III.

Sastavni dio ove odluke je popis članova udruge (odnosno članica zajednice ili saveza).

Predsjednik udruge tehničke kulture:

(ime i prezime, adresa kuće ili zaposlenja i telefon)

Tajnik udruge tehničke kulture:

(ime i prezime, adresa kuće ili zaposlenja i telefon)

NAPOMENA: Odluka o udruživanju s prilogima dostavlja se savezu ili zajednici u koju se udružuje, te obavezno i Hrvatskoj zajednici tehničke kulture, Zagreb, Dalmatinska 12.

Evidencijski upitnik za predstavnika u skupštini saveza ili zajednice tehničke kulture

Naziv udruge (saveza ili zajednice) koja je izabrala predstavnika

Osobni podaci o predstavniku

Ime i prezime _____

Datum i mjesto rođenja _____ JMBG

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Najviša završena škola i zvanje

Ustanova ili organizacija zaposlenja _____
Radno mjesto _____

Podaci o adresi stanovanja i zaposlenja

☐ Kućna adresa _____ Telefon _____

☐ Adresa radnog mjesta _____
telefon/fax _____

znakom ☒ označite na koju adresu želite primati poštu

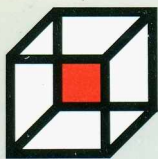
Podaci o djelovanju u udrugama tehničke kulture

Naziv udruge tehničke kulture čiji ste član

Dužnost koju obnašate u udrugama, savezima ili zajednicama tehničke kulture

volonter ☐ profesionalac ☐

Područje tehničke kulture u kojem djelujete

**HRVATSKA
ZAJEDNICA
TEHNIČKE
KULTURE**

 Imatinska 12
1000 Zagreb
Hrvatska / Croatia

Tajništvo

tel. i fax. 041 / 43 09 11
tel. 041 / 43 35 00

Izdavački odjel

tel. i fax. 041 / 27 18 48

Odgoj i obrazovanje

tel. 041 / 42 96 33

Računovodstvo

tel. 041 / 42 95 22

Žiro račun

30102-678-6499

